LEXICON CHYMICUM.

Cum Khk. 4. 63

Obscuriorum Verborum,

Et L. 25. 24

Rerum *Hermeticarum*,

Tum

Phrasium *Paracelsicarum*,
In Scriptis ejus:

Et aliorum *Chymicorum*, passim occurrentium, planam explicationem continens.

Per *Gulielmum Johnsonum* Chymicum.

LONDINI,

Excudebat *G. D.* impensis *Gulielmi Nealand*, apud quem prostant venales sub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato Duck-lane, 1652.

1803:17

Doctiſſimo viro, Franciſco Prujean, *re medica, et aliis bonis Literis abſoluto, Societatis Medicorum* Londinenſium *Præſidi, et reliquis ejuſdem Societatis Collegis ornatiſſimis hos teneros ingenii ſui floſculos*,

Gulielmus Johnſonus,
in Chymica artifex,
Dicat dedicatque.

CUm ob ſingularem veſtrā erga me benevolentiā (viri doctiſſimi) ſaluti communi, publicæque utilitati

tati ſedulo ſtudentes, officinam *Chymicam*, ſeorſum in horto Collegii veſtri erigendam curaviſſetis, et me (licet indignum) Artificem veſtrum accerſiviſſetis, et hujus operis peritiſsimos Collegarum veſtrorum Iſoſtates inſtituiſſetis, (ut veſtris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora, tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quanto pretioſiora, tanto ſincerius componerentur: non potui non ſtudere, quin totis viribus meis, non ſolum gratitudinis erga vos meæ teſtimonium exhiberem, ſed etiam vobis, et publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ rederem:

derem: ad cujus opus præſtandum, (mei exilitatis ingenii conſcius) in ſubſidium meum vocavi viros in re medica, & *Chymica* peritiſsimos, *Baſilium Valentinum* Paracelſi præceptorem, *Theophraſtum* Paracelſum, *Martinum Rulandum*, *Iohannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam uſus fuit ipſe *Rulandus*) *Gerardum Dorneum*, *Michaelem Toxiten*, *Iohannem Baptiſtam Vanhelmont*, & alios ejuſdem ordinis & doctrinæ viros, ex cujus plenis meſsibus, ſecundum meum tenue judicium, exiguum hoc ſpicilegium feci: Inſerui ſolummodo neceſſaria; ſuperflua, confuſa, & male congeſta,

gesta, consulto omisi, ne quæ in fasciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis dignissimis, dicat, consecratque.

Augusti 12. *Anno salutis humanæ*, 1651.

Vestrum studiosissimus,

Gulielmus Johnson.

Aperui

Aperui Spagyrus ſecreta latentia terræ,
Abdita rimatus viſcera aut arte queam:
Primitias veſtro conſigno gratus amori
Et vobis dico (ſit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc gratæ pignora mentis,
Ut mea pro vobis ſint meliora velim:
Sint licet exiguæ, ſunt primæ *meſſis ariſtæ,*
Det Deus inceptis vela ſecunda *meis.*

G. I.

Prefatio ad Lectorem.

NOn *possum, non admirari, quod adversarii* Paracelsi, *cum nihil calumniarum juste habeant, quod illi obtrudant, illum obscure scribere, & verbis excogitatis sua de stu-dio arcana contegere solummodo accusant, uti adversarii de* Johanne Baptista Vanhelmont, *illum continue agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana deprome-*

re,

re, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palum patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt virum, in seipsos merito retorqueantur. Nec possum non incusare Wierum medicum intuentem Paracelsum, ægros suos pene usque ad miracula curasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophrasti Paracelsi amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiose torquendo, & sinistre interpretando incomparabilis illius viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem Theophrasti, quam

quam quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longe aliter intelligenda ſunt, quam vel Oporinus, *vel alii interpretati ſunt; quæ* Oporinus *ipſe, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaele Toxite *Medico, cum* Baſilea Argentoratum *una navigarent, cum pœnitentia agnovit, uti ipſe* Toxites *teſtatur; quem etiam prodigioſæ memoriæ* Fullerus *noſter ſui oblitus, eodem tramite inveſtigavit, & ſine indagine traduxit, qui ſi cum ſcriptoribus de* Paracelſo, *vel cum ejus libris conſuluiſſet, acceſſus mutuos inter* Eraſmum Roterodamum, *ſui (ſi non fallor) imparem, & multos alios ejuſdem temporis non vulgares medicos, &* Paracelſum,

ſum, *levi intuitu circumſpexiſſet. Sed Epitaphium* Paracelſi, *in muro prope* S. Sebaſtianum, *in noſocomio ſpectemus, ab Antiſtite* Salisburgenſe *erectum. Habet hæc verba, Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelſus, *Inſignis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropiſin, aliaque inſanabilia, corporis contagia, mirifica arte ſuſtulit, & bona ſua in pauperes eroganda, collocandaque honoravit.* Anno Dom. 1541. *die* Septembris, 24 *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelſo *hoc tempore ſufficiant. Si obſcurior eſt* Paracelſus, *& ejus ſcripta magis intricata ſunt, quam exili valeant aſſequi ingenio, ut fateri*

cog-

cogantur, illorum inſcitiæ tribuendum eſt, alioqui ea non dicerent obſcura, & non intelligibilia. Et reprehenſio de rebus non intellectis cæcitas & ſtoliditas dici poſſit. Nec eſt Doctrina Paceli repudianda, quia Græcorum, & infidelium Scholis non arridet. Non enim magis aſſentiendum eſt Græcorum figmentis, quam certo Dei Verbo, cui ſoli Chriſtiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei ſuffultam, quam Græcorum tenebras ſequamur. Illius gloriam ſectantur, ſed recta non quæritant via.

Quicquid præclarum eſt vendit
(Deus omne labore.

Si

Si Paracelſum *vincere contendent ejus adverſarij, non hominum præſertim infidelium authoritatibus id faciant, ſed Scripturarum Dei, quibus vera Philoſophia innititur. Nec* Paracelſo *aſſentimur, uti viro doctiſſimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates, *ſed magis amica Veritas. Nec temere legendus eſt* Paracelſus, *nam uti nemini aditus patefecit adito templi niſi Sacerdotibus, ſic* Paracelſi *abditis, niſi doctis & probis viris nemini datur admiſsio. Qui hæc paucula abſtruſa collecta, ſerie & ſedulo legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei præbeant.* Hermeticorum *involucra ſunt, quibus*

in-

involuta & implicata eſt rei veritas ſignatæ, ut ſalernum in uva, & aurum in ſcoria. Mea propria non eſſe fateor, modo per me in faſciculum reducta, & digeſta, ut ad perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum a me patefacta) alij magis habiles & idonei ſtimulentur. Oportet diſcentem docenti credere; habetis Doctores ipſos inſtruentes, me ſolummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro veſtro commodo ſuſcepi, mihi non vertatur in vitium, ſed in gratiam, in cujus ſpe

Veſtrum ſtudioſus acquieſco.

G. J.

In Librum.

Tecta ſub obſcuris arcana latentia verbis,
Ex quibus infirmis fert *Paracelſus* opem:
Hic facili monſtrata via, reſerantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modo, nunc prompta, & lucida (cernes,
Quo melius ſtudiis mens foret apta tuis.
Hunc lege faſciculũ, brevis eſt, tamen ardua (monſtrat,
Inſtar multorum ſit liber iſte tibi.

N. H.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM.

A

Alces, ab ἄλκη, fortitudine, magna Beſtia : animal eſt gregarium, biſulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus eſt, natura timidũ, morbo cõmitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed Maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem.) Plus etiam unguibus poſterioribus, quam anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe. *Andre*, Baec. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in doſi a ſcrupl. ſs. ad ſcrupl. i. cum vehiculo ſpecifico.

Ungula ſpecifica virtute celebratur adverſus Epilep-

ſiam, tum præcavendo, tum curando, idque uſu tam interno, quam externo.

Internè propinantur ſcobs, & præparata ſubjuncta ſpecifica.

Externe includitur particula annulo, & geſtatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus eſt, ita ut palmam reſpiciat: vel geſtato, eidem digito in annulo de induſtria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulſui, immittitur etiam in aurem, (ſiniſtram) & ſuſpenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignoſci, quem gratum ſuffitu exhibet.

Acte, Ebulus, ſeu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragæam*, ſecundum præſcriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad ſiſtendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde décantat.

Abeſamum, Lutum rotæ.

Abeſim, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Eſt exaltatio crebris infuſionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Eſtque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Eſt abſtractio per partem ſuperiorem. Perficitur variis modis in ſiccis quæ lenius adhærent, deterſio fieri poteſt per Leporinum pedem, & ſimilia: Quædam penna, cultello, ſpathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus aſtricto panno, vel ſcopis ſetaceis ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Eſt Sulphur.

Abeſſi, Idem quod Rebis. Nempe ultima cibo rum materia.

Achabi, Eſt aqua aluminis.

Acalai

Acalai, Eſt Sal.

Acartum, Eſt Minium.

Acaid, Eſt acetum, vel acetoſum.

Achamech, Eſt ſuperfluitas argenti.

Acacia ferrea, Eſt Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Eſt Stannum.

Accatum, Eſt Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejuſdem nominis, deinde in aliis locis. Proſunt contra Araneorum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & ſedant ſitim, & confortant viſum.

In *Achate* apparent variæ impreſſiones: Nemora, Flumina, Jumenta, veſtigia Lupi vel Leonis, ita expreſſe a natura inſculpta, ac ſi Gemmarius data opera feciſſet, *Plin.*

Adamas, Naſcitur & extra aurum, & in auro nobiliſſimo.

1. Extra aurũ duplex Indica cognatus colore Criſtallo translucido, & laterum ſexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum naſcens, eſt præcedenti minor.

In auro nobiliſſimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron*.

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par ſeminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei ſplendoris, pondere reliquos antecellens, ſed his natura diſſimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari poteſt.

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantum habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissultet, incudesque ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum siseleos.

Adamantes, Expetuntur a sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & a plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum positus, non patiatur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius*.

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarneeh, Est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipue in *Cappadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur, vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut

ut poſſit videri lacuſtre quaſi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie niſi fallor, balla marinum vocant.

Dioſcor. & *Plin. Adarcem* naſci ait circa arundines tenues e ſpuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi ſe miſcent, & habere vim cauſticam.

Adarris, Eſt flos aquæ Maris.

Adec, Eſt lac acetoſum. Vocatur etiam *Adhehe*.

Ader, Eſt lac recens ſine butyro. Vocatur etiam *Adhe*, vel *Adoc*.

Adehem eſt, *Alhohonec*, Eſt Lamina.

Adarige, Eſt Armoniacum.

Adabiſi, ved *Adebezi*, Eſt teſtudo.

Adibat, Eſt Mercurius.

Ados, Eſt aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Eſt pondus quatuor librarum.

Adræm, Eſt ſal gemmæ.

Adraragi, eſt Crocus hortulanus.

Adſamar, eſt Lotium.

Aer, eſt Aura, halitus, ſpiritus, ventus.

Acetum amineum, eſt album.

Acctum de fecibus *aceti* diſtillatum, eſt acerrimæ ignæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac ſimilia, quaſi aqua fortis conſumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui eſt liquor ille acerrimus *aceti*, qui abſtracto phlegmate in fundo reſtat. *Par.* lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit a Criſtallis fæcum aceti diſtillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, diſtilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo ſæpius, & digere in ſimo, tandem diſtilla: & primo quod erit ſeorſim cape, quod poſterius igne fortiſſimo prolicitum prodit, eſt Acetum radicatum.

Acordina, est Tuthia *Inda*.

Acortinus, est Lupinus.

Acureb, est vitrum.

Acusto, est nitrum.

Alaurat, est sal nitrum.

Acetum, Philosophorum est aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla solvi perhibent. hydor sophorum.

Acetum radicale est acetum distillarum ex sua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua solvens.

Adamita, est Tartari quædam species.

Adech, est interior & invisibilis homo noster, qui singulorum exemplaria præfigurat in animo nostro, quæ manibus suis postea fingit ac imitatur: exterior iste homo noster visibilis, uterque juxta suam naturam operatur, invisibilis invisibilia, sensibilis ea quæ sub sensum cadunt, sub eadem forma tamen.

Æs, seu *Cuprum*, a Chymistis Veneri tribuitur, est corpus metallicum lucidum, rubedine fusca participans ignibile & fusibile.

Est quasi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymistæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubro, non claro, & ex tali sulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis coiens cum generosa matre id est cum argento vivo bonæ substantiæ, generat æs, filium tam lividum fuscæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in æreariis metallis & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, Marchasita, item ex aliis speciebus, ut ex lapide fissili Isiebiæ: & ex nonnullis

terræ

terræ generibus luteis & purpureis : Chryſocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs, non ſemper cuprum denotat, ſed quandoque aurum vel argentum à natura ſine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per ſe generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modo ex aliis arte humana ſeparatis. Primò natum in *Galilea*, ſed in parva quantitate. Noſtris temporibus viſum eſt ſimile, ſed rarò, nec niſi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis ſubterraneus, inviſibilis & ſulphureus, qui lapides ſub montibus adurit in carbones gagati perſimiles, reſina & bitumine quodammodo pleni ſunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præſertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum ſe præbet vno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipſum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres cauſam ejuſmodi flagrationis admirati, nec valentes eam poſt multam indaginem reddere, tandem eo deſperationis deveneruntut inter celeberrimos philoſophos, phyſicos, atque medicos, Empedocles unus in medias Æthnæ flammas devorandum ſeſe conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Caius Plinius* ejuſdem ignis fumo ſeſe non aliter ſuffocandum exhibuit. O veſana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, expetiuntur multos labores ſuſtinuiſſe ut nihil ſcirent, præter ea quæ damnoſam mortem inferunt, exiſtimãtes, ſatiùs eſſe non vivere, quàm non ſcire, quæ tamẽ non ignorabunt eſſe tranſitoria. Mulierculæ quidem abſoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam rimulam aeri pateat aditus, ad hunc modum prorſus emoritur & ſuffocatur ignis, qui niſi

per

per aërem, & in ipso vivit. Si tamen priusquàm extinctus sit omnis, ut vel scintilla supersit, facto spiraculo reviviscit, ac in pristinum statum redit. Non secus de æthneo judicandum, qui suam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continentur. Verùm non caret suis spiraculis circũ terræ globum hiantibus, per quæ, modo per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò suis careat spiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat necessum est. Videte quæso quàm aniles causæ philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de mysterio magno increato Paracelsum interpretatus sui libro, qui de luce naturæ inscribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit, quantùm loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur spiritus ignei, vel spirituales homines igne fragrantes, qui variis modis & formis apparent, ut ignæ flammæ, titiones, globi, sphericæque prunæ, idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis sc. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species Vitrioli Colchitis, Misi, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus speciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs ustum. 4. Extinguitur & fit squama æris 5. Excuditur & fit squama æris. 6. Jam in excocti superficie, fit ærugo rasilis.

Æs est duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod sine exceptione tale est, venulæ implicatæ interdũ cernuntur, interdum totæ bracteæ

Ærugo vel viride æris, est

bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, marchasita; item ex aliis speciebus, ut ex illo lapide fissili Islebiæ, præterea ex nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chrysocolla, & cæruleo etiam ut aurum.

Æs ustum nostro tempore, fit ex ipso ære cremato, sulphure & sale. Laudatur potissimum Memphiticum, & Cypriacum a *Dioscor.* Astringit, siccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jungitur ulceribus cum aceto, consumit ea quæ sunt impedimento in ulceribus.

Æs ustum, est Crocus Veneris. *Par. l.* 5. de natura rerum pag. 420.

Æs Hermetis, vere & proprie, est corpus imperfectum nondum præparatum, sicut est initio: Est Mercurius, pulvis solis, caput corvi, æs nostrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum nostrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arsenicum, nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, sanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri species 26. numerantur a *Rul.* pag. 10. & 11. si plura scire cupis, & distinguit æruginem æris in 65. species a pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, est

1 Rasile est,
- 1 Nativum in Metallis Cypriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: hæc pauca, sed optima, & reperitur in fodinis æraris.
- 2 Factitium fit in superficie æris, & est triplex,
  - 1 Rasile quia raditur.
  - 2 Vermiculare a scoli verme, quæ in vermicularem crescit.
  - 3 Aurifabrorum. quæ est factitia Chrysocolla.

2 Scissile
- 1 Nativum quod est vera Chrysocolla, id est glutinum auri.
- 2 Factitium, Aurifabrorum, viride, rasile, Chrysocolla fictitia.

Æruca,

Ætites, a Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ sine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus, cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & conquassatus sonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Motteschanns, capiti humano similis, rotundus, & durissimus, cui flores Cristallini quadranguli specie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil nisi aer continetur: qui plura scire desideræ, legat *Rulandum*, pag. 21, 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est sal *Cappadocium*.

Affos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Afformas, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrengi, est Minium.

Affidra, & *Almat*, est Ceruſa.

Afrob, est plumbum nostrum.

Alahabar, *alchonor*, *alastrob*, *alomba*, *agar*, *algit*, *algerit*, est Calx.

Ahusal, est arsenicum sulphur. *Akibot*, *alchibit*, *alchimit*, Sulphur.

Alasor, est sal alkali. *Alatna*,

Alatan, eſt lythargirium plumbi.

Aheneum, eſt vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejuſdemque fere latitudinis cuſum: Hujus faſtigio cooperculum ſequentem in modum formatum, illiuſve limites rite claudens imponendum eſt. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inſervire debet) ad amplitudinem imponendi vaſis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere poſſit. A latere vero alterutro propè aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida ſi ffunditur, & defectus ſpiratæ aquæ ſuppletur, perforatur. Uſus hujus aheni cum operculi in balneis frequentiſſimus eſt.

Akon, *Cos*, eſt lapis quo cultri acuuntur aliaque inſtrumenta. Hujus variæ ſunt ſpecies, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis eſt quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabaſtrites, eſt lapis ex ſpeciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus ſunt tres ſpecies.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruſſo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repreſentat, & hanc ſpeciem proprie intelligit *Dioſcorides*, cum inquit, *Alabaſtrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, duritias cum pice aut reſina diſcutit.

Alaſalet, eſt Armoniacum.

Alartar, eſt æs uſtum.

Albanum, eſt ſal urinæ.

Albor, eſt urina.

Alborea, eſt Mercurius.

Albaras,

Alharas, eſt Arſenicum.

Alberick, eſt album æris.

Albetud, eſt Galbanum.

Albi, id eſt ſublimati.

Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia de qua fit in cauſtum.

Albot, eſt crucibulus.

Albotar, *alfidas*, eſt Ceruſa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.

Alcady, eſt atramentum album.

Alzegi, Atramentum.

Alcaol. eſt lac acetoſum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guaiaco.

Alcebrit vivum, eſt Sulphur.

Alchitram, eſt ole. Juniperi, pix liquida; arſenicum præparatum ad abluendum.

Alchitran, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.

Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.

Alcol, eſt Acetum.

Alcohol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.

Alcone, eſt Aurichalcum.

Alcor, eſt æs uſtum quaſi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.

Alcore, eſt quidam lapis, habens folia ſimilia argento.

Alcubd, *Alumbair*, eſt butyrum crudum.

Alech, eſt vitriolum.

Alecharith, eſt Mercurius.

Alechil, eſt tripes.

Alectoria, eſt gemma criſtallo ſimilis, vel aquæ limpidæ. Præ ſe fert cryſtallinam ſpeciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut

Albertus

Albertus vult galli caſtrati; poſt quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicoſos ſe portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotonienſem in certaminibus fuiſſe invictum. Conciliat gratiam puellis, & reſtringuit ſitim.

Alefantes, eſt flos Solis.

Alembic, eſt Mercurius.

Liquor *Altaheſt* Paracelſi, omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc aiunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Liquor *Altaheſt*, eſt magnæ virtutis, ad præſervandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis ſuperfluitas vini a vino ſeparatur, ita ut accenſum ardeat, donec totum conſumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelſi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud eſt, quam purior & mundior ſubſtantia ab impura ſeparata; ut *Alcool* Antimonii Paracelſo nihil aliud quam hoc Autor vult, ut Antimonium non modo atteratur piſtillo, & mortario, ſed etiam in volatilem ſuam ſubſtantiam, a ſuo naturali colore non immutatam. Idque ſolo ignis & caloris beneficio regimineque fieri neceſſe eſt, ut poſtquam vulgariter contritum fuerit, philoſophice tandem alteratur ſublimationibus, quæ piſtilla ſunt philoſo. & mortaria. Docet alio loco hanc ſublimationem fieri debere ſine omni capite mortuo. Conſtat itaque nihil fæcum affuiſſe ante ſublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non poſſunt, qui a vulgari tritione antimonium ſublimant in fuliginem albam.

Sed

ſed ejuſmodi ſublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minime liqueſcat, aſcendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, eſt capitellum, quod vaſis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* roſtratus, eſt qui humores reſolutos per canalem aut roſtrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc eſt ſine roſtro ſublimationibus inſerviens. Hic in ſublimationibus nonnunquam in vertice perforatus eſt, aliquantulum, humores aſcendentes emittens.

Alchabeſt, vel *althabeſt*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen autoris facilè deprehenditur à præparationis ejus deſcriptione.

Alchimia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum *alcool*, vel *alcohol*, eſt pulvis in minutiſſimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam

Alcol, vini eſt, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazet*, aut *alcur*, eſt idem quod ſulphur.

Alkibric, *alchabrick*, *algibich*, eſt ſulphur vivum.

Alcoſol, (vel ut nonnulli volunt) *alcoſol*, eſt ſtibium ſive antimonium : Item *alcimad*, eſt ſtibium.

Alandahal, eſt colocinthis.

Alembroth eſt ſal mercurii, vel ſal philoſophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari & magiſterium magiſtrorum.

Almizadir, eſt viride æris.

Alteyplumbi, eſt materia dulcis ex plumbo. *Alkiplumbi*.

Aluſar,

Aliſar, eſt Manna.

Amalgama, eſt impaſtatio auri, argenti, vel alterius cujuſque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amiambus, eſt lapis alumini ſciſſili vel plumoſo natura conditioneque ſimilis, igne non uritur, quapropter & ſalamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, eſt albiſſima farina concreta in panes ad ſolem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur ſuperflua, quæ naſcitur ad linguæ radicem.

Amnis alcaliſatus, eſt aqua tranſiens per calces terræ, ex qua deſumptum eſt *alcali*.

Andena, eſt calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liqueſcit igne, haud ſecus atque aliud quodque metallum, fundique ſe permittit in formas.

Anathron, vel *anachithron*, ſpecies eſt ſalis, quod ſuper petras in modum uſneæ albæ & lapideæ naſcitur, nonnulli ſal nitrum appellant. Falſo putarunt antiqui fel eſſe vitri, cum ſit potius fel lapidum.

Anatrum, eſt vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo ſmaltum appellant, vel terra faracenica.

Anbos, extra vegetabilem roriſmarini ſignificationem, & ad metalla uſurpatum, ſignificat elixir ex auro, vel ejus quintam eſſentiam.

Anatomia eſſata, parens eſt morborum.

Anticar, eſt Borax.

Anatris, vel *antaris*, eſt Mercurius.

Aniaday, vernum tempus ſignificat æternum, & novum in futuro mundum, & paradiſum.

Aniadum, eſt Cœleſte corpus, quod in nobis Chriſtianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacroſancta Sacramenta: vel eſt homo ſpiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus, eſt rerum efficacia.

Aniada, ſunt fructus & vires Paradiſi & Cœli, ſunt etiam Sacramenta Chriſtianorum, in Phyſicis vero ſignificant aſtrales vires, atque Cœleſtes, ut ſunt, quæ per influentiam, imaginationem, æſtimationem, & Phantaſiam nos ad vitam longam provehunt, ex dono Dei tamen, & ad æternam ſollicitant.

Anodina, ſunt indormitiva medicamenta.

Anodus, eſt id quod ex nutrimento ſeparatur à renibus.

Anontagius, lapis Philoſophicus.

Anima ſaturni, eſt Altey, atque dulcedo plumbi ſuaviſſima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philoſophicus, eſt menſis communis.

Anotaſicr, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, eſt ſal Armoniacum.

Alfol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, Aquila.

Ales, eſt ſal compoſitum.

Alexir, eſt medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Alezaran, eſt lotura plumbi.

Agallium, eſt Aquilegium ſpinoſum, reſta bovis, ſive aratri remora dicta.

Agreſten, ſignificat potum ex pomis vel berberis, ſiceram, ſeu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingat*, eſt flos æris.

Alfaſta, eſt diſtillatio.

Alfadidam, eſt ſcoria ferri.

Alfaida, eſt Cuprum uſtum, vel Laminarura Veneris.

Alfuſa, eſt Tutia.

Algali, eſt Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeria, *Algerie*, eſt Calx.

Aligulus,

Aligulus, eſt Confectio.

Alcafiel, eſt Antimonium.

Alkalia, eſt Vas.

Alkale, eſt oleum Gallinæ.

Alkali, eſt vitriolum toſſile, ſeu fuſile calcitura in Aludel.

Aludel, & *Alutel*, eſt vitrum ſublimatorium.

Alkali, eſt aliis lapillus ſalis, modo ex calcibus reverberatis per humorem extractus, diſſipatoque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipue, cum relicto impuro, ſegregatoque corpore, eſſentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cum vero integræ res calcinatæ & diffuſæ ad ſolidam conſiſtentiam reducuntur, ut cum ſal communis ſolvitur humore, & iterum coagulatur: Item cum margaritæ calcinantur totæ, ſolvuntur & coagulantur viciſſim magiſteria per ſe ſunt, at *Alkali* ex ſimilitudine vocatur.

Alkautum, eſt æs uſtum, vel ſpecies aromatica, ſecundum quoſdam Arſenicum.

Alkaut, *Almarkaſita*, eſt Mercurius.

Alkaranum, eſt Ducnec viride. *Duenege*, eſt vitriolum.

Alcara, eſt cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, eſt Cinis clavellatus.

Alkir, eſt fumus vel Carbones.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, eſt plumbum exquiſitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium,

Alcol, eſt Tartarus. *Theophraſtus* ſic ait: *Alcol*, eſt purior ſubſtantia rei ſegregata ab impuritate ſua. Sic *Alcol* vini, eſt aqua ardens rectificata.

Alkoſor, eſt Camphora.

Alkimia, eſt pulvis de baſiliſco. *Althimilla*, eſt Samiculus.

Allabrot, eſt quoddam genus ſalis confectum.

Alma, eſt aqua.

Almagra, eſt bolum Cuprum, Laton, & lapis ipſe, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakiſt, *Almakauda*, eſt Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcaxida, *Argyritis*, eſt Lythargirium argenti.

Almarcat, eſt Scoria auri. *Almetat*.

Almartach, eſt Lytharginus cinis.

Almechaſide, eſt Cuprum.

Almene, eſt ſol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar. *Almiſadar*, *Amizadir*, *Aſanon*, *Almiſadu*, eſt ſal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalaz*, *Aleth*, *Aſabum*, *Almiba*, eſt Stannum.

Aloe, eſt Epaticum. *Aloe*, *Alcpatick*.

Alofil, eſt pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alce*, *Alkalat*, *Alkalic*, eſt Sal.

Aloſanthi, eſt flos ſalis.

Alramadi, eſt Cineritium,

Alſelat, *Altimar*, *Aycupher*, eſt æs uſtum. *Alzofar*.

Altambus, eſt lapis rubeus. Scilicet ſanguis venarum hominum,

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, eſt argentum vivum.

Althanaca, *Alernet Albimec*, eſt Auripigmentum.

Altinuraum, eſt Vitriolum.

Altingar, eſt flos æris.

Altimio, eſt Fæx plumbi.

Aludel, eſt vitrum ſublimatorium.

Aludit, *Amaric*, *Azot*, *Azomſes*, eſt Mercurius.

Alufir, eſt rubedo.

Aluech, *Aluach*, eſt Jovis corpus purum.

Alumboti, eſt plumbum uſtum.

Alaiz, *Alafor*, eſt vas.

Alſech,

Alfech, eſt Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus eſt notum. Variæ ſunt ejus ſpecies. Eſt gemmæ optimum. Et eſt Mercurius, quia ſolvit. Eſt Jamenum, Roccum, Sciſſum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuenſium nitrum, Foſſile, Fuſile, Plumoſum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Uſtum, Liparinum *&c.* Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & foſſibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1 Simplex vulgare. 2 Nigrum. 3 Album. 4 Perſcriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag.* 33. ad 36. diverſa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando*, *pag.* 72 ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes *lib.* 7. de Natura rerum, *pag.* 451. Para.

Aluminis diverſi præparatio varia, *lib.* 4. de præparationibus, *pag.* 656. 657. ad ulcera putrida, paralyſin, alvi profluvium, *&c.*

Ales crudum, ſunt guttulæ cadentes ſæpe in nocte Menſe *Junio*.

Alunibar, eſt Luna.

Alunſel, eſt Stilla.

Alufen, eſt Sulphurata.

Alzemafor, eſt Cynobrium.

Alzilat, eſt pondus trium granorum.

Amalgamatio, eſt calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non ſemper ad finem calcis contendamus, eo modo, ſatisque eſt, ita metallum ſolutum eſſe, ut duci poſſit inſtar pultis, ſeu malagmatis aurifabrorum: tamen corroſio fit per eam in pulverem minutiſſimum, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, eſt Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum ſex, novem, aut

duodecim argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.

Amandiuus Lapis, eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda conſule *Albertum*.

Ambra, eſt Sperma Ceti.

Amene, eſt ſal commune.

Amentum, eſt alumen ſciſſum.

Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.

Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verum *Amianthos* proculdubio, eſt alumē noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat: refer ad pag. 120.

Albeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cum ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cum ſit unctuoſus & humidus.

Amogabriel, eſt Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Anſir-filius, Mercurius.

Anſirarto-ſpiritus, Sal.

Anaton, id eſt *Anatron*, eſt ſal nitri.
Anatron, eſt fæx vitri.
Anatron, eſt Baurac.
Anatron, eſt ſagimen vitri.
Anatron, eſt ſpuma vitri.
} Synonima.

Ancora, eſt Calx.

Andurac, eſt auripigmentum rubeum.

Anfuka, eſt Coagulum.

Anbelitus, eſt fimus, alibi, fimus equinus.

Antonii

Antonii ſancti ignis, eſt inflammatio naturalis.

Annora, eſt calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, proprie eſt Roſmarinus : ſed ad metalla tranſlatum, quintam eſſentiam, ſive Elixir auri ſignificat. Interdum medicinam extractam ex *Beryllis*, a corpore ſuo, *Par.*

Athonor, eſt furnus.

Anticar, anucar, ancinar, eſt Borax.

Antimonium, Alboſol, eſt lapis de vena plumbi. Marchaſita Saturnii, Magenſia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice præparatum, eſt Supremum venenorum omnium antidotum : Venena enim naturalium continent antidotum ſui veneni. *Baſ. Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ eſt virtutis & energiæ, ut lapidem fere philoſophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in tranſmutatione metallorum. *Baſ. Val.* 15.

Baſ. Val. Concludit tanta eſſe ſecreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax eſſe poſſit ea ipſa omnia inveſtigare, quo enim magis inveſtigamus, eo abſtruſiora, & pretioſiora inveniuntur. *pag.* 16.

Aphebriock, eſt Sulphur.

Aphrodiſia, eſt ætas Venerea.

Aphronitrum, Sicut ſal, & ſpuma ſalis ſe habent adinvicem, ita ſe habent nitrum, & ſpuma nitri, adinvicem. Eſtque in his ſalis ad nitrum, & e contra nitri ad ſalem. Item ſpumæ ſalis ad ſpumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (ſicuti ſpuma ſalis) res eſt leviſſima, gleboſa, & friabilis, ſpumoſa, mordens, coloris pene purpurei, & hæc optima. Nos ſpumam nitri, & aphronitrum

dicimus, & ſpumoſum aphronitrum, quod naſcitur muris & petris. Variat ſpuma nitri ſecundum petras, & muros, ubi naſcitur: hùius virtus eſt ſimilis ſali aduſto. Sunt ferme unum aphronitrum, id eſt ſpuma nitri, flos petræ, & flos *Aſiæ* petræ: Sed differunt ſubſtantia paulum, nam ſi reſolvitur igne, eſt flos petræ *Aſiæ*: Si non reſolvitur, eſt ſpuma nitri noſtri. Jenæ in Thuringis ſpecies pulcherrima aphronitri reperitur, ſpecies, quæ reſpondet plurimum flori *Aſiæ* petræ a *Dioſcor.* deſcriptæ.

Aqualz, eſt Arſenicum vel Sulphur.

Aquila, eſt aurum guttando.

Aqua Cerebri, eſt aqua Tartari.

Aqua Elſabon, eſt aqua ſolis communis.

Aqua fœtida, eſt aqua Mercurii.

Aqua fortis, eſt quæ ex acribus & corroſivis, certa proportione commiſtis, violentis ignibus diſtillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validiſſima vocatur ſtygia, quæ ſalem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum ſolvatur. Diverſis fiant virtutibus aucta miſtura, ex conſilio, ut ſit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt inſtar fortium ex eadem materia, ſed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum eſt, quod nulla tingat niſi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio ſuper fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc ſperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi ſub mare creſentis, alii jecur piſcis, alii ſtercus cujuſdam piſcis, alii ſpumam quandum maris, alii naſci in ſpecie fungorum ſub mare dicunt. Conſule *Serap.* & *Almanſo.*

Aqua holſobon, eſt aqua ſalis panis.

Aqua Lilii, eſt auripigmentum.

Aqua

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, eſt ſal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, eſt Sol & Luna ſoluta, in aqua ſimulque junctis. Dicitur etiam aqua cœleſtina, & Mercurius philoſophorum.

Aqua philoſophica, nominatur quibuſdam acetum ſublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæſtina, eſt flos æris, vel viride æris.

Aqua pluvialis, eſt aqua dulcis.

Aqua rubicunda, *aqua Megi*, *aqua ſegi*, eſt aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, eſt de ſale facta.

Aqua Saturnia, eſt aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ reſoluta in lapillis diaphonis, quales ſunt aquæ radicatæ acetoſæ, *&c.* *Aqua vitri.*

Aqua vitæ eſt Mercurius: interdum ſumitur pro vino diſtillato, & pro aqua compoſita ex variis ſpeciebus ex vino diſtillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, eſt ejus ſublimatio, *lib.* 5. de natura rerum *pag.* 429.

Antimonii oleum in magna Chirurgia *pag.* 62.

Aqua Cæſaris, aut regis compoſitio, In *lib.* de *Perſicaria*, *pag.* 741.

Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Perſicaria*, *pag.* 742.

Aquam ſalis petræ, & ammoniaci modus faciendi. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 417.

Aqua ſtillatitia, eſt extractum ſpecificum conſiſtentiæ, & diviſionis aqueæ concretione halituum, e rebus elicitorum, per diſtillationem productum. Eſt duplex

1 *Stillatitiæ*, Aquæ ſimpliciter ſtillatitiæ ſunt, quæ mitiores ſunt virtute & conſiſtentia dilutiores, diſtillando ſimplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius eſt & minus tenue, ab externa aqua parum pene differens. Aqua enim ſtillatitia ſimpliciter, minus ignis habet & plus aquoſitatis, quam ſolvens: ſed plus ignis, & minus cruditatis quam phlegma.

2 *Aqua ſolvens*, diſtat a ſtillatitia ſimpliciter acredine ignea penetrante, ſeu acumine, & diſtillatione laboriosiore, ut quam minimum habeat aquei elementi ſimplicis, ſed igneum potius fluorem, quaſi eſſent ignes aquei, aquæ ardentes, &c. a Gebero nomminatur aquæ acutæ, ab aliis clavis philoſophorum, cujus vim in aliquibus aſſequitur a tota ſubſtantia hydrargyrus, vulgus diſtinguere ſolet inter ſtillitiias ſimpliciter ita dictas, & illas corroſivas.

Aquarius, eſt Ferreum.

Arason, eſt Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, *Theophraſtus* vocat Geniſtam Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, eſt conſolida regalis.

Arbores, eſt cutis defedatio maculoſa, neque ulla eſt in principio exulceratio, ſed in proceſſu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, eſt Æs uſtum, *aycophes azuphora*.

Aremaros, eſt Cynabrium.

Area, eſt Capitis adverſi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, eſt bolus Armenus.

Antera, eſt medicina tracta de hyacinthis, ſimilitudine ſumpta à flavo citrinove colore floribus innaſcente. Liliorum, & ſimilibus.

Aphoriſmus, ut pro conſueto ſumitur, ſcilicet regula generali in medicina.

Aqua cœleſtis, eſt vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

quammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fœcum vini est, ea quæ fit ex calce fecum vini, super marmor dissoluta in modum olei Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosis, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum. & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod vere non est, at solum apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco, propter levitatem in sublimationibus. Verum Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii spiritus.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gorgonion*, *Deuditres*, *Lithodendron*, *Curallion*.

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat, Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutẽ incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari

possit

poſſit arte Spagyrica ſupra priorem conditionem. Virtus cujuſque rei milleſies plus operatur, quam res ipſa.

Archaltes, eſt Paracelſo, terræ fundamentum, ſive columna, quod à ſuis conſortibus ſuſtentari non videatur, ſed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipſum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus.*

Archeus, eſt ſummus, exaltatus, & inviſibilis ſpiritus, qui ſeparatur à corporibus, exaltatur & aſcendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros ſupremus naturæ medicus, qui rei cuique ſuum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem diſtribuit. Item Archeus primus in natura, vis eſt occultiſſima res omnes producens ex Iliaſte, divina virtute nimirum ſuffulta duntaxat.

Ares, eſt naturæ diſpenſator in tribus primis principiis occultus, unde ſingula conſtant, qui rebus omnibus formam, ſpeciem, & ſubſtantiam cuique ſuam peculiariter diſponit, ut propriam, & non alienam induat naturam ſpecificam. Notanda eſt igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro ſcholarum conſuetudine loquar. Iliaſtes eſt generis generaliſſimi ſubſtantia conſiſtens in prima rerum omnium univerſali materia, hanc in tria genera primum diſponit, videlicet in ſulphur, mercurium, & ſal, primus naturæ diſpenſator Archeus, indeque res producit omnes in proxima ſua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ diſpenſator, ex generibus formas & ſpecies producit in individia. Quarum quæque ſingularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, ſunt quæ in cibum & potum non aſſumpta, ſunt uſtionibus obnoxia natura propria, ut iſta carabe, terebinthina gagates & ſimilia.

Aridura,

Aridura, eſt corporis vel membrorum omnimoda conſumptio, vel ſyderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necroſis.

Arles crudum, guttæ ſunt menſe *Junio* cadentes, roris inſtar in Maio ſtillantis.

Aromata, cuncta ſunt quæ ſuavem, & gratum admodum odorem de ſe præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, eſt extractum ſpecificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis ſit ex duplici elemento humido, & ſicco (aer enim & ignis formalia ſunt potius, & efficiente n habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex eſt, ſtillatitia, & coagulum ſpecificum : Arcanum ſpecificum, eſt extractum naturæ interioris cujuſque ſpeciei ſubſtantiam referens proprius, ut in illa agnoſci queat.

Archeus Paracelſi, eſt aura vitalis, ſeminum & vitæ directrix & τὸ ἔνορμον *Hippocratis*, *Vanhelmont*.

Archeos, Species inviſibilis oberrans, & ſe a corporibus ſeparans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis eſt producens res ex Iliaſte, diſpenſator & compoſitor omnium rerum.

Arena, Hujus ſpecies ponit *Ruland.* 23. *pag.* 54. qui placet videat.

Arſar, *arſag*, eſt Arſenicum.

Argentum, A Chymiſtis Luna, cui etiam tribuitur : eſt metallum proximum poſt aurum, album albedine pura, mundum, durum, ſonans. Tinctura ejus albedinis eſt ex argento vivo puro, fere fixo, claro, albo ; & tali de ſulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit ſuper ſubſtantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Eſt quaſi filia naturæ præponentis aurum, coeunte argento vivo, & ſulphur : albo, non urente.

Reperi-

Reperitur argentum in fodinis. 1 Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum ſit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum plſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag.* 56.

2 Rude a Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3 Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine a Germanis. Qui plura de argento ſcire deſiderat, legat *Ruland.* a *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymiſtæ Mercurium vocant, eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita totali unione, perque minima, quouſque humidum fuerit, temperatum a ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.

Eſtque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philoſophorum ſecundum Chymiſtas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & ſecundum quod coit cum patre, & maſculo ſuo ſulphure, cauſat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus a matre, ſic loquendo, quam patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum reſolvuntur.

Argentum

Argentum vivum eſt duplex. 1 Nativum, 2 Artificiale.

1 Nativum, ſui coloris, ſine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos e fibris effluxit, eſt mater, & elementum Metallorum. Eſt & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2 Artificiale quod fit vel coquitur, ex minio ipſo lapide nativo, ſive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioſcor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conſervationem, uſum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum eſt liquidum, in officinis noſtris, dicitur crudum argentum vivum: dum vero eſt mortificatum, in officinis vocant concrematum, ſeu ſublimatum a nonnullis. Chymiſtæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album ſecundo gradu, tenebroſum primo.

Argentum vivum, id eſt Spiritus, vel Mercurius, ſervus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag. 68. ad 70.* varias ſpecies argenti vivi, uſque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia ſimiles ſunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia ſunt genera quæ diſcernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus, pag. 7.* refert 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri poſſent, ſi non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent, ſi argillæ recte elaboratæ a figulis in ollas more ſolito informarentur.

Argiſtata, eſt Incerata.

Argyros, eſt Argentum: inde Lythargyros, lapis argenteus; Lythos, n. eſt lapis.

Aſabon, eſt Sapo.

Aſagen,

Aſagen, eſt ſanguis draconis. *Aſegen*, & *Azogen*.

Aſagi, vel *Azegi*, eſt vitriolum vel atramentum rubeum.

Aſamar, eſt viride æris. *Aſingar*, vel *Aſugar*.

Aſeb, *aſep*, eſt alumen, res eſt metallica, ſeu vena terræ quæ habet mediam ſubſtantiam inter calcanthum & ſal, & reperitur in fodinis : Eſtque Salſugo quaſi terræ *Plin. lib.* 35. *cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc eſt terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æſtivis ſolibus maturatur.

Eſtque vena quaſi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem tranſducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Aſed, eſt Leo.

Aſedenigi, eſt Æmatites. *Azedegim*.

Aſenec, eſt Sol.

Aſmaga, eſt permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Aſoper, eſt Fuligo.

Aſſeres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam diſſectæ arboris extimi.

Aſubedegi, eſt lapis ſcindens alios lapides.

Atac, eſt tath, vel nitrum.

Atebras, eſt vas ſublimatorium.

Attingat, eſt flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, eſt Capſula terrea.

Aturcb, eſt vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, eſt teſtæ ovorum.

Auraric, *a och*, *azog*, *azet*, *Beſec*, eſt Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in terram propter nutrimenta deſcendit, unde nutrix omnium eſt terra.

Auripigmentum, eſt Arſenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti ſolent. Eſt cruſtoſum

cruſtoſum, aureo colore micans; Eſt affine quoddam ſulphuri, ex ſimili materia & odore. Eſtque ſterquilinium terreſtre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per longam decoctionem tranſit in ſubſtantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag.* 87. ad 90. ſi places.

Azarnet.

Aurichalcum, eſt Cuprum.

Aurum Philoſophorum, eſt plumbum.

Aurum vivum, eſt argentum vivum.

Auver, eſt aqua pura, vel lenis.

Azaa, eſt Magra, Terra rubea.

Azci, eſt atramentum. *Azec*, eſt atramentum viride.

Azeg, azegi, azeci, eſt vitriolum. *Azuric*, eſt vitriolum rubeum.

Azen, eſt butyrum coctum. *Azemaſor*, eſt Minium vel Cinabrium.

Azuc, eſt corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, eſt Vermilio, vel Minium. *Azimar*, eſt æs uſtum.

Azungia Vitri.

Azoch, eſt Laton, eſt cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, eſt mandragora. *Aroph* Paracelſi curat calculum.

Arſaneck dicitur, arſenicus ſublimatus.

Arſenicum, eſt fulgur metallorum, eſt etiam ſal ipſorum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiſcus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, eſt oleum rubeum, ex radicibus herbarum una cum pane ſimul in fimo digeſtis, arte tractum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis. Est flos æris etiam.

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipue syderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite prosilientia.

Assala dicitur, nux myristica.

Asfaliæ, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter asseres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma, pulmonis est morbus, vel peripneumonia, unde gravia suspiria.

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris astrum est ejus accensio, qua vertitur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperosa interius rubeum calcantho, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat *Ruland. pag.* 78. ad 80.

Attractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita. *Auguritta*,

Auguriſta, dicitur ſuperſtitioſus artifex, qui ſuam artem in ſpeculis, cryſtallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præſagiat: aliorum etiam ritus eb eandem cauſam obſervat.

Aurum potabile, eſt liquor auri ſine corroſivo, quod pauciſſimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad ſalutem.

Aurum vitæ, eſt aurum præcipitatum, & in ſummam rubedinem cinabaris tritæ ſimilitudidem reverberatum præſtantiſſimum quod ex proprio ſuo mercurio fit, ac præcipitatur.

Auſtromantia, alia eſt ſuperſtitio quædam excogitata, ex ventorum obſervationibus, ut quum aſtra ventorum in ſummam, ultra conſuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præſagium homines otioſi magis quam curioſi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam ſcripta reperitur, eſt medulla oſſium.

Azoth, eſt argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & proprie mercurius corporeus. Paracelſo præſertim eſt, univerſalis & indifferens medicina rerum ſpeciem omnem exuta, & intenſiſſimam indura vim, atque centralem quandam virtutem generaliſſimam, reliquas omnes medicinas in ſe concludit, non aliter quam prima reliquas omnes ſubſtantias, excluſis accidentibus. Hanc in enſis pomo concluſam quocunque locorum jerit geſtaſſe ſecum perhibetur.

Atramentum ſutorium, eſt vitriolum, id eſt Calcanthum, *Rul. pag.* 80. ad 86.

Aurum, A Chymiſtis dicitur Sol, & ſoli tribuitur. Eſt corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderoſum, æqualiter in ventre terræ digeſtum, aqua minerali diutiſſimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro,

rubeo: & ex ſulphure mundo fixo, rubeo non aduren̄te. Aurum eſt ſubtiliſſima ſubſtantia argenti vivi. Videmus enim argentum vivum facile aurum ſuſcipere, quod proximum ſua natura eſt, ut mater filium ſuſcipit. Deinde aurum, ex pauca ſubſtantia mundi ſulphuris, & puræ rubedinis conſtat, plus tamen habet argenti vivi quam ſulphuris, plus habet matrē quam patre. Sulphur puriſſimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Bcviter argentum vivum coagulatum, ſulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic eſt filius delectus, quem ſemper proponit facere, ad quem ſemper contendit natura. Eſt metallum omnium temperatiſſimum calidum & ſiccum ſecundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum eſt duplex. 1 Nativum purum. 2 Coctum.

Nativum purum, quod a natura tale eſt, cujus maſſas *Hiſpani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schwariza*. 2 In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus ſcintillæ quaſi adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidiſſimum vocatum a *Germanis* Quartz. 3 In capitulis piſcium quos Forellas vocamus.

2 Coctum, quod conflatur ſeu coquitur. 1 Ex pyrite coloris cineracei, & galenæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2 Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut ſit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3 Ex Chryſocolla. 4 Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hiſpanicum*, *Hungaricum Germanicum*, certis diſtant gradibus, plura ſcias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B *Baculus*,

B

Baculus ferreus, eſt inſtrumentum cuſum ad ſuſtinenda impoſita vaſa.

Bayda, eſt vas ſuper quod diſtillatur.

Bagedia, eſt libra 12 unciarum. *Berdadia*, etiam eſt Libra.

Baiac, eſt Ceruſa. *Balzian*, eſt faba.

Balaſius, Purpureo ſeu roſeo colore flammeſcit, & rutilat, a nonnullis placidus dicitur, aliqui putant eſſe Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminea, a virtute maris differat. Pluries compertum eſt quod exterior pars unius lapidis atteſtatur balaſio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balaſium eſſe domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit: conciliat amicorum diſcordias, & in humano corpore ſanitatem inducit. Et potatus cum aqua ſanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus ſubvenit.

Balitiſtera, eſt Terra rubea.

Barach panis, eſt nitrum ſalis.

Barcata, eſt Meatus Ignis.

Berna, eſt vas vitreatum.

Baſura, eſt ſemen. *Baul*, eſt Urina.

Batitura rami, eſt ſquama veneris. *Batitura æris*, eſt ſquama Metallorum.

Baurac, eſt ſal gemmæ, ſaphirium lythargyrum albificatum, eſt etiam ſal vitri, fæx vitri, ſpuma vitri, fel vitri: teſtudo argenti vivi.

Baurac, etiam, eſt attinchar, quodlibet genus falſuginis.

Bezar, vel *Besar*, Lapis viridis pretiosus.

Bianchetum sim pythium, est Ceruſa. *Biladen*, est Chalybs.

Bitumen, est sulphurea terra, succus pinguis, bituminum varia sunt genera.

1 Liquidum oleo simile petroleum.

2 Liquidum odoratum Saxonicum.

3 Odoratum camphoræ nativæ.

4 Nigrum crassum quod apicis colore nomen habet, a lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum crassum è Palestina.

5 Fossile carbonibus simile.

Bodid, est ovum.

Bos, est Calx viva.

Bolus, est Coagulum specificum, quod est essentiale Chymicum, ut sit essentia quædam liberata ab impuris,& alienitatibus,per coagulationis,(quam necessario antecedit solutio) nodum segregata, constitutaque quomodo solent boli eluti in specie fieri, ut sit eis consistentia, & forma homogenea, qualis est bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad essentiam parum interest.

Ruland. ponit sex species, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Pestem, & Anginam. *pag.* 105.

Bonati, est vitreati.

Borades, est Limatura.

Borax, est Chrysocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, est effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capistrum auri.

Botanum, est plumbum votum.

Botus barbatus, est vas super vas, in quo funditur aurum.

Botus

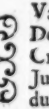

Botus barbatus

Vas fusorium.
Descensorium.
Crucibulum.
Junco factum ad fandendum.

Bractea, est Cuneus ferreus latus. Laminæ, Soleæ

Brachium, est Cuprum.

Braricia, est Vitrum.

Brase, Carbones.

Blumati terreum, est vas vitreatum. *Buccatum*, est vitreatum.

Buccellare, est Cibare, & Fruſtillare.

Bulbus, est Cepa Marina. Et Bulbus creditur esse squillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per se hauricas aquas.

Burnea, est pix.

Burac, est omne genus salis Alii vero distinguunt ut *Baurac*, *borago*, *borax*, *uritar augar*.

Butiga, sive gutta ruonio vel rubeo, est inflatio totius faciei.

Buffonitis, est gemma seu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo descripsi) Hunc lapidem viri Principes semper gestare secum merito debent. Nam si venena vel intus in homine latent, aut ipsi extrinsecus admota sinit, etiam præsens ille colorem mutat, & guttulas quasi sudando emittit. *Ernestus Burgravius.*

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulam gestatus, spasmi convulsionibus moderi dicitur. *Burgravius.*

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, est furnus distillatorius aquam continens, in qua calente vasa chimica ponuntur ad putrefactionem suæ ma-

teriæ quam capiunt, ad ſeparationem, & id genus humidarum aſcentionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum, à putredine conſervans. Balſamus alias à nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod a putrefactione validiſſime præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Brevius ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuum a corruptione corpus tutiſſime præſervans naturaliter. Externus vero terebinthina vocatur a Paracelſo, nullam ignis violentiam paſſa, ſed digeſta. Item eſt omne quod celeriter ſanat, a germanico ſermone ad chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen, id eſt celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore diſtillatum, & ad ſummum gradum puritatis adductum. *Beleſon*, eſt Balſamus.

Balſamus de mumiis, eſt balſamus de carne tractus.

Balſamus elementorum externus, eſt liquor mercurii externi, alias mumia elementorum externorum, & proprie rerum firmamentalis eſſentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, eſt materia liquefactione plurium una metallorum confuſa in ſulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, eſt ſal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Baſiliſcus minor, eſt ſtellio.

Berillus, eſt ſpeculum ex cryſtallo ſuperſtitioſe conſecratum

ſecratum ab auguriſtis. *Ruland. pag.* 101. 102. ponit octo *Berilli* ſpecies.

Berilliſtica, eſt ars in ejuſmodi ſpecillis viſiones obſervandi.

Beſachar, fungus dicitur.

Beſonna vero muſcarum fungus.

Biſematum, eſt omnium leviſſimum, pallidiſſimum, & villiſſimum plumbum.

Bitumen perverſum, eſt liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in ſe habet.

Bothor, aut coſſi, ſunt apoſtemata parvula quædam puſtuloſa faciei candida.

Botin, eſt terebinthina certo ſuo tempore collecta, quum plus virium à cœleſtibus hauſiſſe putatur. Eſt etiam balſamus ex eadem tractatus artificioſe, alias butimo.

Botium, eſt apoſtema proveniens in gula, veluti ſtruma.

Boxus, dicitur viſcus in arbore naſcens, ut viſcus quercinus, *&c.*

Braſſadella, vel *braſſatella*, eſt ophioglosſum, aut lanceola, quam etiam linguam ſerpentinam vocant.

Brunus, eſt ignis ſacer in membris, alias Eryſipela, vulgo ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœleſtis eſt virtutis influentia, quæ per animalia bruta rationalibus manifeſtatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in ſale per ciconiam clyſteris uſus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni eſt, quod ſupra altey, atque dulcedo plumbi.

Bus Cordis, eſt ſpiritus vitalis, & conſequenter ſui caloris fomes: ſpiritus vero ſic animatus, & Cordis

dis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont.* *pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C

Cabala, Cabalia, Ars *Cabaliſtica,* eſt Scientia occultiſſima, quæ divinitus una cum lege *Moyſi* tradita fuiſſe fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Meſſia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus ſuis contrahit, rerumque naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine mentem pulſis tenebris illuſtrat. Vox eſt *Hebræa, Latine,* dicitur Receptio, quod una cum lege quam poſtea ſcriptam populo tradidit ſecretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyſes* in Monte divinitus acceperit, quam ſcribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum ſucceſſionibus, alter ab altero, quaſi hereditario reciperet jure, ne a prophana multitudine divina myſteria cognita vileſcerent aut violarentur. *Perſæ* fuerunt hujus diligentiſſimi cultores & ſuos ſapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemnm*, ex Oriente Chriſtum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus exiſtimavit. De hac Reuchlivus Germanus, & Picus Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copioſiſſime ſcripſerunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabulæ ſcientiam, Trinitatem, Chriſtumque Dei Filium agnoviſſe. Non igitur ſtulta multorum opinione ars eſt, ſed potius ſcientia certa & cœleſtis,

per

Per quam *Theophraſtus* ut de ſeipſo ſcribit, Dei beneficio doctrinam ſuam conſecutus eſt, nec a ſpiritibus, malis quicquam habuit: quare falſo, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc ſcientiam apud multos in abuſam deveniſſe veluti alias ſcientias; Scribit enim *Theophraſtus Hebræos* degeneraſſe ut in doctrina Dei, ita etiam in hac ſcientia. Quare poſtea in veram ſcientiam, fulſamque artem diviſa Cabula fuit. Acceſſit etiam litteralis que mærito inter artes incertas, numeratur, præſertim ſi ex *Hebræo* fonte non precedat. Vera enim Cabula in S. litteris ſuum habet fundamentum. Multa de hac ſcientia *Theophraſtus* in libris de Philoſophia ſagaci ſcripſit, nec dubito, quin lapſu temporis nationes exteræ ſincerius de *Theophraſto* judicabunt quam Germani quidam modo. Cum clarius luce ipſa ex ejus monumentis conſtat eum fuiſſe ſummum philoſophum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Chriſtianæ fidei articulum negaverit; etſi quædam S. Scripturæ loca aliter, quam vulgo ſolent, recentioribus quibuſdam doctiſſimis hominibus ipſi adſtipulantibus interpretatus eſt: ſed de Chriſto Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipſius libris patebit.

Cabulator, eſt ſal nitrum. (*Michael Toxites, M.*

Cabebi, eſt ſquama ferri. *Cabeth*,

Cabel, eſt Stereus.

Cacabus, eſt vas continens chores tres.

Cacochyla, eſt malus ſuccus in corpore. *Cacochochymia.*

Cacia ferrea, eſt Cochlear ferreum. *Cadaria*, eſt Tutia.

Cadmia, eſt duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* ſpecibus apud *Ruland.* a *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Aciuſa, eſt Tutia. Item *Cadmia*, eſt liquor candidus.

Cal,

Cal. eſt Arſenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, eſt lapis Calaminaris.

Calcadis, eſt vitriolum album. Alias ſal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, ſignificat.

1 Florem æris.

2 Calcitidem, quæ ſpecies vitrioli.

3 Vitriolum.

4 Æs uſtum, vel petrinum.

5 Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale ſoluto, & ipſa ſolvuntur, quod eſt in Venere. Congelant frigore; Venus de quibuſdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adſit, aquoſitas abundat, ſi viriditas, æer exuperat. *pag.* 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*. eſt ſpecies atramenti.

Calcaton, eſt Trochiſci de Arſenico.

Calchithios, eſt ærugo æris. Item Marchaſita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, eſt Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, eſt ſtannum.

Calcocos, eſt Æs. *Calcithos*, eſt æs viride. *Calocamenon*, Æs uſtum.

Calcitari, eſt Sal Alkali. Alkael. *Cali* eſt cinis clavellatus.

Calcilicum, eſt Medicamen de Arſenico.

Calmet, *Coſmec*, eſt Antimonium. *Coſmet*, *Cuſmet*.

Caluſar, eſt oleum Indi.

Caluſa, *Cyprus*, eſt Cryſtallus.

Calor naturalis, eſt quando radii ſolares vel per ſe materiam ſibi applicatam excoquunt, vel in ſpeculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis uſus eſt apud artifices diſſolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur.

cliciuntur. Hic medius eſt inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modo ſubtiliores, & ad naturam aquitatis ſimplicis approximantes ſubſtantiæ propelluntur, ſed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, eſt quando vaſe in fimo poſito, materiam continente, digeſtio fit. Hic calor uſus eſt in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas ſepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel ſtramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, eſt quo materia diſſolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, eſt quando igne auctiore & intenſiori res ſeparantur.

Calor arenæ, Medius eſt inter cinerem, & ſcobis ferri, & eſt quando vas materiam continens in cavino arenario, arena circumdatam ſubſtantiam fixiorem, quam cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam ſubtilem, non adeo violentum calorem præbere, quam groſſum.

Calor ſcobis, aut ſcoriæ ferri ſuperiore intenſior, & aperto vicinior eſt quando ex ſcobe, vel ſcoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, eſt quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus uſus eſt in infuſionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & diſſolutionibus.

Calor flammarum, eſt quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, necnon ſpiritus tandem propelluntur.

Calor veſicæ levis, eſt quo ex materia veſicæ appoſita, applicato

applicato alembico ſubſtantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, eſt combuſtio, quæ fit igne majori, vel eſt rerum coagulatarum in calcem ſolutio. Eſtque Calcinatio vel Corroſionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corroſione ſicca eſt, quando corporibus calcinandis non humor, ſed ejus in locum corrodentes materiæ ſiccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Eſtque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corroſione vaporoſa, eſt quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata ſuper aquis fortibus, aliquando ſuper aceto, vel recrementis unicarum preſſarum ſuſpenduntur; aliquando preſertim nobiliora metalla, plumbi fuſi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum ſubtilem per vaporoſum corroſionem redigere geſtens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex ſalis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Poſt in cucurbitæ ſuperiore parte laminas chalybis ſuſpendo, lutoque vaſis artificium obduco, ne ſpiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vaſe laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis ſubtiliſſimus adhæret, quem lugopode detergo. Porro laminas iterum in dicto vaſe ſuſpendo, & modo ſuperiore procedo, idque tantiſper donec nullus crocus ulterius a ſpiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum ſuper aceto ſuſpenſum calcinantur in ceruſſam, ſic cuprum ſuper recrementis uvicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calcinatio

Calcinatio humida immersiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indeque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio. Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod est a levigatione cinerem, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio specialis, est qua principaliter dicta calx in combustione reverberante efficitur. Itaque a Græcis aptius apellari poterat πτυγωσις quod πτυγον efficiat, cujus species quædam αἰσβεστος, quam in extinctam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionem penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, &c. quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitaque rei compages. Alioqui volutalia citris dissiparentur, quam a flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosis ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus *pag.* seq.

Calor, est Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationis fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis a materia, vel vase, ne illud proxime tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi,

Caballi, vel *Cabales*, sunt lemures, & astralia hominum corpora, qui ante prædestinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti sunt. Isti postmodum oberrare putantur super terram, lemurum instar, donec terminus prædestinatæ vitæ completus sit, ut quod vivere corporaliter debebant, spiritualiter adimpleant, si credere fas est, veræque religioni Christianæ dissonum esse non comperiatur ex Scripturis sacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum est evangelico.

Cacedonium tartarum, est materia peccans in corpore humano, ob separationem facultate segregativa factam, non succedente mox expulsiva.

Casa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophrasto est aër, & pro Iliaste supradicto, vel Iliastro sumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, est vitriolum. Vide *pag.* præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, salis & similium, quæ celerrimæ consolidationis existunt.

Calcinatum minus, est omne quod a natura dulce est, & citissime curat, ut saccarum, manna, tereniabin, nostoch, & similia quæque.

Callena, species est salis petræ.

Caleruth, est indicium desiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, sunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, est præcipitatus mercurius.

Calx veneris, est viride aëris.

Calx saturni, est minium.

Calx Jovis, est spiritus Jovis

Calx

Calx martis, eſt crocus calybis vel ferri.

Calx ſolis, eſt aurum calcinatum.

Calx lunæ, eſt argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, eſt incremabilis materia.

Calx peregrinorum, eſt tartarum.

Calx lignorum, eſt cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, eſt ars qua præſagium ſumitur ex aëre.

Clareta, eſt albumen ovorum.

Cambuca, eſt apoſtema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis

Carbones cœli, ſunt ſtellæ.

Carbunculus, eſt apoſtema, vel peſtilens ulcus ab *atro* ſanguine.

Cardonium, eſt vinum herbis medicatum.

Carena, eſt viceſima pars guttæ.

Caſſatum, eſt ſanguis in venis invalidus, & mortuus, ſanguinis boni tranſitum & motum obſtruens. *Para.* in archidoxis.

Caſeus præparatus, eſt reſidentia viſcoſa, manens in fundo lactis ex caſeo defluentis.

Cathimia, eſt argenti ſpuma.

Cauda vulpis rubicundi, eſt minium ex plumbo.

Cautela in arte ſpagyrica, eſt habitu comparata quædam induſtria, qua facilius obeunt ſuas operationes, ac perficiunt artis huius profeſſores.

Cauterium, Kautir, eſt inſtrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exuſtionibus, eſt etiam medicamentum in ejus locum ſurrogatum, quod ſuo corroſivo citra dolorem aperit.

Celſa, muſculus alias dicitur vitæ, pulſus per ſingulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, eſt elaboratio, qua uniuntur diſgregata,

Apellatur nonnunquam excellentioris ſpeciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philoſophorum, quod Chymicum artificium, in ſolutione & coagulatione conſiſtat, quo tamen reſpicitur ad lapidis myſterium potius. Ita coadunatio eſt ſolutionis reductio in his, in quibus fieri poteſt. Ejus ſpecies ſunt duæ. Compoſitio, & Coagulatio.

Coagulatio, eſt rerum ejuſdem naturæ e conſiſtentia tenui fluidaque ad ſolidam coactio. Itaque quæ reſolutione aquea, aerea, ignea ſunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et ſic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, ſublimationem, diſtillationem *&c.* Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehenſione. Eſtque vel Frigida, vel Calida.

1 *Coagulatio frigida*, eſt quando res in calido reſolutæ, in frigido coagulantur.

2 *Coagulatio calida*, eſt quando calore conveniente, res diſſolutæ coagulantur.

Coagulatio per ſegregationem, eſt cum quibuſdam ſegregatis reliquum concreſcit. Itaque concretio συμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, ſeu exhalat paulatim humor, qui erat cauſa fluoris.

Coagulatio per comprehenſionem eſt, cum totum ſimul comprehenſum, remiſtumque ad uniformem ſubſtantiam coagulat.

Coagulum, eſt Mercurius.

Coagulum ſpecificum, eſt eſſentia materialis terrea, concreta in conſiſtentiam ſiccam per coagulationem.

Coagulatio eſt quadruplex, *lib.* 7. de natura rerum, *pag.* 452. *Paracel. pri: to:*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noſter.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philoſophorum.

prima

prima materia unde aurum noſtrum. *Fermentum fermenti*, ſpiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobaſtoli, eſt Cinis.

Cobatiorum fumus, eſt Robolt.

Cocilio, eſt pondus 11 unciarum.

Cœlum, Formæ rerum eſſentiales. Quinta eſſentia.

Cœlum Spagyricum, eſt ſuprema pars vaſis Philoſophici.

Cœlum Philoſophorum, vocatur id quod tranſcendit longe naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philoſophorum, medicina catholica, omnis quinta eſſentia.

Cœnum, eſt fimus.

Cœmentum, eſt corroſio ſicca, qua corpus aliquod metallicum cum ſalibus corrodentibus, & aliis rebus exiccantibus, ſtratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo ----- Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in fruſtula forcipe ſcinditur: ſpecies autem corrodentes pulveriſantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant inſtar pulticulæ (nonnulli iſtis ſiccis utuntur) Deinde hujus pulticulæ vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmentatoriæ inditur, illique lamina ſuperponitur, & laminæ alia pulveris portio aſpergitur, quod ſtratificatio, & ſtratum ſuper ſtratum dicitur. Hanc alia lamina ſubſequitur, idque tantiſper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum eſt, & tandem pulvere ſuperpoſito clauditur, lutoque aliquo tenaci junctura pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod ſatius eſt) ſuo furno imponitur, & ſecundum gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imo etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conſervatur. *V. G.* Cum præparare velim crocum Martis ſeu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus eſt, cumque urina

virili aliquantiſper madefacio, ut fiat inſtar pulpæ. Poſtea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati craſſitudinem tego, eique laminas chalybis ſuperaddo, & vas, (ut ſuperius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus rite paratis, pyxidem in furno noſtro cœmentario pono, ignemque tertii gradus ad 4. uſque 24. horis continuum. Tandem exemto vaſe materiam in illo contentam in mortario probe contundo, & per ſeticeum pello, ut fiat pulvis ſubtiliſſimus, ubi calcem a chalybe omnem calida abluo, reſiduumque arefacio, & accipio crocum Martis præſtantiſſimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inſervire poteſt.

Cæruleum, Græcis κύανος, κύανον, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Laſuli, venenatus color, a Germanis vocatur Laſur. Hæc quaſi imitantur Arabes, qui Laſuli vocant. *Rulandus, pag.* 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per hauſtum liquoris ingredientis, eſt frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare ſeu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diverſa. Quæ porosa ſunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur una, aut irrigantur, perfunduntur que ſæpius reſiccationibus interpoſitis donec color placeat. Ita vulgo tingunt vellera linamenta, ſerica, pannos, *&c.*

Coloratio externa eſt cum ſuperficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter diſponitur ſubjecti facies externa ad lumen diverſimode terminandum, unde oritur color diverſus, (iſque in eadem ſpecie illuſtrior, & veluti interpollis, vel oblitereta priore ad diverſam nobilior.

Coloratio, per calorem ſolum modus eſt colorandi, eum e potentia in actum, ſeu ex occulto in manifeſtum

color

color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolum principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales, aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, eſt Thus, Olibanum.

Calx in Chymica ſignificatione, eſt pulvis quilibet per ablationem ſuperfluæ humiditatis, in partes tenuiſſimas & quaſi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbeſtos, fit variis modis. In quibuſdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæſii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel ſimpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Salam & aliis locis, Fit ad mare ex teſtis oſtreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Eſt autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium eſt adurens, igneа, mordens, cruſtas inducens; urit in ſumma, diſcutit & extrahit. Odit naturaliter aquam qua accenditur, amat oleum quo facillimè commiſcetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, eſt Calx alba peregrinorum, vel ex oſſibus piſcium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis geſtant confecta.

Calx aſſata, eſt Alumen ex pomis. *Calx major.*

Camet, Cames, eſt argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Cancinſtericon, eſt calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, eſt Crocus hortulanus. *Capiſtrum auri*, eſt Borax.

Capſa, Cujus fundum eſt filis ferreis contextum.

Canze, carmit, canna, cuſanum, Sunt varia vaſorum genera.

Capſæ, In quas venæ diſtribuendæ injiciuntur.

Capitellum, eſt aqua ſaponis. *Caput mortuum*, eſt terra mortua, vel fæx. Vide *Theophraſtum, pag.* 28. de natura rerum.

Carbunculus, ſumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis ſimilitudine, cum ipſe ignem non ſentiat, propterea apyruſta dicitur. *Ruland.* ponit 6. genera eorum *pag.* 132. Maſculi ſunt flammæ lucidioris, ac in ſole flagrantis. Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, eſt obulus.

Carſia, eſt aqua ſalis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, eſt vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, eſt Terra.

Catillus cinereus, eſt vas fuſorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliiſque ſpurcitiis defæcatorum partibus duabus, nec non cinerum de oſſibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ ſummum diſpendium inferunt, deſumpta ſint) optime tritorum parte una cum cerviſia bona, ad maſſam madefactis, & probe invicem commixtis, in ſuo mortariolo paratum. Cineribus ſiquidē madefactis, hoc

mortariolum

mortariolũ impletur,& piſtillũ (vulgo monachus dictum) pulſibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inſperſis cribro ſetaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cerui, unus atque alter pulſus ſuperadditur, atque ut areſiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, ſugda lignum, gagates & ſuccinum paleas attrahunt & retinent: ſic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi ſeu glutino lentiſſimo.

Cardir, eſt Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, eſt gradatio per cementum.

Cementum, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur. Et eſt vel ſimplex vel miſta, & eſt forma pulveris vel paſtæ.

Cementare, Stratificiren, eſt alternis res quaſdam ponere.

Centrum Ovi, eſt vitellum Ovi.

Cepa porci, eſt Squilla.

Cerdac, eſt Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) eſſe mollificationem rei duræ, vel ſucci non fuſibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philoſophicam inſtar ceræ igni admotæ facile liquefcentem reddat. Quando Philoſophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, neceſſe eſt ut habeant medicinam fluentem, quæ ſubito (ut *Gebri* verbis utar) antè fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipſique per minima conjungatur, & illud inſpiſſet; atque ſua fixatione in igni conſervat, quousque ad veniat illi majoris ignis tole-

rantia, ejus humiditatẽ consumentis, & convertat illud per hoc artificiũ in momento in solificũ, & humificũ verum, secundum illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus siccum & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ ceationis Arnoldus nobis describit in 2. magni rosarii, *cap.* 27.

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissime, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum. *Cerober*, est aqua.

Ceruſa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmacapolis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod ceruſa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hiſpanica* dicitur & est candidissima. *Dioſcorides*, quomodo fieri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ; & quomodo ceruſa lavetur. Leviſſima omnium ceruſa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem.

Chambar, est Magnesia. *Chucef*, est testa figuli.

Cerauniа, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunіæ* gemmæ Christallo similes, infecto colore cœruleo diverſæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræsentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Solinus*, *cap.* 23. de *Ceraunіis*.

Chalcitis,

Chalchitis, Una eſt lapis Chalchitis, id eſt lapis ærarius, id eſt Marchaſita, ſeu ipſa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Meſue lapidem ſtellatum dicunt. Altera ſignificatio Chalchitis, eſt alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concreſcit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioſcorides* Chalchitin, id eſt alumen adûri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Ruland. pag.* 141. 142.

Chalcuse, eſt æs uſtum. *Chalcos*, eſt æs.

Chambelech, eſt Elixir.

Chiromantia, eſt Ars qua præſagium ſumitur ex aere.

Chelidonia, eſt Aurum

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum creſcente Luna, *Dioſcor. lib. 2. cap.* 47. Sc. his, qui primo partu excluſi ſunt; diſſectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipſe vidi, ſeminis lini & ejuſdem formæ: unus niger, alter ruſſus appareret. Vel ut vult *Dioſcorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit ſe vidiſſe nigros & ruſſos lapillos. Ruſſi ſeu purpurei, dicuntur valere contra inſaniam, & epilepſiam; & gratiam conciliare. Nigri, ſedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis

Cenigdam, vel *cenigotam*, eſt inſtrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepſia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, ſpiritus eſt oſſis de corde cervi.

Chymus, eſt fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Maſſa.

Chiromantia penes Paracelſum, non ſolum circa liniamenta manuum conſideratur, verum etiam in reliquis indiciis in toto corpore obſervatis, venis atque ductibus.

Cineritium,

Cineritium, est cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, est cataputia.

Cheiri, Paracelsicum absolute positum absque ulla adjectione, si de mineralibus fiat sermo, argentum vivum denotat, si vero de vegetabilibns, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento significat album elixir, vel ejus quintam essentiam, non secus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, est externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, est id, in quo natura non potest alterari, ut Crystallus à natura induratus liquefieri non potest, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, est virtus & influentia cœlestis, dominatio atque potestas super omnes dominationes & potestates, à Deo procedens in terram, & super omnes homines. De hac divina gloria legitur amplissimè apud Paracelsum, in expositionibus Psalmorum *Davidis*.

Clissus, est virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem transit, ac reliqua quæ surgunt ex eis, tandem in eas revertitur post autumnum, ibidem per hyemem totam delitescit usque ad primum ver, & æstatem.

Citrinulus, est crystallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum est ex colcothare, id est vitriolum calcinatum, & in suum alcali reductum: comparatione facta ad crystallum, ob transparentiam ejusmodi salis pallidam, diaphano crystallo persimilis.

Citrinula, est flammula, herba Paracelso multum familiaris, ut passim in suis scriptis reperiatur.

Citrinatio,

Citrinatio, eſt reſuſcitatio.

Chybur, vel *cibur*, eſt Sulphur. *Pag.* 488. *Para.* de natura rerum.

Chiſir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verum ego ex præcedentibus judico eſſe quodcunque ſulphur generis metallici.

Ciſt, vel alias *kiſt*, eſt capacitas duarum menſurarum vini, vel ſeſquimenſuræ juxta locorum diverſitatem, circiter libras quatuor.

Cœli planetarum; apud Paracelſum proprii ſunt orbes ipſorum, ſpheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Phyſicorum hiſtoriographus, Æthnicas flagrationes inveſtigare. Si quod in terris eſt ignorarunt, quod immenſo diſtat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quam per fallaces conjecturas? Siquidem ob ſuam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex ſuis ſpeculationibus ac imaginationibus æquum eſſet. Cum veræ viſiones meditationum fidelibus duntaxat reſervatæ ſint à Deo, falſæ contra procedunt ab inimico veri, ſpeculationeſque ſequuntur infidelium, quibus in ſortem ea pars contigit.

Cohoph, Paracelſo familiariſſima dictio, repetitiones ſignificat diſtillationum, ad fæces reddito liquore ab eis tracto ſæpius, qui vel materiæ proprius eſt & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, eſt omne quod cutis in toto humano corpore concludit, alluſione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata ſunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonites, Prope villam quæ nunc craſſe dicitur *Galpu*, ubi eſt ſcaturigo cujuſdam fontis irruentis in Albim,

Albim, locus amœniſſimus & fœcundiſſimus chelonitis gemma eſt inventa, variarum ſpecierum. Primum, quæ forma omnino repræſentabat cochleas marinas, eſt & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim oſtracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & ſola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, ſic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ viſum fugerent; interdum fulvæ, candidæ, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expreſſis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibuſdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in corde teſtudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit eſſe oculum *Indicæ* teſtudinis.

Chemia, eſt ars ſeparandi ex quolibet mixto eſſentias, concinnandique magiſteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet & impedit, docet falſum a legitimo ſeparare, & ad perfectionem res adducere. *Theophraſtus, lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant a χέω fundere. Cur vero, quia corpora omnia liquat, ut conſtat ex dictis.

Chriſti-pabulum, eſt urina virginis.

Chroma, eſt color. *Chryſocalcos*, eſt Auri chalcum.

Chryſos, ſeu *chryſion*, eſt aurum.

Chutio, eſt corporati.

Cicinum Oleum, eſt Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere ſanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* aſſentitur

assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* a picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cum vera Terebinthina Mastichæ Chiæ colore dicitur esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbæ succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit vere cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremo cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minime fieri potest: Imo dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatum, & contritum redit ad suum colorem: Et sicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure a Chymistis: a *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solum minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, proprie

proprie tamen crematilibus, seu inflammatilibus competit. Horum combustorum relliquiæ sunt proprie cineres.

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congellatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantum utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, *&c.*

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V. G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatoque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continue aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua appositio & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcender, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vi-

no

no quod nullum verum ſpiritum, ſed tamē vinum aduſtum (ut vocat *Theophraſtus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio poſitus, tamdiu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, ſed per diſtillationem ſeu humidam elevationem promovendus eſt. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facile illam amplectitur, & fugam relinquit.

Circulatorium, eſt vas vitreum, ubi infuſus liquor, aſcendendo & deſcendendo, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus genera vaſa, ſed duo precipue ſunt majoris momenti & uſus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, eſt inſtrumentū rotundum vitris abſcindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu ſtringit, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus affluxu diſſilit, atque dirumpitur.

Comminutio, eſt cum in minutiſſimas partes per colliſum cum aliquo rem redigimus. Et inſervit ei nonnunquam rei exſiccatio, toſtio, cribratio. Nam cum non omnia poſſint ſimul attenuari ſubtiliſſime, per angultum cribrum excutienda ſunt ſubtilia, & opus cum craſſioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, eſt plurium fuſilium in igne ad unum compoſitum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, eſt pix Græca, gummi pini vel reſinæ.

Clareta, eſt Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Απο τῦ χυω fundo. Sub ſolutione etiam coagulatio a chymicis antiquis ſubintelligitur: unde pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, eſt

est ars physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præsanandis, quam metallicis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsydria, est subductio liquoris, per vasis solidi subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet, quanquam non aqua tantum subducatur, sed & oleum, & fusiones mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est, quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ canales, *&c.* inveniant. *Clarum*, est quod fit è Crystallo.

Climia, Ereps, est Cathimia auripigmenti.

Clyssus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis sorsim elaboratis.

Clyssus, totam rei essentiam complecti potest, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essentiale ad unum redigitur compositum. Vel est extractio subtilitatis omnium plantæ partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniri potest, sive, ut omnes e diversis partibus extractæ essentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subjecto distillentur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facile hoc succedit. Non n. pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cœlestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrisites, est gemma pretiosa, apud *Plinium, lib.* 37. *cap.* 10.

Chrysites,

Chryſites, eſt ſquama auri, vel aurum : qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chryſite, eſt terra aurea, in qua parvis terræ partibus immiſtæ ſunt parvæ auri partes.

Chryſocolla, terra viridis. Græcis & Latinis eſt Chryſocolla, quaſi gluten auri. Duplex eſt, Nativa, & Factitia. *Dioſcorides, lib. 5. cap. 54.* de nativa agens primas tribuit *Armeniacæ*, ſecundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Silcſia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem eſt lapis borax de bufonibus. Poſſit dici Chryſocolla viride ſciſſile, ſicuti ærugo æris viride raſile dicitur. *Plin. lib. 33 cap. 5.* definit Chryſocollam nativum humorem eſſe in puteis per venam auri defluentem, craſſeſcente limo rigoribus hybernis uſque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Dioſc.* Factitiam enumerat inter ærugines ſimpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata ſunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris raſile, & Chyrſocolla, quæ dicitur viride æris raſile. Chryſocolla nativa habet vim diſcutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chryſocolla & cæruleo optimum aurum ; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id eſt, χάλκος, inſint. Tertium quiddam candidum ſcintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, ſed argentum non eſt. *Serap.* dicit nativam Chryſocollam, quæ in ripis maris inventitur, eſſe ex ſpeciebus alis cal. & ſiccam quarto gradu.

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum aninеum, Flos, &c. *Ruland. pag.* 148. enumerat ſex ſpecies Chry ocollæ.

Chryſocolla eſt venenata plus juſta doſi accepta ſecund. *Dioſcor.* ſed medici utuntur caute ad partum facilitandum.

Cloritis, gemma, Secundum *Plinium*. eſt gemma pretioſa viridis coloris, inſtar graminis.

Coaſpites gemma, A Coaſpi fluvio nomen accepit ſecundum *Plin. lib.* 37. *cap.* 10. Gemma pretioſa.

Cucurbita, vel Alveolus vitreus, eſt vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chryſolithum gemmam una cum hyacintho mittit Æthiopia &c au eo colore tranſlucentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit eſſe pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chryſolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formoſam, & ſibi diſſimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus ſpecies eſſe Marchaſitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chryſolithi eſt bonos excitare ſpiritus, melancholiæ adverſari, lemuribus nocturnis, curare ſcabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green ſickneſſe.*

Cheras, Item ſtruma, eſt tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam ſcrotula.

Coloritium, eſt gradatio coloris per paſtam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus eſt metallis principaliter deſtinatus. Nec valet niſi in ſuperficie, non enim alte penetrare poteſt

poteſt propter corpulentiam, niſi diluatur liquore copioſo paſtu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelſum proprie intelligitur vitriolum & ſerpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc eſt, quod aqua propria fixatum eſt ad hunc modum, videlicet. Ab ipſo tota ſua per diſtillationem abſtrahitur aqua, quæ rurſum capiti ſuo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abſtrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, uſque dum co devenerit, ut nullam de ſe præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne ſeverius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, ſimplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur a nonnullis. Et ironice vocatur à Paracelſo *Henricus rubeus*, in deriſionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc ſolo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ ſacræ innitebantur, perdentes potius ægros quam ſervantes. Nec deſunt adhuc qui hac tempeſtate vitriolum, ſulphur & alumen concremata, vulgo paſſim per omnes fere nundinas exponunt, magno pretio venalia, quæ vili pecunia comparârunt, lapidem ſanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imo ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apoſtemata, præſertim loculorum negotiatoris ulcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiſcit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, eſt tartarus reſolutus, morbus inteſtinorum fixus in inteſtino collo. *Colica*, diathesis.

Colcritium, eſt liquor compoſitus ex corroſivis me-

tallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur è vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte qua coleritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum vero ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Cometz, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Alias est qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humidam, illud vero siccam. Duæ sunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta, semper est siccum, & si quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potissima totius medicinæ methodus, in qua totus spagyricus labor potissimum insudat. Nam sibimetipsi natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantum, & servus veri medici. Siquid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imo perditorem hominum, est quod sciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sistentia, comprimentia, & exiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum

Corbatum, eſt cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, eſt alembici roſtrum. Eſt etiam in medicinalibus apud Paracelſum herba vulneraria, ob ſimilitudinem foliorum ad ejuſmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte ſignata.

Corpus, eſt ſubjectum in quo virtutes rerum deliteſcunt.

Corpora ſupercæleſtia, ſunt ea quæ per mentem in imaginatione ſolum, & non per oculos carneos cognoſcuntur. Spagyrorum ſubjecta ſunt mirabilium operum.

Confuſio, quæ eſt ſyncheſis, eſt Commiſtio actu liquidorum, quæ per ſe fluere poſſunt. Itaque & conſiſtentia, tum partibus, tum toti, aquea eſt ſeu fluida. Quæ enim eliquata ſunt, poſteaque confundantur, ut pix, & cera, vel reſina *&c.* principaliter ſunt colliquationis, licet miniſtret illis confuſio obiter, cum & ſine confuſione poſſent congredi.

Chybur, eſt ſulphur; *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Miſceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter ſublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & abſque omnibus morbis conſervat. Eſtque balſamus pulmonis & pectoris, neque ſimile arcanum in viribus rerum quærendum eſt: nam in nullo exterior pulmo eſt poſitus magis, majuſque arcanum ad pulmonem latet, niſi in ſolo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 498.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, eſt per glutinem compoſitio, manente natura conglutinatorum. Et eſt reductio, ſeu reſtitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujuſque varium eſt, & dicitur hic omne, quod viſciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coercet.

Conterfehe, Liquor quem exſudant parietes fornacis.

Contus, A gage or long pole. Contus ferreus, Contus foſſorum, Contus tertius.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma ſeu lapis. Alius eſt inſignitus rubedine, alius remiſſor coloris carnis; alius inſignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obſcurus in rubedine, alius multum nitet, ſicut minium. --- *Carneoli*, vis eſt ſtringere ſanguinem, ſiſtere menſes emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abſtergit in dentifricio dentes. --- Et ſigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum eſt fermentum.

Corallus, Corallium, Baſſad, Beſeth, Baſſath, eſt nihil aliud quam frater marinus, qui alto extractus indu-ratur, atque emergit, & protinus concreſcit obfuſo aere. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aere congellatur, aere in gemmam corallium. Teſte *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aere dureſcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Poman.* in meteoris *c.* 41. de amaris fontibus.

---Videas lapideſcere Sarni
Cærulæo ſub fonte aluum, filiciſque maniplos
Et palcæ intortos leuto cum vimine culmos.

Nam ſicut planta coralliorum aere congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni fiunt lapides: plura videas apud *Rulaud.* a *pag.* 171. ad 173. *Corallium* nigri coloris rarum eſt, & magno in pretio, contra morbum phreneſim præſentiſſimum eſt remedium. Proculdubio ex viſcoſitate terræ factum eſt, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando

tando naturam corallia facit, quæ optime mentiuntur nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa componere probe sciunt.

Cortex æris, est bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1 *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ internitent.

2 Rara mollis.

3 Dura.

4 Lutea mollis Waldenburgica, quæ facilime lineas ducit.

5 Tophacea.

6 In cinereo violacea dura.

7 Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8 Viridis dura.

9 Subviridis.

10 Nigra mollis.

11 Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12 Nigra dura.

13 Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contumacissima factum, acutiore basi, & tereti in ampliorum

capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgo testa appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Crystallus lapis, est concretus gelu vehementiori ex niv- galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem esse certum est, quia impatiens est caloris. Et veluti Electra, ita crystalli arte parantur & absterguntur. Infestantur Crystalli vitiis quamplurimis, scabro, rubigine, maculosa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & sale, capillamentis rimarum. Chrystallus habet usum medicum in cremandis corporibus. Posita sub lingua dicitur restinguere sitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Astrologi crystallum Soli dicarunt. Crystallus per congelationem chymicam lapillus est factus.

Congelatio ejusmodi fit, humore aqueo secedente, & congelabili succo consistenti, in formam lapilli, quod sine calore evidenti in cella fieri potest. Si tamen pars aquositatis divaporando dissipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei solent decoqui ad crassitiem sapalem, aut sedimento facto, quod aqueum innatat deleri. Reliquum congelat eo facilius.

Crystallus, est lapis albus, transparens, glaciei persimilis coloris: constat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545. *lib.* vexationum.

Cucurbita, est vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgescens. Cucurbita alia fundo globoso prædita est, alia plano.

Cucurbita cæca, est vas in quo dissolutiones salium, aliarumque rerum.

Cubil, est terra rubea.

Culation, est calcinatum.

Crepinum,

Crepinum introversum. est Tartarum correctum. *Para.* in Chyrur. magna. *pag.* 459. *folio.*

Crepinus, est morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrur. magna folio, 463. *pag.* 2.

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 416.

Cupri balsamus quomodo fiat. *ibidem pag.* 418.

Cupri sublimatio, in Chyrurgia magna, *pag* 62.

Cooptatione, Multæ res in distillatione fixantur, & præsertim si res fixandæ aquam in se contineant, ut vitriolum: quod si fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria aqua fixetur, vocatur alumen sacchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si putrefiat per mensem, aquam parit dulcedine succari, quæ quidem magnæ virtutis est, & præstans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuporosum, est æs ustum.

Cuperum. Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, *Cursuma*, est Chelidonia minor.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, est vas simile urinali.

Cyræmia, *Crocomma*, est fæx olei, & de Croco.

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corrosio stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam *&c.*

Corrosio, per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplastrantur: Illita lamine reponitur alicubi, donec sit corrosa. Oportet pulticulum esse ex seperabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus

Corpus invisibile est anima, siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur a Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes vero hyssopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Consideratio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ propter Physionomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed eum plærisque aliis Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Apollo Paracelsus, quantumque intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt chyrurgicalia medicamenta stiptica, sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege supra secundo tractatu de specificis.

Contorsio, tormentum est intestinorum, Seu Miserere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum eſt impotentia, viriumque ſuarum naturalium deſtitutio.

Corroſiva, ſunt chyrurgorum medicamenta ſuperfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemomena, ſeptica.

Conſervativa, Phyſicorum præſertim, ſunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præſervantia. Talia potiſſimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta ſunt, qualia ſunt inter vegetabilia quæcunque ſemper verent hyeme pariter ac æſtate, longiorique tempore perſeverant : inter animalia quæ diutius ac ſanius vivunt : inter mineralia, quæ mumialis eſſentiæ liquoriſve plus habent : & inter metalla, quæ ſunt ærugini minus obnoxia. Talia non ſunt conſerva roſarum, violarum, & cætera, quæ conſervatione ipſamet indigent, ac mutuantur à ſacaro. Pudet priſcorum inventa recenſere.

Coöſtrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, eſt liquor.

Coruſcus, eſt auricula muris.

Cortex maris, eſt acetum Philoſophorum.

Cruor ſalis, eſt ſal ſeparatum à primo ſale, vitio ſecundæ digeſtionis.

Cycima, eſt lytargirium.

Cydar, eſt Jupiter.

D

Daura, folium est ellebori, alias aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est callida aut frigida. Vide *pag.* seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Dialatyrion, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, *Deheb*, *Deab*, est aurum.

Danic, est pondus seu granorum.

Danfir, *Denfir*, est Arena.

Daram, est Gemma.

Debessis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Debene, est sanguis. *Dem*, *Dehin*.

Debenes, *Duenes*, est atramentum.

Debenez, *Duenes*, *Dubenec*, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata

gulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco ſuper marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) expoſita externæ humiditatis hiſce corporibus ſeſe adjungentis adjuvamine, in liquorem reſolvuntur, & in ſubjectum vas defluunt & diſtillant. Reſolvuntur autem in frigido potiſſimum pulveres calcinati, ſalia, & ejuſmodi alia corpora ſalium naturam redolentia, ſed omnia quæ in frigido reſolvuntur, in calido rurſus coagulantur.

Deliquium in aëre, eſt liquatio concreti, quæ fit inſinuante ſe humiditate externa, & ſiccitatem reſolvente ut fluat. Ita reſolutum quod eſt, liquor vocatur, & conſiſtentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii diſſipentur ab humiditate aerea, vel aquea; nec tamen nec liquatio eſt, nec liquor, quod inde exiſtit, appellatur: Deliquium eſt duplex, ſcilicet, Vaporoſum & Embapticum.

Diliquium vaporoſum eſt, cum res in ſubtilem pulverem redacta aëri vapido exponitur, & humeſcendo in liquorem ſolvitur. Ille vero aër vapidus modo calidior eſt, modo frigidior, qualis eſt ſubterraneorum irriguorum. Et res ſolvenda niſi per ſe ſit apta, ad ſalis potiſſimum, vel ſimilium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam ſiccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Neceſſe enim eſt tenacem compagem ſolvi, & friabilitatem quandam ſalis induci.

Deliquium Embapticum, eſt cum res in humorem demerſa eo uſque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vaſculo contenta immergitur, aut ipſa humoris ſubſtantia non accedat, vel ſaltem tenuiſſimus ſudor permeet, veluti cum in vaſe certo, vel veſica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur; quæ res ſi humor eſt calidus (quod fiat plerumque)

D

Daura, folium est ellebori, alias aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est callida aut frigida. Vide *pag.* seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Dialatyrion, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, *Debeb*, *Deab*, est aurum.

Danie, est pondus seu granorum.

Dansir, *Densir*, est Arena.

Daram, est Gemma.

Debessis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Dehene, est sanguis. *Dem*, *Dehin*.

Dehenes, *Duenes*, est atramentum.

Dehenez, *Duenes*, *Duhenes*, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata

gulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco ſuper marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) expoſita externæ humiditatis hiſce corporibus ſeſe adjungentis adjuvamine, in liquorem reſolvuntur, & in ſubjectum vas defluunt & diſtillant. Reſolvuntur autem in frigido potiſſimum pulveres calcinati, ſalia, & ejuſmodi alia corpora ſalium naturam redolentia, ſed omnia quæ in frigido reſolvuntur, in calido rurſus coagulantur.

Deliquium in aëre, eſt liquatio concreti, quæ fit inſinuante ſe humiditate externa, & ſiccitatem reſolvente ut fluat. Ita reſolutum quod eſt, liquor vocatur, & conſiſtentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii diſſipentur ab humiditate aerea, vel aquea; nec tamen nec liquatio eſt, nec liquor, quod inde exiſtit, appellatur: Deliquium eſt duplex, ſcilicet, Vaporoſum & Embapticum.

Deliquium vaporoſum eſt, cum res in ſubtilem pulverem redacta aëri vapido exponitur, & humeſcendo in liquorem ſolvitur. Ille vero aër vapidus modo calidior eſt, modo frigidior, qualis eſt ſubterraneorum irriguorum. Et res ſolvenda niſi per ſe ſit apta, ad talis potiſſimum, vel ſimilium naturam elaborando adducitur, quod ſit maxime calcinando, aut ad eam ſiccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Neceſſe enim eſt tenacem compagem ſolvi, & friabilitatem quandam ſalis induci.

Deliquium Embapticum, eſt cum res in humorem demerſa eo uſque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vaſculo contenta immergitur, aut ipſa humoris ſubſtantia non accedat, vel ſaltem tenuiſſimus ſudor permeet, veluti cum in vaſe certo, vel veſica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur; quæ res ſi humor eſt calidus (quod fiat plerumque)

que) simulacrum balnei est : aut in ipsum humorem sinitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut saccarum, &c. solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut si eum segregatum cupimus, facile possit denuo separari, nec peregrinam qualitatem invehat soluto, nisi studio quærimus simul alterationem ejusmodi.

Denequet, est Borax.

Denodatio, est solutio.

Derquet, est vernix.

Destillatio per inclinationem, est quæ fit vase continente materiam in latus inclinato, rostro deorsum vergente. Illud vas cum plerumque sit retorta, etiam destillatio per retortam opus nominantur. Nonnunquam destillatio per descensum dicitur, quod parvi fit elevatio, indeque maxime deorsum reflexio, vel quod spiritus maxime deorsum revocentur, & sine alembico in curvatura coagulantes descendant.

Descensio calida, (vulgo destillatio per descensum) est liquoris ex corporibus dissoluti inverso vase destillatio. Dissolvuntur inprimis hac descensione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, sit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis transverse juxta se positis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inversæ applico : ita ut superior exacte cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar lanæ

lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas aretacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, depurationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aerea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathesis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dihalegi, dicalegi, distalem, est Stannum.

Dionisius lapis, seu gemma, a *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Disphryges

Diaphriges, tria ſunt genera: ut videas apud *Ruland.* *pag.* 184. & 185. Sic vocatur, quod a ſole, & a ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materia ſimili calcanthi conſtat; humor n. eſt inſtar limi per venas delabens. Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur e ſarmentis, & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens, & ſit ſimul cum flore æris, obtuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta, verum ſapore poſſunt diſcerni: *Diaphrygis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris, æruginiſque aſtringentem & exiccantem linguam. Ochra autem aduſta, necquicquam talem habet ſaporem nec vim.

Aſtringit, purgat, extergit, ſiccat, excreſcentia conſumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digeſtio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus uſque ad ſummum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea ſpatula, vel regiſtro, pro noſtro arbitrio, eſtiolum calorem ad athanos tranſmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut aiunt) continuum, eundemque, a principio actionis uſque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus diſpeſcunt, ut principio nimirum ad albedinem uſque primus gradus, inde ad flavedinem ſecundus, ad finem autem qui eſt uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic ſententiæ *Ruland.* adſtipulatur.

Diſceſſus fit, Cum penitius unita caloris ſolventis potiſſimum efficatia ſeparantur, & diſcedunt. Hoc perficitur

perficitur expiratione & resolutione commistorum.

Discessus per expirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur expiratio, cum in aerem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquã etiã pro expiratione famulantur. Est autem expiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera elevatæ, & frigidis a lembici cameris adhæreſcentes in humorem condensantur, & per ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, sed satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus, qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad calorem adæquatum ponitur, appositio receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundum gradus adhibetur, eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum a vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alembicum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo, cucurbitæque impono, & appositio receptaculo, iuncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in receptaculum distillat roseus. Animadvertendũ autẽ est, quod si aculei non decerpentur, aquã tincturã pure rubeã extrahere non posse. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescãt. Hoc addũxi propter artificiũ, tincturã ex rosis sua ipsius

aqua extrahendi. Quando aliquid per veſicam elicimus, tum cum per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Diſtillatio, & elevatio humida obliqua, eſt quando vaſe oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Diſtractio eſt, qua partes diſtrahuntur qualibet manente in ſua homogenia. Itaque quaſi divulſio quædam hic fit diverſorum ante cohærentiam, aut unitorum, circa reſpectum extractionis unius in altero exiſtentis vel comprehenſi.

Diſtractio autem eſt duplex, ſeparatio aut calcinatio.

Divaporatio, eſt in ſiccis fumidis ſeu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum ſpiritum quam ſiccum. Inſtituitur in aliquo vaſe pro rei conditione olla, ſartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diverſis.

Doal, vel *Elemptis*, eſt Sol.

Dolet, eſt vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal loquitur.

Dracatium, eſt Saturnus.

Draco, eſt Mercurius.

Draconites, ſeu *drachates* gemma eſt, quæ fit e cerebro draconum: ſed niſi viventi abſcindatur, nunquam gemmaſcit invidia animalis mori ſe ſentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi eſt. Fugat omnia venena, & venenoſos morſus curat. Noſtri quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites a ſimilitudine vocare poſſis. Habet & Syphar (*the skin which an adder caſteth*) *Chelydrorum noſtrorum*, ſuas in medicina virtutes, ſanat enim

enim ſuffitu mire ſedem & vulvam prolapſam.

Pavonis, ſtercus prodeſt comitialibus.

Dragantum, eſt vitriolum.

Duamir, eſt ſpecies ſerpentum ingredientium compoſitionem theriacæ.

Darchem, eſt Cinamomum ſelectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateſſon Paracelſi, eſt argentum vivum vulgi, coagulatum in Alcheſt, & tinctum cum aqua ovorum, ſitque arcanum corallinum de eſſentia & conditione aureitatis, quia eſt etiam horizontale. *Vanhelmont.*

Duumviratus, ex ſtomacho & ſplene unicum facit connubium & thorum unum, In quo ſpleni vices mariti tribuit primorum motuum, & ſtomacho primi ſenſus, eſt ergo ſtomachus Lienis, & Lien ſtomachi complementum, ſub unico thoro amborum eſt principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont.*

Duo Fratres { *Saturnus & Jupiter.* / *Venus & Mars.* / Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar & Michati. Edir*, eſt ferrum ſive *Chalybs.*

Dyota, eſt vas circulatorium a duabus auribus, vel uno utrunque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars eſt in medium cucurbitæ, cui impoſitus eſt alembicus in ſummo canalem, qui liquori infundendo inſerviet habens, in loco autem conveniente duobus roſtris incurvatis, & in cucurbitam a capitello humorem condenſatum devehentibus præditum.

Dyoptra, eſt aſſerculus perforatus, ſeu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fiſſa, ut per eam

faciei prætenta, abſque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari poſſimus.

Digeſtio, eſt operatio chymica, vel ſpagyricus gradus alludens ad ſtomachi humani digeſtionem, in quo & per quem materia decoquitur in ſeparationem puri ab impuro. Nonnunquam uſurpatur pro furno vel vitro in quo magiſterium hoc adimpletur.

Diſcus ſolis, eſt argentum vivum ex auro.

Divinatio, eſt incertum quoddam præſagium à cogitationibus ex propria luce deſumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præſagivit, vel animus meus angelus indicavit, & ſimilia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, eſt generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, eſt apoſtematum, concavitas in genere, cum ſolutione continui.

Dubelcolep, eſt compoſitio ex corallo & carabe.

Duelech, eſt tartari ſpecies in humano corpore, lapis ſpongioſus valde periculoſus.

Duenech, eſt antimonium. *Azet*, *Duenez* Limatura ferri.

Durdales, ſunt ſpiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, eſt braſſatella, ophigloſſum.

Dulcedo ſaturni, eſt altey, vel ceruſa.

E *Edelphus*,

E

Edelphus, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspitione, quam siniſtre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maxime perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quam in sonitu, vel metallo consistere. Verum Paracelsus rem non ita se habere ut

asserebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solum ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non pretereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius a spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, necnon forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imo deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius a suo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & e contra diversitate.

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus

vidimus quos quicunque induiſſent, nunquam vel ſpaſmo, vel odontalgia corriperetur, nec in Epilepſiam incideret. Adeo ut ſimulatque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus eſt, in paroxyſmo vehementiſſimo, ſubito ille depulſus, & quaſi digitis abſterſus evanuerit, & æger a lapſu confeſtim reſurrexerit. Intuiti etiam ſumus & experti, ſiquis annulorum iſtorum in digito annulari geſtetur, & abditus quidam morbus foras erepturus eſt, annulum iſtum exſudare videas jugiter, & ab inſigni quadam ſympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Obſervatu porro dignum eſt Electrum hoc noſtrum, adverſus infeſtos ſpiritus, & Genios noxios eſſe amuletum præſtantiſſimum. Cœlica enim Electro ineſt operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam ſuperiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum eſt, uti *Mathaſius* ſcripſit, non tam numeroſa pollet virtute, ac illud quod Artificum induſtria ex ſeptē metallis in igne fabrefactum eſt, uti *Geber*, *R. Lymundus*, *Lullius*, *Theophraſtus Paracelſus*, & alii hujuſce rei artifices teſtantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres iſtiuſmodi Metallum, quod varia ſibi ex iſto fictitia conflabant in uſum domeſticum, & vaſa ex Electro inter ſupellectilem aſſervabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis ſunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus ſunt ſpecies hydropiſis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophraſti compoſitio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.
Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes
Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.
Mercurii unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt Chimioperiæ *Theophrasteæ* periti. Nam unice cavendum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi constellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, est Salviæ vel Juniperi semen.

Echis, est vipera masculus. *Echidna*, est vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc viperæ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in theriaca.

Edes, est aurum. *Elempus*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*, est Mars.

Effides, est Cinis plumbi, vel Ceruſa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manuaria, qua res in substantia, eaque potissimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ seu obiter adhærent, seu quovis modo adminiculum præbente essentiæ, præstantissimam elicimus. Itaque maxime viget hici impuri a puro segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, est alumen.

Elaquir, est vitriolum viride.

Elemptis, est Sol.

Elevatio, est subtiliatio, quando partes spirituales a corporeis,

corporeis, ſubtiles a groſſis, non fixæ a fixis, inſtar fumi vel ignis elevantur, & a ſummitate capitelli condenſantur. Eſt duplex.

Elevatio ſicca, (vulgo ſublimatio) eſt qua partes ſiccæ ſubtiliores elevantur, cum adhærentia ſui vaſis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam ſublimandam, eamque vel ſolam, vel aliis admixtam materiebus, vaſi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta ſit. Vaſi huic ſive cucurbitæ alembicum cæcum in vertice parvo foramine perforatum impono, luto obduco, & ne ſpiritus aut partes ſublimatæ exhalere poſſint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis a fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, neceſſe eſt, quod impoſita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facile exploro. Cum enim humiditas aliqua adhuc reſidua eſt, illa laminæ adhæret, ſed quando omnis humiditas diſceſſit, ſpiritus ſicci aſcendunt, & hinc alembici foramen ſuperſtrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne ſpiritus expirent, claudo. Tandem ignem tantiſper foveo, donec omnis materia ſublimanda elevata eſt. Nonnulli loco cucurbitæ ſcutella, vel concha aliqua terrea materiam continente, cum vitreo cono parietibus vaſis inferioris rite accomodato utuntur. *V. G.* Accipio ſulphuris citrini optime purgati, *lib.* 2. ſalis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 1. pulveriſata ſingula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impoſitoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauſo orificio gradatim procedo, quouſque omne ſulphur ſubtilius aſcendit, hoc ſulphur (a Chymicis flores ſulphuris

ſulphuris dictum) ex alembico exemptum ſecunda ve
tertia vice, ſemper addendo quartam partem ſalis & vi
trioli per ſublimationem redintegratam rectifico, &
accipio flores ſulphuris pulcherrimos pluribus affectibu
reſiſtentes.

Elevatio humida, (diſtillatio communiter dicta) e
partium humidarum in halitus extenuatarum a ſicci
& groſſis ſubtiliatio. Eſt recta vel obliqua.

Elevatio per latus eſt, quando humor ex vaſe in lat
inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta pro
pellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenu
ciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Me
curius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripig
mentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elasmaris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Elez, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nod
dum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſemi
nalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materi
prima, quæ eſt cujuſque generis, & vim ad id proxi
mam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſub
ſtantiam exiſtit. Petitur primum Ens e mineralibu
potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum
actu quidem illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveni
untur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cum ad
huc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium
claſſi

claſſis non multa præbet, niſi è ſanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum ſimiliumque ſpermata ad hunc vocantur uſum.

Epar, eſt aër, vel æther. *Epatum*, eſt Aloe Epaticum,

Epipolaſis, eſt cum ſublimatum ad ſuperficiem duntaxat aſcendit, eique inſidet. Primum è centro ad ſuperficiem eſſentiæ extrahuntur, ſed nonnunquam eadem operatio inſervit repurgationi. Duplex eſt, humida & ſicca.

Epipolaſis humida eſt, cum e re in humore excedente collocata, ſublimatum enatat, emergitque uſque ad ſummum, ubi ſubſiſtens apparet. Itaque ſublimatio per enarationem ſeu emerſionem apellari poteſt. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione, & diſſidio diverſarum ſubſtantiarum : & procuratur per calorem, non modo actualem, ſed & potentialem.

Epipolaſis ſicca, eſt cum immediate ex reipſa ſublimatum efflorescit, eique cohæret proxime in ſicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clauſuris apertis viam egreſſu laxantis.

Epoſilinga, eſt ſquama ferri.

Eſebon, *Alſebon*, eſt ſal commune.

Eſſentia, eſt extractum ſimplex e rebus tota ſua natura perfectis productum. Nominatur eſſentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehenſa, totius ſubſtantiæ miſſuræ pars ſit perfecta, natura & eſſentiali ratione virtuteque inſtructa. Poteſt fieri ex omni miſtorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Eſſentia eſt duplex, ſuccus & myſterium.

Eſſentia quinta dicitur, quia eſt aliquid præter elementa, nec ex craſi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Etheſius,

Ethesius lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem substantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & majorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in aerem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum supravе adhibito torrentur, donec halitus sint absumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam formæ liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio e corporea concretione, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis fæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentiæ quæ e corpore suo extrahitur, sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Alias lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir proprie, est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molem, in pastam sibi similem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitæ hominum, internusque vitæ balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis conquisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale gem-

mæ

mæ conflatum arte ſpagyrica. *Ental*e, eſt vas.

Enur, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

Erodinium, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præſagium.

Eſcara, vel *eſtphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chyrurgos ſeparatur, ac decidit.

Eſſaræ, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullatum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ab urtica factæ.

Eſſatum eſſentiale, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus ineſt.

Eſſatum vinum, eſt diſtillatum & rectificatum herbis ac ſimilibus expletum, ad earum eſſata eſſentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, perſicaria, pulmonaria, meliſſa, & cæteris, pro aſthanate.

Eſſentia quinta, juxta Paracelſi definitionem, eſt materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac item habent corporaliter tracta, ſeparataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atque ab omnibus elementis ſubtiliſſime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Eſſodinum, eſt certum rei futuræ præſagium ex indicio, contrarium Erodinio ſupra definito.

Eſthiomenus, eſt corruptiſſimum apoſtema, totum membrum depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis ſacri ſpecies.

Eveſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam Propheticus ſpiritus,

tus, qui per ſignum, vel præcedens aliquod indicium præſagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, ſunt omnia ſuperflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa ſunt menſtrua.

Exitura, generaliter, eſt omne apoſtema quod ſaniem ejicit.

Exorciſta, ſuperſtitioſus eſt artifex, qui manes & ſpiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, eſt quod a corporea concretione, relicta craſſitie elementari extrahitur. Et eſt quaſi Medulla & pars nobiliſſima ſubſtantiæ totius in elementis producta, & quaſi ſeminata, in quorum etiam ſinu conſervata eſt, & ad nobilitatis ſuæ perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis; unde exiſtit familiaritas congenerationis & ſuſtentationis: Sed principaliter a vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conſervantis dependet. Hinc extracta, præſertim nobiliora æthereæ & cœleſtis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad ſalutem humanam adhibita, Deo ſimul benedicente multum in re medica valent. Et ſi his aliqua fides eſt, in ſegregatione cœleſtis lucis a terra obſcura, non omne abceſſiſſe æthereum ex Platone putant, aut ſaltem poſtea in ortu miſtorum aliquid inde repetitum, quod comprobat ratio agentium e cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, eſt ſal. *Elixir.* eſt medicina fermentata de ☿ metallis. *Para.*

F

Faba, eſt tertia pars ſcrupuli. *Faba* agreſtis, eſt ſupinus.

Fabiola, eſt flos fabarum.

Fatuon, imarmeni, perpetuum & inſenſibile quiddam aſtrorum cœli, ſolis & lunæ.

Flagæ, ſunt ſpiritus qui norunt occulta & ſecreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex ſtanno.

Fel vitri, eſt ſpuma vitri. Eſt etiam ſal vitri, *Fax vitri*.

Fermentum, eſt materia firma tanquàm fixa, quæ ſuæ naturæ materiam ad ſuam firmatam condizionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quam illa habebat, ut fermentum panis eſt farina firmata vel conſolidata in paſtam, quæ farinam ſimilem raram & diſcontinuam, in aliam paſtam fermentatam adducit.

Flagæ, ſunt etiam ſpiritus in ſpeculo apparentibus a rebus.

Falcanos, alio nomine, eſt Arſenicum, vulgariter Auripigmentum.

Faſdir, *Saſdir*, eſt Jupiter.

Faulex, eſt Chalybs.

Fecla, eſt fæx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id eſt rubeæ & croceæ ſunt aquæ.

Fedun,

Fedum, est Crocus. *Felilech*, *Fanles*, est ferrum.
Fœmina, est Sulphur.
Ferrum Indicum, Calibem præcedit proxime.

Ferrum, est Metallum, lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum, argento vivo fixo terreo commixtũ fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentũ vinũ fuerit porosũ, terreũ & immũdũ, & sulphur immũndũ, fœtidũ & terreũ, & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrũ.

Ferrum. a Chymistis Marti tribuitur. *Ferrum* est duplex. Nativum & Conflatum, seu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, sic dicimus

recrementum { æris, argenti, ferri, plumbi.

De speciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri consule *Dioscor. lib. 5. cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, restringendo, ligando, siccando, Calidum & siccum est secundo gradu. Hac sanasse Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri, vocant scoriam & stercus ferri, & lapidem sideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat a *pag.* 207. ad 211.

Ferrugo, est scoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, est rei in substantia, per admistionem fermenti, quæ virtute per spiritum distributa totam penetrat massam, & in sui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa est, ut ex symbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobilissima fiat substantia, ad

ad quam natura pervenire ſinit. Potiſſimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis eſt, locum habet, & ab imitatione maſſæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio*, eſt fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti paſtæ, multam farinam in ſuam naturam & paſtam poteſt convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum eſt, ſibi aſſimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philoſophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio ſuo Mercurio conjuncta, illam in ſuam naturam convertit. Deinde etiam lapidem ipſum volunt eſſe fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo ſit ſubtilis, ut ſuper corpus imperfectũ projectũ, in modũ olei ſupernatet, nec cum illo permiſceatur, opus eſt corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum eſt, ſtatim in tincturam abit.

Fermentum album, eſt argentum. *Felda*, *Fermentum* etiam, eſt Elixir.

Ferum ſegi, eſt ſtannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioſcor. lib. 5 cap.* 71. docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo ſiccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, *Fidex*, eſt Ceruſa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius oſtum, eſt vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, eſt auricalcum.

Filtratio, eſt ſubductio per filtrum: eſt colum chymicum, & colatura ſeu percolatio appellari poteſt; ſit potiſſimum in humidis, e quibus aquoſitas tenuis tranſit, reſiſtentibus ſpiſſis & oleoſis. Praxis ſic habet.

Carta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus vilosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti in fundibulo, &c. Liquor infusus sinitur paulatim in excipulum distillari : unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum.

Firsir, est Color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarum, est confectio salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, est rei ignem fugientis, ut eum amplius non fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebram sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fyada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith vero magis terrea. Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quãquã ingẽio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri. Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore, ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua in spiritus & aerem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, ἐκσυῤῥοὴς vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland*. ponit varia fluorum genera, a *pag* 217. ad *pag*. 222.

Focus,

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglice *Smelthouſe*.

Folia daturæ, quaſi folia aurea.

Fom, eſt ſonus, vel vox.

Fulminatio, eſt gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente ſplendore, indicatur. Nomen operi eſt quod corruſcatio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam poſtquam abſumptæ, ſegregatæque ſunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam ſulphurea obequitat per ſuperficiem, unde poſtea purpureus elucet ſplendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare ſolent, qui cum diſparet relictus regularus refrigeratur.

Fumigatio, eſt per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverſo modo Metalla nobiliora aſſtatu plumbi fuſi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & poſtea comminuuntur terendo cum ſale.

Furogi, eſt gallus.

Furnus, eſt locus in quo ignis ad materiam chymice tractandam dextre & convenienter accommodatur. Eſtque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis *Ruland.* a *pag.* 226 ad 233 & in *Glauboro*.

Fuſio, eſt liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici poteſt. *Par. de natura rerum* pag. 460.

Fuſio, per Antimonium, qua verum aurum non modo a metallis imperfectis, ſed etiam ab ipſo argento ſperamus, & ſic hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipſique tres partes antimonii pulveriſati commiſceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventoſum pono. Poſtea juvante (ſi placet) ſolle probe liquefactum in pyramidem calefactam, levoque illitam transfundo, ubi labris malleo conciſis regulas aurum

continens in apice resídebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio evaporato, aurum purum, putumque resideat, quod statim coagulatur.

Fulmen, est argentum purificatum.

Fimus equinus, est digestio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arsenicale, est lapis philosophorum.

Fistula, est morbus.

Ficus cutis, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum apium ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, est argentum, & aliquando aurum. *Filda*, est Luna.

Filius unius diei, est lapis philosophicus. Et etiam ovum.

Filum arsenicale, est arsenicum sublimatum.

Flegmon, apostema commune.

Flos cheiri, est auri essentia.

Flos sectarum croc, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croc, putantes errorem illorum qui scripta Paracelsi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, est fungi species.

Folia aurea, quasi folia aurea.

Fons

Fons Philoſophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum. influxus dicuntur cœleſtium, quos a ſuperioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuscujuſque rei.

Formicæ, apoſtemata verrucalia, porralia.

Fugile, eſt aurium in regionibus apoſtema, vocatur *parotis*.

Fuligo metallorum, proprie dicitur arſenicum, ſed uſurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, eſt Mercurius.

Flumen hoc loco, ſunt flores cupellati argenti, in Ipſius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem eſt ac repurgare, potiſſimum quæ perfecta dicuntur.

G

Gamathei, sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, miranbis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissime contingit è montibus erutos, quandoque secundum ripas aquarum.

Glacies dura, est Chrystallus.

Gladialis est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum, gladii cuduntur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, unde vocatur alias incusma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur, quum astra terræ sese palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præsagium sumant quod sortitur effectum. Dicitur etiam Astronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, est herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.

Genula, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.

Gibar, est medicina metallica. *Gibum* est Caseus.

Gigantes, sunt elati vel proceri supra, vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelſum eſt vitriolum ſua ſponte reſolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine ſalis armoniaci aquam appellant.

Gluten, eſt Paracelſo ſinonia, vel ut nonnulli volunt ſinovia, liquor viſcoſus albus & clarus, in omnibus juncturis inſtar albuminis in ovo, perſpicua materia, in qua ſi generetur tartarus ob ſal reſolutum quod habet in ſe quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium eſſe aſſerit.

Glutinis tenacitas, eſt reſina mineralis, ut terebinthi reſina arboris ſuæ.

Gluta, dicitur vis tenacis plcis, & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel ſpiritus potius corporei ſub terra viventes, alias pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, eſt ars ſuperſtitioſa à Græcis inventa, vel ſaltem culta, viſiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ vere non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus ſapientiæ caperent exiſtimationem, cum nihil aliud eſſet quam oculorum aciei per obfuſcationem vel obcuſionem, tranſmutatio, ex imaginationibus hominum ſumens exordium, quorum aſſenſus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in ſimilitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis eſt porphyrites, cujus uſus ut marmoris in arte ſpagyrica, ad ſpontaneas rerum ſolutiones potiſſimum eſt idoneus.

Guarini, ſunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, eſt argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, eſt valeriana, phu.

Gutta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio e petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali; Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit e nigra naptha apt bitumine cum stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterque igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* vero quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuuntur. Succinum vero seu electrum non bitumen est, sed tantum lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates a loco & amne nomine *Gagæ* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioscoridis*, *lib.* 5. *cap.* 92.

Galactites lapis dicitur, quia lacteum succum resudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Dosc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat Leucogogeam, & synephitem, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*,

Gangræna, incipiens partis affectæ mortificatio.

Garrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Coagulare idem.

Gecher-

Gecharſam, Difidaba, eſt rana.

Gemma ex araneo domeſtico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præſentiſſimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum eſt gemmam talem habere vim, cum telæ araneorum ſunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1 Berillus. 2 Chryſoberillus. 3 Chryſophraſius.

Gemma Praſius, Lapis colori porri ſimilis.

Gemma Opalus.

Gemmæ Ceraunizæ. 1 Ceraunius longus. 2 Rotundus.

Gemma Iris, eſt lapis ſexangulus, candidus, qui quando radios ſolares excipit, arcum cœleſti ſimilem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemmæ Rubetarum, Phrynus buſo ſeu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus ſpecies in *Gallia,* & *Hiſpania* eſt, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejuſdem nominis, coloris interdum in candido fuſci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, ſi vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger eſt notulis lucentibus nigris, ut noſtri ſunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum verſicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet ſparſis pedibus. Geſtantur hi annuli a principibus: nam ubi venena ſunt, præſens lapis colorem mutat, & quaſi ſudans guttas emittit: Mire expetuntur a noſtris bufonibus boraces lapides, ita ut ſaltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viſcoſitate ſpumæ naſcuntur Boraces, quæſtio eſt. Sed ſi bufones ſuſpenduntur aere, ut arefiant, præſentiſſimo remedio ſiſtunt fluxum ſanguinis.

Geome-

Geometria finitura, decempeditura, agri mensura.
Gersa, est Cerusa. *Gesor*, est Galbanum.
Gi, est terra. *Gich*, *Gepsim*, est Gipsum.
Gilvus, *helvus*, est medium inter album & ruffum melinus, Citrinus.
Gir, *Gith*, est Calx viva.
Girgies, Albi lapides fluminis.
Girmer, est Tartarum.
Gifisimi, est Gummi.
Glassa, est genus Vernicis.
Glisomargo, est Creta Candida.
Gerhulle, est saxi species. *Gineft*, est saxi species.
Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argentum non est, fellium autem argentum dicitur a similitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.
Glomer, est rotundum.
Gluten, est sel tauri.
Gluten, Sinonia, vel synonia est pars corporis nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira, *Mespila*, *Agabor*, } Pulvis.

Gosel, est animal Cornutum.
Gradatio, est metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & constantia potissimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in substantiam per se transfigurandam vim habet; sed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priore: velut si natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, si volatile, figit, si impurum purificat, &c.

Granatus,

Granatus, Species eſt proculdubio carbunculi, eſt gemma rubea, perlucida ſimilis balauſtiis, coloris rosacei, obſcurior carbunculo. Altera eius ſpecies intra ruborem violæ ſparſum colorem habet. Ejus patria eſt *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit triſtitiam. Hujus fœminam, non pæaniten, ſed pæntiden vocat. *Plin.* & *Sol*, Teſtatur fieri prægnantem & *Para*. mederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, eſt fructus arboris terebinthini.

Granum nil, eſt ſemen Indicum

Granulatio, eſt in granula comminutio, ei inſervit fuſio. Eſt enim propria metallorum & perficitur variis modis. Fuſa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata diſſiliant. Fundi vero in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquã aquæ imponuntur ſcopæ e viminibus exilibus, ut eo melius diſſiliant. Loco ſcoporũ tabella, vel coloratoriũ anguſtiſſime pertuſum, vel crates ad uſum venit.

Graſſa, eſt Attinkar vel Borax.

Graticola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratenſi proxime urbem copioſe provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, eſt ſtellio.

Guma, gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradiſi, Auripigmentum.

Guma Cupri, eſt ſtillicidium Veneris.

Gummi aſinar, eſt gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, eſt tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, eſt gumma quæ eſt marinum

Gutta rubia, ſeu Butiga, vel gutta rubea, eſt inflammatio totius faciei.

Gemmarum

Gemmarum mortificatio quomodo fiat. *Para. lib. 5.* de natura rerum *pag.* 428.

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib.* 7. de natura rerum *pag.* 462.

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant Sparodes spergulas, propter vitri similitudinem. Est autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita calidum. Differunt quod calx restincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* vero non accenditur restinctum. Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus ejus est tantum extrinsecus, propter ejus nimiam exsiccationem, & strangulationem.

Gypsum est duplex.

1 Fossile & nativum, & e terra effoditur, summa tamen tellure, est res similis fere nitro, latis nonnunquam venis: notum *Theophrastus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2 Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti, cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, & ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat esse quasi medullam induratam saxi: aut species videtur esse aphronitri, aut *gypsi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo sciffili speculari, qui a Germanis dicitur Spergiasis, glacies Mariæ, quia representat formam glaciei. Et hoc est optimum *Gypsum* ut testatur *Plin. lib.* 36. *cap.* 24. *Ruland. pag.* 249. enumerat 16. species *gypsorum*.

H

Hal, dicitur ſal. *Hal*, alias *Hol*, eſt etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, eſt glacialis avicula.

Harmel, eſt ſemen rutæ ſylveſtris.

Haro, ſpecies eſt filicis. Similis Polypodio.

Hadid, eſt ferrum.

Hæmatites, vocatur a German. *Blutſtein*, propter colorem ſanguineum, quo tingit, & etiam ſpectatur præcipue, qui foſſilis eſt in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in ſiſtendo ſanguine in omni fluxu ſanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioſcor.* enumerat ſex ſpecies, *pag.* 250. 251.

Hager, eſt lapis.

Halimar, eſt Cuprum.

Halcyonium, eſt nihil aliud quam maris ſpuma concreta, & intus res ſciſſilis, ſtimulans in faucibus & oculis, unde hodie ſpuma maris in officinis dicitur. Sed non ſpuma ſalis illa, ſeu maris, licet ſit cognatio quædam. Spuma enim ſalis illa eſt lanugo, ſeu ramentum ſpumoſi maris coagulatum in petris. *Halcioninm* vero ſpuma maris concreta, ſciſſilis & ſpongioſa. *Ruland.* a *Dioſcoride* enumerat *pag.* 253. 5. genera halcyonii.

Hel, eſt mel.

Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria,

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hemorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentum.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, alias humor radicalis, quæ omnia viventia, ne arefcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib.* 37. *cap.* 9. Mittit *Æthiopia*, *Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres eius faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi. *Ruland.* enumerat *pag.* 256. ſex ſpecies.

Hydrophobia.

Hypogloſſum,

Hypoglossum, *Hyppoglossum*, Epiglottis, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I

Iaspis, est lapis hæmatites.

Iassa, est herba trinitatis, & persicaria. *pag.* 457. Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, est Erysipelas.

Idiotæ, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi professores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias*, *Ileadus*

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod una cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, e quibus omnia sunt composita.

Ileidus,

Ileidus, est aër elementalis: in hominibus vero spiritus est qui transit per omnia membra.

Iliaster, aut *Iliastes*, vel *Iliadum*, est prima rerum omnium materia, constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, est cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

Quartus, vero cahos ignis.

Item quatuor sunt hominum *Iliastri* concernentes longævam vitam.

Iacens, est fundamentum montis.

Ialpidis species *Ruland.* enumerat (a *pag.* 257. ad 259.) 22.

Idum, est pulmentum.

Idroagira, est aqua alkali.

Iffides, est Ceruſa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philosophico. *Ruland.* 9. Ignis species enumerat *pag.* 260.

Ignis calor, est naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, est ignis fortissimus.

Ignis elementaris, est Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis sapientiæ, est simus equinus calidus.

Ignis clare ardens, est sulphur.

Ignis extinctus, est sulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, est oleum e sulphure Cupri. *Vanhelmont.*

Ignis Gehennæ, est specificum corrosivum. *Para.* 7. *Archidox*, descript. *pag.* 227.

Ignis quatuor sunt gradus artificibus attendendi, sicut eos prisci philosophi observarunt. Æstimantur non sensibus tantum, sed & effectu in rebus ipsis, & judicio sensibus conjuncto, potissimum vero visui, & tactui.

Primus

Primus gradus est lentissimus, instar teporis leviusculi, vel ignaviusculi, vocaturque calor balnei mitis, aut simi, vel digestionis circulatorius &c. Qui ad tactum ita describitur, ut cum digitus hominis teneri semper ferre possit, & cum habeat suas intentiones, & remissiones, nunquam tamen evidentem aut acrem sensum gignere debet. Hujus generis est ignis vaporosus philosophorum, qui describitur incubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis recte dispositi natura. Is plerumque talis est qualem suppeditat fornax vaporarii moderate incensa, aut qualis est catini arenarii fornaci insistentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modesta

Secundus gradus est intensior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Apellant calorem cinerum, quos mediocris ignis sub catino cinerario incensus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aerem concipiunt.

Tertius gradus est cum læsione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel scobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, &c.

Quartus est summus gradus, & plerunque destructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congestarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1 Ut sit primus, cum modice aqua incalescit.

2 Secundus cum jam acriter sentitur.

3 Tertius cum urit.

4 Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conſpiciuntur.

Ignis Alchimiſtici gradus. *Para.* de natura rerum *lib.* 7. *pag.* 457.

Ignitio, eſt Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Eſtque combuſtio & reverberatio.

Imbibere, eſt terendo inſpiſſare.

Imbibitio, eſt ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantiſper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius aſcendere nequit, ſed totus fixus manet. Hæc plane philoſophica eſt operatio, nec ad vulgares ſeſe dimittit.

Immerſiva corroſio eſt, quando corpora aliis rebus immerſa in calcem rediguntur. Eſtque humida vel ſicca.

Inceratio, eſt miſtio humoris cum re ſicca, per combibitionem lentam ad conſiſtentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις : alias etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re ſicca potante humidam. Nec alia nutritio eſt medicorum, qua ſarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim ſucco quodam potantur, & ad uſum evadunt commoda.

Incineratio, eſt ignitio corpora vehementiori, igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chymico more loquendo) proprie non in cineres, ſed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, eſt commiſtio, qua ſtatim humida cum ſiccis in unum corpus per formam maſſæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, ſed tantum humoris ſtatim additur, quantum ad corporis miſti conſiſtentiam requiritur, ut fiat veluti paſta, unde & impaſta-

impaſſatio nominari poteſt, in nonnullis ſubactio. Incorporatæ aut res in calore digeſtorio relinquantur, ut mutua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur.

Incuba, eſt ſponſa ſolis.

Indicum Sal, eſt Sal gemmæ.

Indicum ſpuma, eſt duarum ſpecierum : ſc. Eſt indicum nativum partim, quod ſua ſponte naſcitur in arundinibus quibuſdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus improprie, non n. eſt lapis ; huic ſimile eſt ferme adarces, qui ita & adhæret arundinibus : ſed adarces fit, Indicum naſcitur ſua ſponte in arundinibus ; Partim factitium eſt in officinis tinctorum. Eſtque ſpuma purpurea, innatus cortinis. Optimum eſt factitium illud, quod cœruleci præbet ſpeciem ; habet n. cœruleum in nigro colorem.

Leviter aſtringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii ſuccum herbæ ſimpliciter eſſe dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vocant Indicum, id eſt, glaſtum, quod aliud eſt domeſticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit : Alterum eſt glaſtum ſylveſtre. De quibus vide *Dioſc. lib.* 2. de glaſto.

Iufundibulum, eſt vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne ſeptem Planetæ.

In aqua ſeptem metalla.

In terrâ ſeptem herbæ.

In aëre ſeptem tereniabin.

In animalibus ſeptem ſunt membra principalia. *Par. p. tom. pag.* 872.

Nihil enim eſt in tota rerum natura quod non ex

istis tribus Mercurio, sale, & Sulphure non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophrastus* invenit, sed e tenebris obruta in lucem revocavit.

Instrumentum metallicum significans mundi partes. a Compass.

Iris, est gemma crystallo similis, secundum nonnullos radix chrystalli: frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in insula quadam rubri maris. Est lapis ficcissimus, idque maxima sua subtilitate indicat: voluntque eum nasci ex aqueo succo, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur vero *Iris*, quia in medio eius repræsentat Irim meteoron distinctis venulis; vel quia sub tecto repercussus lapis is sole species & colores arcus cœlestis in proximos parietes ejaculatur, teste *Plin.* Et addit aliquas esse scabris lateribus, & augulis inæqualibus, quæ cũ in sole apeito projiciãtur, radios faciunt in se recandentes discurrere, aliquas etiã ante se projecto nitore adjacentia illustrare. Addit & aliam Irim similem ceræ præduram, quæ in Persida nascatur, & huic similem aspectu, sed non ejusmodi effectus gemmam.

Ios, est venenum.

Iota, Iora, est viride rami.

Ipacedes, est barba hircina.

Iva artetica, vel *Muscata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumnisum, Iumnizum, est Fermentum.

Iupiter,

Fupiter, eſt Stannum.

Fuſſa, eſt lapis gypſius.

Iliaſter primus, vel *inſitus*, eſt terminus vitæ, imo vita ipſa, vel vitæ balſamus in homine.

Ileaſter ſecundus, vel *præparatus*, eſt terminus balſami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaſter tertius, eſt terminus balſami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta eſſentia.

Iliaſter magnus quartus, eſt mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaſter tamen in genere, dicitur occulta naturæ virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelſum.

Imagines, ſunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœleſtes operantur.

Imaginatio, eſt aſtrum in homine, cœleſte & ſupercœleſte corpus.

Impreſſiones, ſunt fructus inviſibiles, & ſtellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, eſt ejus ſpuma quæ aufertur in repurgatione poſt extractionem. *Impurum tartari*, eſt ipſius alcali.

Inanimati, ſunt pygmei.

Inclinatio, eſt vis naturæ, quæ manifeſtatur in homine quorſum magis proclivis eſt eius vita, actionum & operationum demonſtrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum ſunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Incluſiva, vide ſupra, gladialis quid ſit.

Incubus, eſt nocturnus ſpiritus illudens, fallenſque mulieres in ſomno, ac ſi cum eo rem commiſcerent.

Influentia dicitur, attractio virtutum & naturæ ſy-

derum, ac planetarum ſuperiorum in animum noſtrum, per mentales imaginationes, quas ſemel hauſtas & receptas, retinemus, ut nobiſcum maneant. Eaque duplex eſt, una per creaturam ad nos derivatur, ut influantia cœli per firmamentum: altera vero ſine medio quovis datur a datore luminum. Et hæc proprie ſupernaturalis eſt, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia vero naturalis, eſt ea quam infundunt aſtra ſuperiora firmamenti, ex naturali præſcripto in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliiſque, & per vires & efficacias in inſenſatis. Inde colligendum inclinationem eſſe brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac reſiſtere facile (ſuffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) poſſumus.

Innaturalia, vel *ſupernaturalia corpora*, ſunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abeſt, vel aliquando vita functus eſt ante viginti annos.

K

Kachimia, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel ſemiperfectum metallum, & nondum a natura abſolutum, quod adhuc in primo ſuo ente, ut infans in utero ſuæ matris, deliteſcit. Ejuſmodi *Kakimiarum* ſpecies triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recenſere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, eſt anethum ſylveſtre.

Kibrith, eſt ſulphur.

Kymit elevatum, eſt album cinabrium, ſublimatum.

Kiſt, vel *Ciſt*, eſt ſeſquimenſura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, ſive *cobletum*, eſt metallica materia plumbo nigrior & ferro, ſplendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non eſt, ſed meliora metalla ſecum per fumum abducit. Lapis Cadmia.

Kal, eſt Sal de torrente.

Kald, eſt acetum.

Kali, Cinis clavellatus.

Kalnor, eſt fumus.

Kamar, vel *Camar*, eſt Argentum.

Kamir, eſt Fermentum.

Kanfor, eſt Stannum. *Kazdir*, etiam eſt Stannum.

Kaprili, & *Kibrith*, est Sulphur.
Kar, est gemma lucens sicut ignis.
Kasam, est ferrum.
Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, est lac acetosum.
Kayfir, est spuma maris, proprie pumex.
Koma, *Komartos*, est Calx viva.
Konis, est Cinis.
Koſt, est fagus, lignum faginum.
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, est Massa.
Kybrius, *Kebrick*, est arsenicus.
Kymun, vel *Kyminon*, est coadunatio.
Kymenua, est ampulla.
Kymolea, est lutum Chymolea.
Kyram, est nix.
Kyva, est Opoponax.

L

Labor Sophiæ, dicitur Paradyſus, alter Mundus.

Lac virginis, eſt aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, eſt Mercurius Philoſophorum, ſuccus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, eſt Opium.

Lacerta, eſt cernis & corporis cavitas. Et Caro muſculis incluſa ſine oſſibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio, ſeu *Alcoliſmus*, eſt Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et eſt hic reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fuſionem, aut fulminationem.

Lacune, eſt Terra Sigillata.

Lamac, eſt gummi Arabicum.

Lamina, eſt Auripigmentum.

Lans, eſt argentum mortuum. *Lanx*, eſt amygdala amara.

Laos, eſt Stannum.

Lapis in Chymia, eſt omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiæ, eſt Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis ſubſtantia. Avicenna vero & Kodar aſſerunt, quod lapis non lapis ſit Elixir.

Lapis animalis, eſt ſanguis humanus; Item curenta quæ ſcutum portat in dorſo.

Lapidum

Lapidum mortificatio, est eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, similis est Ebori masculoso, cujus usus in dentifriciis & in exiccandis hæmorrhoidibus est. *Lapis Arabicus* non est alius, quam specularis, seu lapis Lunæ, seu glacies Mariæ, unde olim fenestræ parabantur, lignis levigatis positis loco plumbi, unde si gypsum optimum. *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinque species. Sed lapis specularis ipsam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla similitudo cum lapide speculari præter in crustis. Lapis specularis, est insignis lapis & humor, quasi concretus terræ, qui non resolvitur, & dum est humor terræ crystalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod sit res cœlestis ad Lunæ claritatem positus, in speciem lapidis coagulatus, & constrictus, præcipue ille qui est candidissimus, & Aproselinon dicitur. Et quanquam Lapis specularis cognationem habet cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput: tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypsi usus sit dubius & venenatus, imporqui strangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipsis cancris, præsertim in fœmellis, cum syphar exuerunt, & deposuerunt lapides candidi & rotundi, vocati vulgo oculi cancrorum, quia quasi formam habeant oculi: Sed inepte vocantur oculi, quia non fungantur oculorum munere, nec extra emineant, nec toto durent anno: nec sunt ii lapides extracta essentia a tota bruti testa, ut per plurimas cancrorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont*, *pag.* 139.

Vis illorum est frangere calculum vesicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont*, *pag.* 139. affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancrorum

cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quam remedium horum lapillorum. Præcipua basis est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, *Ruland pag.* 276. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides Trochitæ & Entrochi. *Ruland. pag.* 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, *Dioscor. lib.* 5. *cap.* 88. qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantum propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. Vocatur *Lapis Asius*, quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus attrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur. Dicit *Plin. lib.* 36. *cap* 17. Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire podagras; & in istis lapicidinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita absumi 40 diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germinia*, & in ejus superficie. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & salsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccatur, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petræ* nasci ex rore maris supervenient imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere

habere dicit *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantum tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen est. Vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est, naphtha liquida candida, cum stillat vel fluit in mare. Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, testantur odor, & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus, crustosus, levis ut a *Dioscor.* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureū, accenditur aqua, restringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro.

Lapis Bezar, significat omne medicamentū cōveniens alicui veneno, sic generatur. Cervus verno tempore investigat cavernas serpentum, nariumque spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Inter ea lacrymas emittit oculis vi veneni, quæ coagulatæ sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis, *&c.* contra defectus animæ, sanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquā quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partū custodiunt, & pregnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest.

deſt. Cornu ejus acquiſitum intra feſta, ut vocant Mariæ, præcipue extrema ramorum mire comitialibus proſunt, & adverſantur hauſto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Phyſicis.

Lapis Bezar, eſt etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1 Eſt animal *Perſiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo ſimile, partim capræ; In hoc animali, lapis repertus eſt (potiſſimũ in proventriculo, hinc & in ventriculo & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fiſſili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel ſimile continente) ſuperficie levi, & ſplendente, ſubſtantia e lamihis, inſtar cæparũ ſeſe invicẽ incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, eſt lapis locis iiſdem animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, ſuperficie ſcabra, colore cinereo, albo nigro, obſcureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præſtantiores: Doſi dantur, à gr. tribus, ad decem. Occidentales a gr. ſex, ad viginti. Utiles ſunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepſia.

Lapides Bezar, cancrorum, & ex perlis minus duri, non ſunt de ſaxaili natura, ſed potius fiunt ex ſucco lacteo demicaſeato, & ſemipetrifecato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in meſpilis, perſicis, *&c.* Neutrum genus & medium ſervant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad ſolidum ſui pulveris materiam non digerantur a ſtomacho humano; Illis tamen ineſt ſuccus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit e limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont, pag.* 115.

Lapis

Lapis Quiris. in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis variarum.

Lapis famosus, vel pretiosus, vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis: Estque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ, osseæ, magnæ seminis lini, proportione tamē piscis. Hæ gē.na nihil præsentiæ in frangendo calculo venenæ, propterea etiam merito, & caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*a Gudgeon*) repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus Duplex est, major, & minor.

Major est similis glandi, & lineis quasi torvo ductis quemadmodum egregie describitur a *Dios.*

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo similis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor est in forma cylindro similis, fractus resplendet. Ambo urinæ difficultati, calculosisque mire prosunt. *Lapides Judaicæ*, 1. nucleo olivæ similis, striati hi lapides in hunc usque diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapidcæ. 2. Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, est Testudo, Rebis.

Lapis Calcis, est scoria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, Alias dicit, quod sit lapis aureus.

Lapis facile igni liquescens, Fluss.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fissilis æreosus, Item æs cinereum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Ruland*, *pag.* 284. ad 292. (& etiam *pag.* 301.) Ab aquatilibus; & ligne corporati:

corporati: ab animantibus, & avibus, ossibus, & testis similes.

De *Lapide Philosophico*, *Ruland.* tractat, a *pag.* 293. ad *pag.* 300.

Later lictro, est argentum vivum.

Laton, est auricalchum.

Lempinas, est terra sigillata. *Lempinas Calcis*, est batitura æris.

Lempinas, *lempina*, est auripigmentum.

Leo viridis, est Hermetis, Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

Leo viridis, est opinione quorundam aurum.

Leo viridis, est vitriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, est auripigmentum.

Leo, est aurum.

Lepi ferri, est squama ferri.

Lepos Calcis, est pulvis æris.

Leffas, est aqueum terræ, quod virtute seminum inauratur, in ligna, herbas, *&c.* sic aqua vi seminis petrificatur. *Vanhelmont*, *pag.* 45.

Leffas Paracelsi, est succus terræ, recens in radicem, unquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus sub titulo *Leffas.* p.

Leta, est calor rubens.

Leucasia, est calx viva.

Leux, est Amygdala.

Libra, est libra pensilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, ligna, cardones, ossa, conchæ, quæ in saxa corporata sunt, succo lapidescente, in fonte non procul a *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnasborough*, in Eboracensi provincia, *Ruland.* enumerat in *pag* 304. novem eorum species.

Limpidum,

Limpidum, est purum & purgatum.

Lillium, est Mercurius, unde seme flores de pellican Lili in tinctura Philosophorum : est quinta essenti sulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, est cum quod in unum coaluerit, solvitur l quando ut possit fluere.

Liquatum est, quod consistentiam diffluentem, insi undosorum accepit.

Liquefactio, est corporis mineralis, vi ignis majori dissolutio. Duplex est.

1 Liquefactio simplex, quando corpus, nullum al um in finem quam ut fundatur, liquescit.

2 Liquefactio probatoria est, quando corpus liqu tum probatur, imperfectum, a perfecto separatur, id que per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, est fusio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prop Cygneam : species est gagatis. Nihil aliud est, quae induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exu runtur, & igne accenduntur, quemadmodum carbone & *Ruland.* putat eos lapides bituminosos, causam es quare in multis locis montes flagrant.

Litlm, est filum aliquoties complicatum, & omnin traductum.

Lorus, est Mercurius.

Lot, & *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus a Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lum brici* etiam reperiuntur in homine, in omnibus propri membris, quorum variæ species sunt : Longi, breve lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi, fasciæ dict & teniæ.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutu

Lutum Armenicum, eſt Bolus.

Laudanum, & non ladanum, eſt medicina Paracelſi ex auro, corallis, unionibus, *&c.* compoſita. Eſt etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philoſophorum, eſt virtus intenſiſſima, & velut in centrum arte coarctata, quæ diſtenſa tincturam exhibet abſque numero, de quo ſatis. Vocatur Elixir, & medicina univerſalis.

Lapſus demotivus, eſt correptio repentina morte facta, periculoſior apoplectico.

Laterium, eſt lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum eſt aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis phyſicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum ſit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non aſſecuta, & cacominerale corpus exiſtit, metallum deſtruens potius quam emendans, etſi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura ſola compoſitum reperitur ex auro & argento nullo pretio perſolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, eſt angelica.

Laxa chimolea, eſt ſal adnaſcens lapidibus, vide ſupra de anathrone, & infra de uſnea lapidea.

Laxativa, ſunt medicamina ſurſum atque deorſum expurgantia.

Leſſa, dicitur prædeſtinatio herbarum.

Leſſas, eſt occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ creſcunt.

Lephante, ſive lephantes, eſt prima tartari ſpecies, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, ſunt ſpiritus elementi aëris, quanquam

Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius, est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri, Ruland.* ponit septem species *pag.* 306.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra, superior & inferior sphera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui a membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis, & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nostoch.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ,

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, si quis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorinds, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus n. longe aliud docuit, non n. summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquot diebus restituit fuerunt, presertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde minis incaluerit, properasse se ad fontem, bibisseque liberalius aquâ frigidâ, inde venenũ Mercurii, ita fuisse excitatũ, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præsente uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc a *Theophrasto* ipsũ datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi evigilaverit, tumorẽ, morbumque omnẽ, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore, & cæteris præsentibus, evanuisse. Hæc ab ipsius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andræas Focisius* in sua oratione recitavit: quin & Oporinũ penituisse Epistolæ

quam ad D. *Wierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendicatâ epistolâ, neque eum scripturũ fuisse, si sciviſſet, ita in vulgus prodituram. Licet præstat eum scripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theophrasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum Paracelsi est medicina laudatiſs. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis, non opiatis, sed omnium quas orbis habet præstantiſs. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepra, ita a *Theophrasto* appellata, quod omni laude digniſſima esset. Duæ saltem res sunt ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt. Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophrasto Basileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fischartus* M. D. de *Theophrasto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra est Carneolus vel Carniolus.

Lutum stellæ, est Gypsum.

Leſcoli morbus, est icteritia. *Leſcolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leſcolo* diaphanitas salis est maxima, quæ magis quam fusus topazius tingit & fixat, reperitur.

ritur. Est etiam Icteritia sal in flavo colore diaphanum, quod suo simili pelli debet. *Theophrast. cap. 7. de tribus principiis.*

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, usque ad centrum substantiæ.

Ludus, est lapis vesicæ exscissus, qui tandem remedium est Calculi.

Lumbrici nitri, sunt vermes in fimo, vel in terra reperti a lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est Argentum fixum, vel Aurum album.

Lutium, est pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M

MAcha, est vermiculus volans. *Machal*, est fixum.

Magia metaphysica, est ars christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venifica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitiam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum a quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo, item

hem in Archidoxis Paracelſi.

Malek, dicitur ſal.

Magnalia, ſunt opera Dei.

Magneſia, communiter, eſt marcaſita. Sed ex arte dicitur ſtannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiſcetur in fragilem ſubſtantiam & maſſam albam. Eſt etiam argenti cum mercurio mixtura, & fuſile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magneſia dicitur philoſopherum.

Magnetinus tartarus, eſt lapis in homine durliſſimus, ut magnes, ſed ſpongioſus.

Mandella, ſemen eſt ellebori nigri.

Mangonaria, eſt ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque ſublevatur.

Mandibularum liquor, eſt oleum ex mandibulis.

Manna, non ſolum dicitur ros de cœlo prolapſus, qui ſpecies eſt balſami & fructus ærіs, verum etiam pro dulcedine ſumitur ex qualibet re tracta.

Marcaſita, eſt materia metallica immatura, tot ſpecierum, quot ſolidorum metallorum, eſt aurea, argentea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex calibe multas excutiens præ cæteris pyrium ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, *&c.* Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia saphirea, dicitur liquidum cui nulla inest materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere sunt elementa.

Marmoreus tartarus, est lapis in homine durus, ut marmor, qui supra magnetinus etiam dictus est.

Maturativa, sunt medicamenta chyrurgorum apostemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, seu unio nihil aliud est, quam genitura, seu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora stimulat, sese pandunt quadam oscitatione, sitiunt rorem veluti maritum, ejus desiderio hiant, ac roſido conceptu seſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aspergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrici quasi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet : sin turbidum rorem conceperint, sordescunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempestates, si fuerint conceptæ, si tempestive hiantes conchæ satiantur, margaritæ grandescunt : si tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aeris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aeris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore ; In aquis omnis unio mollis

est

est ut corallum, exemptus aere protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimoniun. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum,

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fœmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, *masserium*, *mossel*, *mater*, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.

1 Materia prima.
2 Lapis Philosophicus.
3 Aqua vitæ.
4 Venenum Cambar.
5 Spiritus.
6 Medicina.
7 Cœlum.
8 Nubes.
9 Nebula.
10 Ros.
11 Umbra.
12 Luna.
13 Stella signata & Lucifer.
14 Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, stellata.

15 Aqua

15 Aqua ardens.
16 Sal nitri, & petræ.
17 Lixivium.
18 Sponſa, conjunx, Mater, Eva.
19 Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20 Lac virginis, lac ficus.
21 Lac bulliens.
22 Mel.
23 Sanguis ſpiritualis.
24 Balneum.
25 Syrupus granatorum.
26 Acetum.
27 Plumbum.
28 Stannum.
29 Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30 Sputum Lunæ, Sputum incombuſtible.
31 Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32 Serpens Draco.
33 Marmor, Cryſtallum, Glacies.
34 Gemma Scotiæ.
35 Urina puerorum, urina vituli albi.
36 Magneſia alba, Magnes.
37 Etheſia alba, humidum album.
38 Fimus.
39 Fumus albus.
40 Ens metallicum. Eſſe. Quinta eſſentia metallorum.
41 Virtus mineralis Mercurii.
42 Anima elementorum cœlumque.
43 Materia omnium formarum.
44 Tartarum Philoſophorum,
45 Fæces diſſolutæ.
46 Iris.

47 Aurum

47 Aurum Indicum, Cor Solis, umbra ſolis.
48 Chaos.
49 Venus.
50 Microcoſmus.

Maturatio, eſt exaltatio a rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio eſt Quadruplex. Digeſtio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, conciſis culmis, vaporario ſicco; fœn[illegible] humido, gigartis ſole, &c. deinde eſt Fermentatio, & Projectio.

Macula, eſt oculi ſuffuſio, cataracta.

Madic, eſt lac poſt butyrum.

Magiſter, Sal conficiens.

Magiſter, ferrum excoquens.

Magiſterium, eſt ſpecies Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem eſſentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas ſeu moles, quam natura per ſe dedit, quanquam non ſemper caveri poſſit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil ſecedat, & nonnunquam ſtudio propter finem uſumque certum quidem negligitur. ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Phyſici alterationem nuncupant.

Magiſterium Conſiſtentiæ, eſt cum ſervata eſſentia, conſiſtentia ad præſtabiliorem eſt immutata. Et ſit pluribus modis, non tam ut ipſi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad uſum varium evadat habilior.

Magiſterium fixarum, eſt cum corpora volatilia & ſpirituoſa figuntur ad conſtantiam. Fixum opponitur inconſtanti

conſtanti & volatili, & æſtimatur utrumque proprie ad ignem : cujus vim quod ſuſtinet fixum eſt, quod non, volatile, ſiquidem ex eo fugit, & velut ſpiritus aut favilla evolat. Illud eſt quod e molli induratur.

Magiſterium odoris, eſt cum res odore exaltatur, Idque potiſſimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & ſimilium: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, moleſtum, vel etiam nullum habent. cum tamen ad gratiam rei uſu ejuſmodi nota ſint exaltanda.

Magiſterium principiorum, eſt cum principatum compoſitum in principia reſolvitur denuo.

Magiſterium qualitatis eſt, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, ſecundum qualitates occultas, aut manifeſtas.

Magiſterium qualitatis occultæ eſt, cum in his quæ craſſim totius ſubſtantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Et qualitas ſi pernitioſa eſt in uſu, in totu aboletur, vel cum aliqua jactura ſubſtantiæ: &tunc reſpicitur perfectio illa, quæ non in re, ſed in uſu rei eſt. In ſalutaribus utrumque obſervatur. Si aboleri in totum nequit, reprimitur,, ita ut citra noxam poſſit uſurpari.

Magiſterium qualitatis manifeſtæ eſt, cum res in ſenſilibus formis elaboratur. Hæc triplex eſt, quorum plicia ſenſilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur,. Quædam tamen proprius ſpectant naturæ corpus, & quædam ſunt formaliora.

Magiſterium ſaporis eſt, cum in ſapore fit exaltatio. itaque & pharmacopœia, & coquina, cellaque hinc inſtrui poteſt. Potiſſimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis guſtum attinentibus tollendis.

Magiſterium

Magiſterium ſenſilium proprium eſt, cum res qualitatibus ſenſibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in ſenſu primo, qui eſt neceſſitatis animalium, vel in his quæ ſunt melioris gratia. Senſus primus tactus eſt, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ ſunt calor, frigus, humiditas, ſiccitas, magiſterium inde exſtit.

Magiſterium ſoni eſt, quo ſonus corrigitur a Chymico. Id fit potiſſimum in mineralibus, in quibus aliqua præſtantiæ nota ex ſono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter ſpiritus vehementes cum ſonitu erumpentes, obviaque diſplodentes.

Magiſterium pulverum, hoc eſt continuæ conſiſtentiæ in pulverem perductæ, fitque potiſſimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alchalia; Reſpicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res poſſit.

Magiſterium volatilium eſt, cum e fixo fit volatile. Id affine eſt mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Phyſicos) efficitur e rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, ſunt extractiones, macerationes, incerationes, ſublimationes, ſolutiones & ſimilia. Fere enim hic quæritur reſtauratio humoris abſumpti, vel deficientis, aut ſublatio aſperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut ſpirituum naturam induant attenuatione eſſentiæ, *&c.*

Magiſterium ponderis eſt, cum pondere res exaltatur. Id autem potiſſimum in auro & argento requiritur, ſitque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum ſit graviſſimum, ideo etiam externo valeri in motis adjectum pondus eſt. Quod ſi deficit, commentur arte. Maſſa aurea, vel argentea juſte levior

c quitur

coquitur in urina, cum præcipitato corrallino, vel affi
catur hydrargyrus auro argentove consentanea, & co
color factus : vel coquuntur in lixivio concinnato,
sulphure & calce viva, vel cementantur cum sulphu
aut præcipitato fixo, vel hoc. *Recipe* pulverisati sa
semunciam, tantundem de lateris triti, colcotaris q
drantem, misce. Auri laminas illinc albumine aspe
calcem Lunæ, siccatum priore pulvere ; Fac stratu
super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegul
Aurum inde solet albescere, indue ergo coloritium,
prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, p
extingue in urina.

Magisterium coloris est, cum rei cujusque color
optimum summumque gradum in genere quæsito pr
ducitur. Neque vero tam color presens e gradu infe
ore ad superiorem exaltatur, sed & qui in potentia
seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatu
nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplu
ejus, quod præstabilius in suo genere : Si color fim
fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, n
venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, p
quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechan
industria opus est manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus ; & Syderiti
quia ferrum attrahit ; Nam Græcis σίδηρος ferru
significat. Semper versus septentrionem se vertit. E
lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper
cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens
narurali quadam dynami ferrum. Et ferrum quo n
duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur a magnet
& ferrum tactum a magnete alterum ferrum trahi
Sed si succo allii, vel cepæ magnes illinatur, mini
trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magn
com

combuſtus ſive calore terræ, ſive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo. *Plin.* ponit 5 genera Magnetis, & *Ruland.* pag. 315.

Magneſia, eſt teſtudo vel Sulphur.

Magneſia, eſt fœmina.

Maltheorum, eſt ſal gemmæ.

Maubruck, eſt argentum.

Mamheb, eſt Scoria.

Marchea, eſt lythargyrium.

Markaſita, eſt Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia pag. 320. ad 322.

Marcellus, eſt malles magnus.

Martegon, eſt Silphium.

Marſarea, eſt auricula muris.

Maſellum, Moſel, eſt Jupiter.

Medea gemma, affertur e regione Medorum. Eſt nigra, habens venas aurei coloris, reddens ſuccum croceum, & ſaporem vini, immenſi effectus contra ebrietatem, & ad amorem concilliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli, Luna, Margeſia.

Medulla candida, fluida, ſaxorum Torgenſium. *Kul.* 14. enumerat ſpecies 326.

Melanteria, Metallicum calchanti, id eſt atramenti ſutorii, id eſt vitrioli eſt ſpecies, fuſci in cœruleo coloris: Tingitur autem ſecundum, diverſas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, eſt clavorum veterum ferreorum raſura, aut atramentum ſutorium, quale ferme quod jam ſit a noſtris ſutoribus. Præſtat foſſilis, ea ſc. quæ ſulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (ſeu digiti tantum ut volunt Arabes) confeſtim nigreſcat.

Meliſſa,

Meliſea, Meliſion, ſumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magiſterio.

Meliſodium, eſt plumbum uſtum.

Meluſi, eſt Mercurius, albach meſſalis.

Malaxter, eſt Opium.

Menfrice, eſt Maſtix.

Merdaſengi eſt de aduſto plumbo pulvis.

Mergen baſſech, eſt Corallus.

Meſbra, eſt Tutia Alexandrina.

Meſel, Moſel, eſt Stannum.

Meſt, Miſal, Maſal, eſt lac acetoſum.

Metallum, Vena.

Metallum, eſt conflatum argentum.

Metas, Mecal, Mehal, eſt pondus.

Micha, eſt Venus.

Michach, eſt Cuprum.

Mifros, eſt Aſphaltum.

Minerale vas, eſt ex materia minerali factum, v metallicum, vel terreum.

Miſadir, Mixadir, eſt ſal armoniacum. *Muſa Muſadit,* Lixandtum.

Miſſeraſſi, eſt gypſi.

Miſtio, eſt compoſitio.

Uudiquaque hujus quatuor ſunt ſpecies.
- Inceratio,
- Et incorporatio,
- Colliquatio,
- Et Confuſio.

Miſtura, ex ære & argento æquilis.

Molibotum, calchum, eſt æs plumbi.

Molipdides, eſt lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, eſt glis montanus.

Mechanopeotica, eſt inventio artis aquaticæ, ut fonti in æra pulſorum, ſiringarum, aquarum exaltationu

po

per fistulas & ventilia, folles, ac similia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipsum invocando, vel cum seipso, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, sunt scarabei volitantes, colore splendentes aureo, qui attriti suavem edunt odorem, in pratis mense Maio potissimum reperiuntur.

Melibœum, est cuprum. *Melibocum.*

Melissa, non pro apiastro, sed pro manna sumitur ex nobilioribus herbis tracta magisterio.

Meluſinæ, & melioræ filiæ regiæ quondam propter peccata desperabundæ, fuerunt a Sathana raptæ, & in spectra transmutatæ, spiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monstra. Vivere putantur absque anima rationali, & in brutali solum corpore phantastico, nutriri elementis, atque una cum istis in extremo die judicii transiturae, nisi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipse, naturali morte interire posse, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejusdem status atque generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius a natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis per se, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu

secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius crystallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in crystalli perspicuitatem adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est a sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœminium passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Est etiam sal purgativum aurei coloris, quod in salinis cavernis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ de illis fieri potest, ac debet anatomia philosophica vera, non mortua cadaveris, sed viva, essentialis pariter & essata.

Minium, est mercurius saturni præcipitatus, sed potius crocus.

Missadan, est argentum vivum.

Mitigativa, sunt medicamenta chyrurgica, præsertim anodyna, quæ dolorem sopiunt ac mitigant.

Mola matricis, est abortivū quid in matrice generatū.

Mensis

Menſis philoſophicus, eſt tempus putrefactionis, ſeu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus eſt 30. in aliquibus eſt 40. dierum, philoſophicus dicitur, quod in artificio lapidis philoſophici uſurpetur: ſed & pauciores dies menſem conficiunt iſtum, qui definiri ſolet ſecundum naturam rei, & abſolutionem operis.

Mercurius, unum e tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta eſſentia, & aqua permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturæ aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *C C. 8. Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. ſpecies diverſas, a *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus, menſtruum vegetativum univerſale, vinum animatum, aqua regis philoſophorum: menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol, Luna.

Miſy, eſt res metallica, ex ſpeciebus calcanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, miſy & ſori, chalcitidi generi cognata ſunt, quaſi ex una radice producta: tenuius eſt miſy, craſſius eſt ſori, ſed hodie miſy non cognoſcitur.

Omnis *Morborum* cauſa, a primo capite, & ſuo primordio indaganda eſt, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum ſive Claſſibus, ſive Entibus, ut *Theophraſto* placet, habendum eſt. Ille horum ſumma quinque genera ſtatuit: Ens Natura,

Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Di vinum. Quorum Entium singula peculiarem sibi curam expetunt, sed de morbis Sydereis, sive Astralibus verum est potissimum: quibus non alia sunt medicamenta proficua, nisi quæ a Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera ineſt vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, ad frœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, cæteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur. & deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur. *Fernestus Burgravius.*

Est a magnete, quem vocant, Antiphatico occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille a quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturæ quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius.*

Molochites, gemma est non transluces, spissius virens quam smaragdus, a colore maluæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1 Vel plumbago metallica. 2 Nata e plumbo & ære. 3 E mixtura plumbi & argenti. 4 E mixtura plumbi & auri. 5 Plumbeis laminis cocta &c.

Moroch-

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facile liquescens, utilis vestibus dealbandis.

Mortariolum, est modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores hoc est, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus rerum.

1 Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.

2 Quæ ex aëre secundi gradus.

3 Quæ ex aqua tertii gradus.

4 Quæ ex igne quarti gradus sunt. Porro qua virtute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Estque duplex.

1 Nativa, unde fit, seu ecquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2 Factitia, cum miscemus cœlesti aquæ salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cum non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hunc species sunt garum, liquamen illud e piscibus & carnibus

sole maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia est species Oxalme, id est acida muria, quæ fit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menstruum fœtens, aqua fortis.

Musculus, sciurus, campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mvlisis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylphæ, Defluviæ palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum

Myopiasis, est morbus in oculis, cum nihil a longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

Myrmecia, est cutis & crescentia quædam. *Myrmeciæ*, sunt verrucæ in pudendis.

Myron, est unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Mysis, est obstructio pororum.

Mysterium, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materiæ parte vehens. Unde a succo tantum discedit, quantum succus a corpore; & quia in intimis recessibus materiæ corporeæ latet, subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, præmissa tamen præparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

Magnum Oportet, est tribulus & spina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* scripsit singularem tractatum.

Mysterium hellebori nigri, est scilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari

rari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & sic in aliis, *Para.*

Monstra, sunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo suæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de se generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & specie differentium seminum enascantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde sumpserunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monstrosi homines horrendi visu, & execrabiles. Non honestius hominum malitia factum, qui bruta diversarum specierum una vi cogunt, ut equum & asinam, in generationem bajulatorum sapientiæ hujus mundi: quæ etiam monstra sunt ad generationem inepta ac sterilia, ab istis abhorrente natura prorsum ut ab aliis. Narratur historia quæ non usque adeo multis elapsis temporibus accidit Salisburgi, de monstro in confinibus illis Carinthiæ regionibus a venatoribus in sylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendissent, ab istis solummodo circunseptum ad Episcopum suum adduxerunt, humana planaque facie conspicuum, manibus pedibus ac digitis similibus, reliquis vero membris omnibus pilosum ut brutum. Quatuor gradiebatur satis demissis pedibus uti porcus. Appositio cibo ac potu gustare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus, ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, siquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, at frustra. Meticulosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

Morbilli, pustulæ sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non absimilis.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mulæ, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsame condita, sed etiam alia quæque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumia elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est mumiæ.

Muscilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificativa, sunt medicamenta chyrurgorum, invalidam & putridam carnem a bona & viva separantia atque repurgantia.

Mustus, est colx alba in urina, veluti pinguedo.

Missadar, est Mercurius.

Misterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N

Nafta, eſt apoſtema pectoris.

Naſda, vel *natta*, eſt gibbus.

Narcotica, ſunt medicamenta ſoporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, eſt ſal ex humiditate nebularum decidens ſuper lapides, calore ſolis induratum.

Necroſcomica, ſunt prodigioſa præſagia, rei cujuſpiam futuræ prænuntia, per ſigna ex aëre ſuper terram decidentia, ut cruces olim ac alia multa.

Necrolium eſt, quod mortem pellere, ac vitam conſervare poteſt.

Necrolica, ſimilia ſunt medicamenta.

Necromantica, eſt ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum aſtra manifeſtabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque reſponſa poteſt ab illis extorquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, oſſibus, acubus, linteis, pharetris, ſepulchris ac ſimilibus arripitur vel adimpletur, ſub nefariam hanc artem cadit; quæ ſuperſtitioſa, & a Chriſtiano quovis deteſtanda.

Naſda, *Sinapta*, eſt petroleum vel aſphaltum.

Napta, eſt gumma. *Napta alba*, eſt petroleum album.

Naphtha,

Naphtha, Nihil aliud eſt, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos, licet corrupcum, ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, eſt petroleum noſtrum. *Nigra*, quæ eſt forſitan illa Amiavi picea & glutinoſa bitumine perſimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui poſſit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, ſtercus dæmonum quidam fuiſſe veteribus voluerunt: nos jam agnoſcimus laſerpitium, aſſam fœtidam. *Naptha*, eſt vis ignium rapax. *Naphtha* eſt duplex

1 Naturalis, quæ eſt proprie petroleum.

2 Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones iſti cruſtoſi lapides, qui apud Germanos effodiuntur ſunt gagatis ſpecies, qui ſunt bitumen ſub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine cauſa ſunt, quare montes, ut Ætna & Veſuvias flagrent, & magis noctu quam die: quia de die calor ſolis deprimit illud incendium vel obfuſcat, e contra in nocte, quæ eſt humida & frigida, materiæ iterum excitatur humore.

Nar, eſt pyr. Ignis.

Narbaſathar, eſt flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron, natron, eſt nitrum.

Nectar, ſit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, eſt coagulatum: clarum eſt vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petroſum, nitrum quaſi ſal petræ cal. & ſiccum in ſecundo gradu. Eſt nitrum res cognata ſali, & quæ eſt ſpecies ſalis. Hinc ſal lucidum, ſal Alexandrinum, ſal Anderenæ, ſal nitrum unum & idem ſunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Noſtra in medelis ſunt præſtantiora, quia multo magis aperiunt, & evocant humores; ſed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diverſis modis, in ſtabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo

ante

nte ſæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland. pag. 346. enumerat ſex genera nitorum.

1 Armenum.

2 Arabath.

3 Aphricanum.

4 Romanum.

5 Ægyptiacum.

6 Babilonicum. Arabes ſoli primam & ſextam celebravere.

Eſt etiam nitrum artificiale factitium: ſicut ipſe flos tartari, ſeu petræ, vel flos ſalis. Coquitur hoc ex ſale, et aqua ſalis.

Nitrum, eſt lapis ſalſus; id eſt ſulphur album.

Nitrum Alexandrinum, eſt Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum Tincar.

Nitrum, eſt ſal albus, ſcilicet baurac.

Nitron, eſt fex vitri.

Noas, eſt Chalcos. Æs.

Nochat, neuchat, neuchor, Venus, Æs.

Nocaſit, eſt cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, eſt Coopertorium vaſis diſtillatorii.

Nora, eſt Calx.

Nora, etiam eſt Nitrum.

Nora, etiam eſt quodlibet ſal.

Noſidiach, eſt Artus.

Nuhar, eſt Venus vel Æs.

Nuſadar, eſt Armoniacum.

Nuba, eſt Cuprum.

Nutrimentum, eſt res tranſmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ ſpecies eſt, coloris Roſinfarb: in Hibernia copioſe invenitur. *Para. pag.* 893.

Nyſadir,

Nysadir, nestudar, est sal armoniacus.

Nitri, spiritus Tartarisatus.

Nitri, spiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, spiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur spiritus aërem inhabitantes.

Neuta, est pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnascens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, est ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique spiritus astute se cogi fingentes a hominibus, ultro interim obediunt in eorum pernicien tantum & non aliter, ut repente quid e longinqui adferant, aut ad remotissima loca deferant: noctu potissimum est destinata, quia lucem fugiunt malig dæmones, umbrarumque sunt ministri ac tenebrarum.

Nitrum, est salsugo quædam ex urinarum congregationibus in sal præparata.

Nitriales, sunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut sal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Noboch, instrumentum est necromanticum.

Nodi, sunt articulorum tumores indurati.

Nostoch, est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Junio, Julio, & Augusto super latos campos, vel in pratis, instar fungi magni vel spongiæ foraminosum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiscit. Sunt qui per nostoch ceram intelligunt metaphorice.

Nuba,

Nuba, eſt ſecunda ſpecies terenſabin aut mannæ, ſeo colore, qualis in Hybernia cadere perhi-ctur.

Nymphæ, ſunt ſpirituales homines ac mulieres, el corporei ſpiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.

Nymphidica, metaphorice ſpiritus aquarum ſolven-um in arte dici poſſunt.

O *Obrizum*,

O

Obrizum, est purum aurum in spadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, sunt medicamenta, quæ per suum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, est oleum tartari ad summum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus sulphur earum est.

Oleum vitrioli aurificatum, est quod auro dulcoratum est artificiose.

Oleum colcotharinum, est oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus spiritus, est astrum in homine, quod efficit ut umbram de se præbeat.

Operimethiolim, est mineratum spiritus.

Opitulativa, sunt medicamenta quæ fluxus stipant & obstruunt.

Oppodeltoch, Paracelsi præcipuum est unguentum. Stichplaster.

Ordoleum, est apostema parvum ordeo simile.

Orexis, est ardor a tartaro excitatus.

Organopœtica, est ars bellicorum instrumentorum inventrix.

Orizeum, est aurum.

Orizeum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cusum.

Orizeum

Orizeum præcipitatum, eſt aurum in crocum ſuum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, eſt vitrum metallinum.

Oſſa paralleli, eſt univerſale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, eſt Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, Theophraſtus ſimpliciter *ochram*, eſſe terram luteam deſcribit, & ſitu diverſa enumerat genera, cum inquit: In argenti & auri metallis naſcuntur optima pigmenta, ſci. cœruleum, quod proprie limus eſt. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmoroſum, 3. preſſum Cyricum: Si accute conſideramus *Ochra*, quatuor habemus ſpecies.

1 Lapidoſa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.

2 Eſt pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cæruleum, & Chryſocolla.

3 Eſt terra ſicca ſimplex ad ripas.

4 Eſt vel limoſa & tenax ad marmoroſa ex fodinis. Eſt illi vis medica, aſtringere, erodere, diſſipare. Porro ex *ochra* adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, eſt acetum.

Occidens ſtella, eſt ſal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodytus, aqua viva, viſcoſa, *&c.*

Olea ſoluta, ſunt quæ per deliquium partium ſubtilium oleoſarum ſeceſſerunt. Eo fiunt modo, quo magiſteria liquorum, niſi quod magiſterio totæ res ſolvantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes eſſentiales internæ in pinguem ſuccum, relictis partibus craſſis. Neceſſe eſt autem præparationem procedere,

dere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione &c. apparantur, aut etiam tria succorum, extractorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solatis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribram spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est redactum. Id enim hic figere appellamus, e diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus, vel deliquio seu solo, seu cum aliis, &c. Solutio siquid fæcum habet, colatur quoad satis: postea affunditur vini spiritus, digeritur una: & abstrahitur iterum, idque repetitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur: idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione: Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium descensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod

quod coquendo extrahitur. Id fit, vel per elixationem in humore, aut per ſiccam flammam.

Oleum ex aſſatione, fit per ſiccam flammam, cum res per ſe abſque ullo menſtruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovismodo:

Et fit dupliciter, { Aſſatione, & Combuſtione.

Onix, eſt gemma repræſentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, oliquis venis. Dicunt *Onychem*, e lachryma arboris lapideſcere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impreſſionibus & formis.

Albertus Onichis ſpecies facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur, ſolvuntur in ſubſtantiam repræſentantem unguis humani ſimilitudinem. *Onix* triſtitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & ſomnia turbulenta, *&c. Ruland. pag.* 354. ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie eſt India. Eſt gemma pretioſa,

utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris; & *Ophites* dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squammas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7.* docet *Ophitem* nomen accepisse a maculis serpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare, est operire.
Ops Metallum, est argentum vivum.
Orale, est Vas.
Orbis, Tympanum.
Oriens, est Urina. Sal urinæ. Vitriolum.
Oriza, est risum. *Oxeman*, est album ovorum.
Orms, est Gallina.
Orogamo, est Aurum.
Oscror, est opium.

Ostru-

Oſtrutium tranſplantatum, eſt angelica.
Othan, Mercurius Philoſophorum.
Ovum, eſt lapis benedictus,
Ovum Philoſophorum, ſeu Hermetis, eſt quod ovi formæ philoſophicis operationibus inſervit.

Oxos,
Oleum Paleſtinum, } Eſt Acetum.
Oxy, eſt Acutum.

Oxo, eſt Arſenicum.

P

Pandalitium, paneritium, vel *passa,* est apostema in extremitatibus digitorum.

Palamina, & *Persina,* Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula a nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Parædri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Panum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando, pag.* 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegerinus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circularorium, a figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente;

vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, *Pelude*, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes lucuste, *Pes bruste*, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlec, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum sphæræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionib?.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex cooftro generatus.

Phrasium viride, est flos æris.

Phtysis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phtysis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtysis differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere, Accidente.

1 Subjecto, *Hectica* est morbus Cordis. *Phtysis* Pulmonis.

2 Genere, *Hectica* est Febris. *Phtysis* non.

3 Accidente, *Hectica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phtysis* specialis Pulmonis.

Pilos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, a Chymicis tribuitur Saturno, & ejus

P

Pandalitium, *paneritium*, vel *passa*, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palamina, & *Persina*, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula a nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthevion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Paræ dri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Panum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando*, *pag.* 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegernus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circularorium, a figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente;

vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, Pelude, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes lucuste, Pes bruste, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanles, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum sphæræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionib?.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex cooſtro generatus.

Phrasium viride, est flos æris.

Phtysis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phtysis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtysis differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere, Accidente.

1 Subjecto, *Hectica* est morbus Cordis. *Phtysis* Pulmonis.

2 Genere, *Hectica* est Febris. *Phtysis* non.

3 Accidente, *Hectica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phtysis* specialis Pulmonis.

Pilos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, a Chymicis tribuitur Saturno, & ejus

nomine appellatur. Eſt corpus metallicum, lividum, terreum, ponderoſum, parva participans albedine, multum habet de ſubſtantia terrea, & in ſtannum per lavationem vertitur. Quo patet ſtannum eſſe perfectius plumbo. Plumbum plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionem ſuam, quam Jupiter, id eſt ſtannum. In ſumma, argentum vivum, malum, groſſum, mali ſaporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menſtruoſa mater, initur a ſulphure marito leproſo, aut livido : & Saturninus ille frigidus naſcitur filius, cui nomen eſt plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuſcunque coloris non reperitur in fodinis, Eſtque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet, Nigrum, quod verum eſt plumbum : deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur a Græcis, μόλυβδον dicitur. Fit & excoquitur ex galena : aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibuſdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum : ſed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto : & ſaccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vaſa ſua. Videas plura ſi places de plumbi generibus apud *Ruland.* a *pagina* 364. ad 370.

Plumbum dives.

Plumbum, depauperatum.

Plmbago, Galena, molybdena, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem ſunt. Lapis plumba-

plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet eaſdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt a Molybdena, *Dioſc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari poteſt in plumbagine, diverſis vaporibus e viſceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis diſcrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum ſolum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam.

Duplex eſt, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac de eorum variis ſpeciebus videas plura *Rul.* a *pag.* 372 ad *pag* 376.

Pompholix, Dioſcor. conjungit pompholigon, ſpodon, & antiſpodon.

1 *Pompholix* eſt, cinis metallicus qui fit in ſummitate, aut parietibus fornacum, ſeu domunculatum ubi ſunt fornaces extinctis favillis: Cinis differt ſecundum diverſitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim eſt quæ cinerea eſt, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior eſt omnibus Miſnenſium continens in ſe argentum plumbum & æs. Si in lateribus & ſummis cameris eſt pompholix, pars quæ in ſummitate dependet eſt pompholix, & differt a ſpodio candore & levitate: e contra pars nigrior, & ponderoſior, in ima loca ſe recipiens eſt ſpodium. Differt pompholix a ſpodio, ſpecie ſola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1 Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2 Factitium, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1 De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2 Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephanti, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Amispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misna plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1 *Pompholix*, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2 *Pompholix*, colligitur de argento.

3 Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum a plumbo segregatur.

4 *Pompholix*, ex ære Manssfeldio.

5 Quæ colligitur quando argentum a cupro segregatur.

6 Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidú coquitur.

7 Candida purissima.

8 E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9 *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutia*, & spodius, unum & idem sunt.

Popones, est gummi.

Porsitigon, est batitura ferri.

Prasis, *Prasimum viride*, est flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corrosa, & in aqua soluta, vel aquæ corrodentis abstractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, sic argentum in aqua forti dissolutum cupro,

cupro, ſale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: ſic aurum in aqua regia ſolutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui ſi parum per folium ſulphuris admixtum, idque clauſo vaſe ad ignem poſitum fuerit, ut argentum vivum & ſulphur evaporare & diſcedere poſſint, calx ſubtiliſſima relinquetur: ſimile judicium etiam de aliis eſto. Sed quo magis corpora diſſolvuntur, tanto etiam magis ſubtiliuſque calcinantur.

Preſmucum, Ceruſa.

Principia Chymica

Principia ſunt, quibus res in quolibet miſtorum genere eſt facta, quæ quia inſunt, & jam certum ſibi naturam ſubſtratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi poſſunt. Hæc principia alia ſunt ab Ariſtotelis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis ſint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tam cœlesti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad eſſentias.

Principia autem ſunt tria, { Mercurius. Sal. Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, eſt per medicinam ſuper re mutanda projectam cum repentino ingreſſu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in ſubſtantia mutet: differt autem quod non fiat cum digeſtione lenta, quæ paulatim miſtilia alterantur, & craſin accipiant, ſed violenta penetratione facta, quaſi in momento ingreſſus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, ſed tinctura.

Prolectatio,

Prolectatio, eſt extractio per attenuationem partium ſubtilium, ita ut rarefactæ inclinatione ſuæ naturæ, a craſſioribus in diverſum ferantur, ibique conſiſtant. Itaque etiam ejuſmodi res, e quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, ſeu rarefactiles; & antequam conſiſtat prolectatum, vel igneum, vel aereum, vel aqueum ſufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & abſiſtat a terreis fixis vi levitatis ſuæ vel fluxus.

Pſamos, eſt arena.

Pſincus, *Pſinkis*, eſt Ceruſa.

Pſythos, eſt frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus ſpecies. { Niger, & Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præſtantiſſimus in *Melo* & Inſulis *Æoniis*, aptiſſimi ad corpora leviganda.

Albus eſt levis, ſpongioſus, ſciſſilis: non arenoſus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non eſt lapis, & degenerat plane a lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur naſcitur. Creditur eſſe terram omnino exuſtam in Inſulis, quæ deinde aquis adfertur uſque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche.

Purgator, Argenti.

Putrefactio, eſt miſti reſolutio per putredinem naturalem in calido hmmido. Humorem enim neceſſe eſt

ſt vincere terminans ſiccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido ſuo ſubſtantiali ſeregatur a commiſtis, & homogeneiam ſuam ſervat, onſiſtens ſeorſim. Itaque ſi res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipſo ſinitur, & ponitur d digeſtionem fimi vel balnei calidam, foris ſc. adibito calore humido. Sin ipſa per ſe parum humoris abet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conſpergitur, inque ſuo vaſe ad putreſcendum locatur.

Putrefactio, eſt digeſtio ſubſtantiam rei ex vaporum retentione calidi externi acceſſione, ad rem præſtantiorem generandam diſſolvens, eſt putrefactioni proprium veterem naturam rerum conſumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corroſivi per eam dulceſcunt, & miteſcunt, omnes colores in alios immutantur; tem purum ab impuro, impuro ſubſidente deorſum ſeparatur. Fit veto materia in vaſe collocata, vas in imum ponitur, ſimique calor ad tempus præfixum conſervatur. Satius autem eſt vas in balneum rebis collocari.

Putrefactio alia, eſt ambigens inter corroſivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio ſicca & philoſophica: A quibuslibet nomen habet nec ſine ratione, ut ſublimatio, ſeparatio elementorum, coctio, ſolutio, *&c.* Fit autem in aqua Philoſophorum ſicca, ſeu acero acerrime, nec eſt aliud rei, niſi Solis & Lunæ.

Penates, dicuntur ſpiritus ignis elementi & cœli, familiares dicti, quaſi penes nos nati.

Pentacula, ſunt ſigna, ſigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appenſa creduntur a malignis ſpiritibus, & faſcino quovis præſervare.

Perdetta,

Perdettæ, ſunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, eſt vinum ex herbis.

Periodus, eſt celſa, vel muſculus vitæ, pulſus per univerſum corpus diſcurrens.

Peucedanum, eſt angelica ſylveſtris.

Piliẓenii, ſunt pili circa caudam leporum naſcentes.

Piloſella, eſt auricula muris, herba piloſa.

Pingnedinoſa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philoſophorum, eſt ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri poſſunt.

Podagra, eſt tartarus ſinoniæ vel glutinis albi.

Phantaſmata, ſunt ſpiritus ſylveſtres non diabolici, in deſertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis ſæpiſſime loquuntur, terrefaciunt aliquando; ſuam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelſum* expoſitione prima, quam facit in Evangelium D. *Matth. cap.* 14.

Phimitides, naturales dicuntur inimici, qui ſeſe mutuo perſequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea buſones, *&c.*

Phœnix, dicitur ignis quinta eſſentia, item lapis ille Philoſophorum celebratiſſimus.

Phyſiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoſcitur a facie uſque ad pectus, ut ex habitu de cujuſque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpẓia, vel pulpelxia, eſt ſtupor, attonitus, apoplexia, vel ſyderatio.

Præſagium, eſt præcedens aliquod notabile ſignum rei futuræ hiſtoriam, ex quo prophetia quandoque ſumitur.

Præſervativa, ſunt medicamenta vitam a ſuis inimicis,

micis, & corruptionibus defendentia.

Preſſorium, eſt torcular, inſtrumentum quo ſpecies contuſæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab aſtris ob oculos poſita, de quibus *Paracelſus* eodem loco ſuper *Matthæum* fuſius diſſerit : dicuntur alias Prumalia.

Pruinum, eſt prima tartari ſpecies.

Pruina, ſed *pruna*, eſt ignis perfectus.

Pulſatiles, arteriæ venæ dicuntur, vorte proeumatica.

Puſta, eſt ſanici digeſtio, a pure dicta.

Putredo, eſt generationis materia prima, ſed melius.

Putrefactio, pro corruptione ſumitur in alterationem.

Pygmei, dicuntur homunciones vel ſubterranei ſpiritus, quos etiam faculas aut ſcintillas vocant. Non natos eſſe perhibent, neque habere parentes, ſed non aliter ex corruptione terræ, quam ex æquino fimo putrefacto ſcarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præſaga, quum ignis aſtra ſe palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel ſuſpitione. Exemplo ſit quod de buxo fertur, et foliis ejus in ignem projectis, ſingulis eorum, de quibus habetur ſuſpitio, nominibus inſcriptis, crepitare ſontis foliculum et exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum ſimul, fieri poſſe putant. Aliud eſt.

Pyrotechnia, hæc ſolum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, ſed medio, ac potiſſimo inſtrumento potius.

Pyrala ſylvana, vide parthenion.

Plumbago,

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem sunt seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt a molybdena nativa, ipsum colore tantum, non materia. *Dioscor.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus e terra visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam:

Sed duplex est { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diversis eorum speciebus, videantur plura, *Ruland.* a *pagin.* 372. ad *paginam* 376. in locis.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, est Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inspersa de industria, vel ex ipsa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus levissimus, fit etiam in summitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in oris fornacum est, tum Cadmia est capnitis, si in lateribus, et summis cameris est pomphylix, pars quæ in summitate dependet est pompholyx, e contra pars quæ adhæret parietibus est spodion. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1 Nativam in mineris, albam, viridem, & citri-

nam:

nam : in littoribus maris Indiæ.

2 Factitiam in fornacibus : de qua hic.

Spodion fit,

1 E cannæ radice adusta.

2 Ex ebore vero combusto.

3 Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus ; cum fieri deberet ex ebore usto. Antispodium fit ex cauticulis stipticis secund. *Dioscor.*

Pyrites, & Marchasita idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur : & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas : & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* species.

1 *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continet & æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo argentum & æs simul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis speciebus.

2 *Pyrites* fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *pyrites* æris specie æris, cognatus priori.

3 *Pyrites* prorsus aurei coloris, plus videtur habere sulphuris : cui nonnunquam admiscetur quarta sequens species.

4 *Pyrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia Reichensteinii subtilis admodum, plus aurei, minus continet argenti, vel aurum solum : Sed Rauriſi plus continet argenti, minus auri.

5 *Pyrites* cineracei coloris, subtilis admodum reperitur

ritur Reichensteinii, & admiscetur precedenti speciei, ut ex illa possit etiam excoqui aurum. Sed hæc species paulo diverso modo reperitur, *Aldenbergi* in *Silesia*, unde conflatur aurum & argentum.

6 *Pyrites* coloris ferrei, per se tert speciem massæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibusdam, non in omnibus.

Pyrites habet insignem vim discutiendi, abstergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioscor. lib. 5, cap. 89.* plura videas in *Rul. pag. 393.* ad *pag. 396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam est parens succorum 6. *pag. 327.* *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag. 397.* *Pyrium* e quibus ignis elicitur 7. gener. *pag. 397.* Argenti coloris 8. *pag. 398.*

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari possit.

Q

Quandros, Lapis eſt ſeu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos caſus valere dicitur.

Quanli, eſt plumbum.

Quars, eſt petra fellis.

Quartatio, eſt ſeparatio auri & argenti invicem commiſtorum, quæ ideo dicta quartatio, quod miſturæ ex auro & argento tantum ſit addendum argenti, ut hujus tres partes ſint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

Quinta eſſentia, eſt myſterium, ad æthereæ naturæ paritatem vireſque præſtantiſſimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœleſtis ſubſtantia, in qua puriſſima, & ſyncériſſima craſis hæret, & radix ſubſtantialis, tanquam eſſet defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima diſperſus, animæque mundanæ ἀντιλήψια.

Quinta eſſentia vegetabilium, eſt quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. ſit hæc pretiſſimum ex ſucco extracto. Primas obtinet hic quinta eſſentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philoſophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt a vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. a *Para*, *Tom.* 2. *pag.* 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de calido & sicco judicandum. Nam siccitas inest caliditati soli, nec fieri potest ut frigidum sit siccum, aut calidum humidum. Istæ complexiones sunt ex *Ares* sic disponente natura, ut uterque parens elementum ignis masculus calidus, sperma siccum aerem habeat. Terra vero frigida mater, menstruosum semen aquam possideat, ut ista simul etiam coniuncta videmus aquam suæ terræ, et globulum unum efficere minimum, non secus atque aerem igni suo semper continuum, spheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem ætheream elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris,

ris, ſub complexione vel calida cum ſicco per ſe, vel ſicco reſoluto, aut ſub frigida cum humido per ſe, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut ſæpiſſime frigida multa judicentur ex oculo vel manifeſto, quæ calida ſunt in occulto. Exemplo ſit nobis cryſtallus apparentia frigidus & ſiccus, in occulto centroque ſuæ naturæ tamen humidus eſt, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura ſua ſiccum eſt reſolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert phyſico probe cognoſcere naturam & complexionem rerum, eum ex ſuis parentibus, tum ab externis accidentibus in compoſitione acquiſitis. Hæc etiam in artificialibus ſolutionibus & congelationibus immutari ſolent. In ſumma tam vaſtus eſt graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non ſine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via tranſire valeat ad ſcopum verum recuperandæ ſanitatis in medicina. Quod etiam a ſuis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco ſit affirmatum, alio negetur apertiſſime. Tum demum ad ſacram diſtinctionis anchoram eis, tanquam ad aſylum confugiendum, quibus ſuum delirium demonſtrabitur. Quapropter fœliciſſimum phyſici ac medici judicandum eſt ingenium, quod a confuſione phyſica, noverit in ſpagyricam rerum unionem, infallibilem ſemitam detlectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam eſſe de his Paracelſi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur ſummum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commiſceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua ſtygia vel forti reſolvantur ambo ſimul. Argentum totum in aquam confluit, auro ſolo ſubſidente pulveris inſtar, ſpadicei nigricantiſque coloris.

Quinta essentia, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuscunque rebus vitam habentibus tracta, & ad summum gradum subtilitatis adducta, per separationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omnisque medicina incorruptibilis, in quibuscunque rebus delitescens. Dicitur alias rerũ forma specifica, quæ si a specie removeatur, ad suum genus accedit, altiusque progreditur donec in centro quiescat. Quod his tribus characteribus elegantissime denotatur a Paracelso. 2. 4. 0. Hoc est per abjectionem confusionis & impuritatis impuritatisque elementorum quatuor, pervenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub unione creata quiescentem.

Quintum esse cujuslibet elementi per se solum, est animal ex eo solo productum.

R. *Ragadia*

R

Agadiæ, ſunt nolæ vel apoſtemata pudendorum.

Rana, eſt apoſtema ſub lingua.

Rabira, Radira, eſt ſtannum.

Rabiel, Roliel, eſt ſanguis draconis.

Rachi vel Raco, eſt Mercurius.

Racri Ranac, eſt Sal armoniacus.

Ramigi, id eſt *Ramigiri*, eſt Colophonia.

Ramag, eſt Cinis.

Raſar vel Raſtis, eſt Stannum.

Raſtol, Raſoes, eſt æs.

Raſtul, eſt Sal.

Raſabeti, Ruſatagi, eſt æs uſtum,

Realgar, eſt auripigmentum rubeum.

Recha, eſt Marmor.

Receptaculum, eſt vas amplum & globoſum diſtillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei diſtillandæ ratione variat. Nam ſi res vaporoſæ flatulentæ, & ſpirituales diſſolvuntur, amplum eſſe debet: alioquin a ſpirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec ſine aſtantis periculo, rumpitur, atque in fruſta diſſilit. Si vero res calidæ tenueſque fuerint, collo longo formatum eſſe debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, ſinder.

Rel, rebus, eſt acetoſum.

Reſtinctio, eſt gradatio, qua res candefactæ in liquo-

re exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic est primus & principalis finis inventæ restinctionis.

Retorta, est vas globosum, cujus collum paulatim a ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem reflexum transit.

Resolutio per medicinam, est cum commista violenter separantur, adjecta resolvente, & quantilibet misturæ parte segregante. Eam autē rem e Gebro medicinā nominamus, quanquam etsi liquida sit, dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel similia secessu. Itaque & empyriasis opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi, quæ una crebro fit.

Raparum radices, sunt flammulæ radices. Nam per se tantum flos & flammula.

Reverberatio, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem subtiliorem reducens. Estque clausa vel aperta.

Reverberatio clausa, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, est quando materia in reverberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

REX.

Rinar, est limatura. *Rian* idem.

Robes, est acetum.

Ron, est libra.

Rosa, est Tartarum.

Rota, *Rotingenius*, est Colophonia.

Ro

Rob, eſt ſuccus inſpiſſatus.

Rubeum, Aurum falſum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, vel Uncus, eſt baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimaſticis operationibus inſerviens.

Rubrica ſynopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis ſynopidam. *Dioſc.* eligit eam, quæ gravis, denſa, jecinoris colore, non calculoſa, ſibi concolor, & copioſe cum diluitur, ſe diffundens. Interdum a *Byzantio* afferuntur paſtilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis ſignati, quos materialiſtæ terram ſigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ ſignabatur, quia illi admiſcebatur ſanguis hircinus.

Lemnus, Inſula in qua fodiebatur illa terra, ſubjicitur Turco, quare facile *Byzantium* portari poſſit. Quod ſi color talium paſtillorum, qui afferuntur e *Byzantio*, minus quam debet rubricæ reſpondet, cauſa forſitan eſt, quod cum terra diluitur, ut in paſtillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æſtimant ad peſtem curandam tales paſtillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ ſigillatæ diſſimilis eſt, niſi quod Armeniacæ terræ ſigillum nuſquam impreſſum legatur. Utrum hæc terra ſit tandem ſignata redacta in paſtillos cum literis Turcicis, an ſit rubrica ſynopica dilatá, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum eaſdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda eſſet, an e Lemno, an ex Armenia, an e Synope in Thraciam deportaretur.

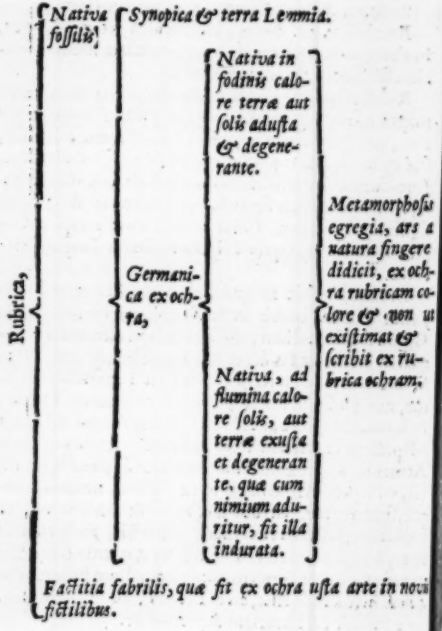

Relelleum est triplex, { Incorporatum, Innatum, & Momentaneum.

1 Incopo-

1 Incorporata, ſunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per ſe, Mercurius ſulphuris, Mercurius ſalium.

2 Innata, ſunt ex tribus. Conſolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3 Momentanea, Relolleum, Mors eſt, eſt enim improviſu relolleum, cum tinctura velociſſima. *Para.* 871. *pag.*

Ranarum ſperma præparatur, reducendo ſperma in diſtillatione ſolis, deinde diſtillatione per alembicum. *Para.* 879.

Reverberata, ſecundi ſunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus *Para.* 890.

Realgar, ex proprio ſignificato, fumus eſt mineralium, ſed metaphorice ſumptum, eſt in humano corpore vitioſa natura, ex qua naſcuntur potiſſimum ulcera, eſtque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ ſpuma natans ſuper aquas: realgar terræ arſenicum: realgar aëris tereniabin: & realgar ignis conjunctio ſaturnina.

Rabeboia, radix flammulæ majoris.

Rebis, excrementum alvi. *Rebis*, *lapis rebis*, eſt Capilli.

Rebus vero, eſt ultima rerum materia.

Rebiſola, eſt arcanum urinæ ad icteritiam: quæ ſi coquatur, ac deſpumetur, optime poſt triduum quieſcens lapillos rebi ſolos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Reduc, eſt pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, eſt virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus eſt, in calido & curativo. Accidentalis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur

Rubrica,
- Nativa fossilis
  - Synopica & terra Lemnia.
  - Germanica ex ochra,
    - Nativa in fodinis calore terræ aut solis adusta & degenerante.
    - Nativa, ad flumina calore solis, aut terræ exusta et degenerante, quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.

Metamorphosis egregia, ars a natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut existimat & scribit ex rubrica ochram.

Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra usta arte in novis fictilibus.

Relolleum est triplex,
- Incorporatum,
- Innatum,
- & Momentaneum.

1 Incopo-

1 Incorporata, ſunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per ſe, Mercurius ſulphuris, Mercurius ſalium.

2 Innata, ſunt ex tribus. Conſolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3 Momentanea, Relolleum, Mors eſt, eſt enim improviſu relolleum, cum tinctura velociſſima. *Para.* 871. *pag.*

Ranarum ſperma præparatur, reducendo ſperma in diſtillatione ſolis, deinde diſtillatione per alembicum. *Para.* 879.

Reverberata, ſecundi ſunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus *Para.* 890.

Realgar, ex proprio ſignificato, fumus eſt mineralium, ſed metaphorice ſumptum, eſt in humano corpore vitioſa natura, ex qua naſcuntur potiſſimum ulcera, eſtque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ ſpuma natans ſuper aquas: realgar terræ arſenicum: realgar aëris tereniabin: & realgar ignis conjunctio ſaturnina.

Rabeboia, radix flammulæ majoris.

Rebis, excrementum alvi. *Rebis*, *lapis rebis*, eſt Capilli.

Rebus vero, eſt ultima rerum materia.

Rebiſola, eſt arcanum urinæ ad icteritiam: quæ ſi coquatur, ac deſpumetur, optime poſt triduum quieſcens lapillos rebi ſolos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Redue, eſt pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, eſt virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus eſt, in calido & curativo. Accidentalis vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur

versetur atque corruptioni.

Regale, cimentum est, quo repurgatur aurum.

Resina, dicitur pix flava, & pulchra.

Resina auri, est crocus ex auro tractus.

Resina pini, id est, abietis.

Resina terræ, est sulphur.

Resina terræ potabilis, est sulphur sublimatum in liquorem, balsamum, vel oleum redactum.

Repercussiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorsum agentia.

Reverberatorium, furnus est, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, est instrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Rosea, est idem quod herisypelas.

Rubedo de nigro, id est, de talco nigro.

S

Sagani, ſunt ſpiritus quatuor elementorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia ſuſtentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziſer, quæ ſtatim atque infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens reficiebatur & convaleſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtalinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum, naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis.

Sal exixum, id eſt reſolutum.

Sallena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini, qui inebriat.

Sal petræ, eſt quod in teſtudinibus cellarium naſcitur in conos oblingos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutiſſime

tissime conjecta est, ut in caulis ovium, stabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura salis petræ cum sale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria suspensa, resolutione penetrat sal extrinsecus, adhærens ollæ, quod singulis denis vel duodenis diebus abradendum est, instar pruinæ.

Sal scissum, seu ental, & alumen scissum, idem sunt.

Sal resolutum externum, est quando quis aliquid comedens sal esse existimat, omniaque salsa sibi videntur.

Salτ, sulτ, vel Selenipum, est salsugo vel muria salis, ex sale resoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel Sabena, est Sapo, lixivium unde sapo fieri solet.

Sadir, est scoria.

Saffation, est species salis.

Sagda, vel sagdo, coloris prassii: ut Gagates attrahit paleas & fila, & magnes ferrum; ita sagda lignum. & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non possit nisi abscindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare esse patriam ejus. Gemma est magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia speciem ejus gemmæ esse nigram ligno similem sine pondere.

Sagimen vitri, est sal vitri, vel sal alkali.

Salebrot, } Est sal acutum.
Sal Lumbrot, }

Salesat,

Salefar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo macrum, eſt ſal pertæ.

Sal, Hal Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaque & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum.

Sal album, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt Sal armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſapariciis, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, ſeu Thaber, Idem.

Sal amoniacum, Compoſitum eſt ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, eſt ſal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, eſt ſal alkali.

Sal gemma,
Sal adrom,
Sal metallicus,
Sal Hungaricus,
Sal lucidum,
} Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, eſt alumen de alap.

Sal Indicum, a loco dicitur, Sal Indicus, eſt Mercurius,

curius, ſolvendo, & coagulando.

Sal factitium, eſt id quod coquitur vel arte fit, & eſt duplex.

1 Marinum, *Dioſc.* prædicat id quod ſit candidum, æquale, denſum & e patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc ſal marinum ſtagnis completis, marinis aquis exiccatis ſole ardentiſſimo, quaſi coctione quadam, & imbre ſeu aquis dulcibus admiſtis. Nullum enim ſal fit ſine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap. 106.* Admiſcent ſalſis aquis dulces aquas, parantes ſal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hiſpaniæ*, & *Galliæ* fertur, & ſic fit & exiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2 Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, ſicuti jam coquitur ſal Hallis in *Saxonia*, & in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum ſuperat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lyſbonam*, ad mare magnæ ſunt paludes, multis in locis ſtagnantes aqua marina: in illis fit tale ſal marinum lacuſtre ad littora, relabentibus fluctibus operante ſole, qui coquit iſtam aquam marinam in ſal quod incolæ mox certo artificio, factis quaſi ciſtulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magiſque ſole ſicco excoquitur, & fiunt fruſta ejus immenſæ magnitudinis, tanquam forent alumen, aut glacies ipſa fluminum, ſed coloris ſunt ſubpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc ſal deinde navibus auſertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo ſaliuntur piſces. Illud ſal lacuſtre, ite. um coctum, fit optimum Sal & candidiſſimum.

Addi: *Dioſc.* modum urendi ſalem, tam foſſilem, tum factitium: quod ſal uſtum ſaltaculum, & coru-

lam

lam dicunt. Mentionem etiam facit ſpumæ ſalis, quæ illi nihil aliud eſt, quam ſpumoſi maris lanugo, ſive lamentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quidam eſt, ſaporem habens ſalis, & odorem marinum viroſum (alius ſpumam ſalis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris ſponte naſcitur, ſpuma in extremis littoribus, & ſcopulis relicta. Hæc omnis rore denſatur, & acrior eſt qui in ſcopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc eſſe ſpumam ſalis, quod cum homines ſal conficiunt, ſalſis aquis dulces admiſceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod ſalis ſunt infinitæ ſpecies, ſi loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia conſiderare velis.

1 *Sal Cappadocium,*
Sal paviæ,
Sal maſſæ,
Sal uſuale,
Sal commune,
} Unum & idem ſunt.

2 *Sal Sodomæ,* eſt ſal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua eſt amara. Dicitur *Sal Sodomæ,* a montibus mari adjacentibus, hoc ſal videtur eſſe ſpecies ſpumæ maris, vel ſalis concretæ.

3 Alia eſt ſpecies ſalis, quæ dicitur *Sal alkali, vel alkal,* quod factitium eſt, & fit de herba *Kali, vel Iſuen,* quidvolunt fieri combuſtione herbæanthillidis in fovea.

Eſt & ſal lucidinum, nomine nitrum, & *ſal Alexandrinum,* & *ſal Anderonæ hauraab,* aphronitrum, nam nitrum ſpecies eſt ſalis.

Salis flos Aloſambos, a mare videtur habere, eſt quædam efflorescentia maris, & emittit hoc mare medicamentum:

mentum: alio ſub nomine habetur in officinis, nempe dicitur ſperma, vel ſemen Ceti, vel balenæ, ſeu ambra ſubalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxili um) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forſan ab effect in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentione ſpermatis Ceti, ſed floris ſalis, & idem eſt.

Reperitur in ipſo mari, & ſupra petras in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, ſed ut deponat ruborem, & fi candidum, purgatur.

Flos ſalis duplex eſt, { 1 Tenuiſſima favilla, candidiſſima ſalis. 2 Sperma Ceti, cito aux lium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.
Sal nominii, eſt ſal gemmæ.

Sal panis; eſt ſal commune non præparatum, { Sal uſuale, Sal maſſæ.

Sal vitri, Sagimen eſt vitri.
Sal ſapientum, eſt armoniacus, ſal penſum.
Sal rubeum Indiæ, eſt nitrum rubeum.
Sal tartari, eſt album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus,
Sal Syrus,
Sal thabor,
Sal metallinum,
Sal grandinoſum, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum eſt, & terra purpure & reperitur in eiſdem metallis in quibus auripigmen tum

tum nativum, eſt ſpecies auripigmenti, illi per omnia ſimilis, odore & ſubſtantia, & viribus: præter colorem quod ruſſum eſt, & conſentit colore cinnabri. *Plin.* dicit arſenicum ex eadem eſſe materia qua ſandaraca: per arſenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymiſtæ diſcernere ſtudent, arſenicum hoc auripigmentum, & ſandaracam: unum & idem ſunt. Et fiunt ex ſulphure & argento vivo debili a natura. In ſumma, Sandaraca eſt terra metallica rubea, ſeu purpurea, ſeu ignea, redolens ſulphuris virus.

Sandarachæ quatuor ſunt ſpecies,
1 *Sandaracha* nativa,
2 Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
3 Imperfecte cocta.
4 Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia reſina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit: quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera ſandaracha metallica. Sed in noſtris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
Olus agreſte,
Terra rubea, Paulus Philoſophicus,
Auripigmentum rubeum.

Sal, eſt vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, eſt hordeum vel ordeum.

Sane, Solacium, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguifuca, eſt filtrum.

Sanguis duorum fratrum, eſt ſanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum, *lib.* 3. de natura rerum, *pag.* 392.

Sanguinis humani præparatio, *lib.* de Perſicaria, *pag.* 749.

Sanguinis magiſterium, in Archidoxis *pag.* 155.

Saturni crocus, proprie Minium eſt.

Sapphyrus lapis, eſt lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ ſpecies ſunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei ſunt mares Sapphiri æſtimantur eſſe. Orientalem & Iudaicam eſſe optimam prædicant, & hujus ſpecies alia eſt coloris perſpicui; cœli ſerenati, in qua vincat, quaſi flavus color: alia ſpecies habet nubes obſcuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet e contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem caſtum, pium, ſtabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: ſecundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, eſt gypſa.

Sarca,
Sayrſa, } eſt Ferrum.
Sarra,

Sarſar, etiam eſt ferrum.

Sarda gemma, quæ & ſardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teſte *Plin*, *lib.* 37. *cap.* 7. olim fiebant

fiebant vasa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet a Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* sardam acuere ingenium præcipicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. *Rul.* e *Plin. lib.* 37. *cap*, 6. numerat *pag.* 423. *Sardæ* 22 species.

Sardonix, rubor pellicidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus partibus apparet onyx, in altera parte sarda.

Saturnus, est plumbum.

Sarnicum, *Saccn*, est Draconis.

Saura, a Latinis *Lacertus*, *vel Lacerta*, multarum est specierū: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & sepes, quarū in ventre dissecto arūdine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experimēto ossa viridis lacerti comitialibus prosunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clausum, plenum optimo sale, & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum prosunt ossa illa, quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

Rul. p. 425. numerat, 5.
- Saxa arenaria 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fissilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diversa materia composuit. *p.* 426. 427.

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine

 frangit

frangit & dissolvit.

Schesten, est calx viva.

Schehendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schistos, seu Schistum, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento, & alterno cohærentium venarum discursu pectinum modo, amoniaco sali similis. Hæmatites rubentibus venis friabilis est, & sanguineus, vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *Schistus* lapis cum auro ad lichenas crematur, Vide *Plin. lib.* 33. *cap.* 4.

Scobs, est cinis clavellatus, id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scorax, est gumma Olivæ.

Scorith, est Sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum.

Sal taberzei, est omnium albissimum tartarum.

Sal tabari, est sal alembrot.

Samech, est tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, est auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Sapphirea materia, est liquor in quo non est aliqua impuritas vel corruptio, seu est liquidum ab impuro quovis segregatum.

Sanguis calcetus, id est, instar calcis, acer & albus.

Sapo sapientiæ, est sal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, est cristallus pallidus, supra citrinolus vocatus est.

Scacurcula, est spiritus ossis de corde cervi.

Scajolæ, sunt spirituales mentis & animi vires, proprietates,

prietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum ſunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus eſt Elias in cœlum, quæ ſumunt originem ex animo & mente hominis a quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantaſia, imaginatio, ſpeculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius noſtræ fidei Chriſtianæ, uti Baptiſmus, fides in Chriſto Ieſu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, ſed etiam æternam conſequimur. De his latius lege *Paracelſum in Euchariſtia*, & expoſitionibus libro de cœna Domini, & audies quæ ſatisfaciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, eſt ros autumni.

Scuma, idem quod ſquama.

Sebel, panniculus eſt oculorum ex venarum inflatione.

Sectacroa, ſupra ſectarum flos, ad macem interpretati ſumus tranſpoſitione, quod alii viderentur longius rem a rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta ſunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, ſimul curativa, & ſanativa.

Sephirus, eſt apoſtema durum & exiccatum.

Semen Veneris, dicuntur ſquama æris.

Seraphin, eſt ineffabilis virtus, & immenſa potentia cœli, & præſertim angelicus chorus & ſchola cœleſtis.

Serpheta, eſt medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, eſt inſignis herba vulneraria.

Sibar, eſt argentum vivum.

Sibedata, est hirundinaria. Item lapis quo colore teruntur.

Silo, est terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœlestes, quæ rebo assimilantur nos concernentibus.

Simus, est gilla, vide supra.

Sinonia, est gluten album articulorum. Et S novia

Sirones, sunt pustulæ scabierum in manibus pr fertim.

Sirza, est eschara.

Sol in homine, est invisibilis ignis influens a sole c lesti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, est A rum.

Somnia, sunt operationes quæ fiunt inter dormi dum ab astris & sideribus in homine.

Sophia herba, consolidarum est species nobilissi quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nond quibusvis cognita. Illyricis vero & Liburnis famil rissima. Si folium ejus ore masticetur, labia cont hit, & supra caulem existens adhuc laceretur, per se sum consolidatur, nobilissima dulcedine pellet ac b famo.

Sophistæ, sunt magistri nostri, quæ se præsume omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, hil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctor Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, e quentia, vel facilitate linguæ potius, astu fastuque p liatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum o nium si neges principia, mox ruit eorum Gigantum brica Nembrothica.

Scuta tabesi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, est scabiosus.

Scu

Scatea, dicitur ſecunda tartareæ urinæ ſpecies, a fœtore nomine ſumpto: eſtque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejuſque ſignum.

Scaton, eſt fœtor urinæ. Vide *lib.* 1. tractat, 11. *fol. pag.* 2.

Secur, Aurum.

Sedaff, eſt concha marina.

Sedhe, eſt Cynobrium.

Seduia,
Seden,
Segax,
} Eſt ſanguis Draconis.

Sedma, & *Sedune*, eſt Hæmatites. *Sendanegum*, *Sendanegi*, Hæmatites.

Segith,
Sagith,
Seruech,
} Eſt vitriolum.

Segregatio, eſt ſolutio integri in membra diſlocata. Hic enim non confluunt reſoluta, ut colliquabilia, ſed quælibet pars ſecretim tenetur.

Segregatio, eſt Diſtractio & Extractio.

Sel, eſt Sambucus.

Sclatus,
Satir,
Saic,
Solat,
} Eſt argentum vivum.

Selenitis lapis, pro lapide ſpeculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie eſt lapis ſpecularis, potiſſimum illa ſpecies, quæ ebur repreſentat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde fiunt fœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Dioscor. Selenitem Aphroselinon dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib. 37. cap. 10.*

Selfas, est filix.

Semisfor, Femar, est lucidum Carici.

Seperatorium, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum, cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accomodatum.

Separatio Elementorum.

Separatio per absceſſum est cum partes naturarum diversarum commistione absedunt a se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, & dilutio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, a se mutuo discluſæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, sive sint res liquidæ, sive siccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acu-

tum

tum tendentem, qui manibus versari, & hinc indeagitari possit, alteraque parte latiore impelli.

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus Πλυσις recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon, est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus, est gummi arabicum.

Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.

Servus fugitivus; est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sifantis, est terra argentina, simphus.

Sigia, *vel* *Sigra*, } Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non species, imo

imo lapis omnis unde excitatur ignis, Silex eidem cum pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435. refert varias Silicum species.

Siliqua, pondus quatuor granorum.

Simmitium, est Ceruſa.

Sinapiſis, est bolus armenus.

Sinopis, est Minium, a Synope urbe.

Sypho, *&* *Syringa*, } A water Squirt.

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.

Siringæ, est Calx.

Smaragdus, est a veteribus Aſtrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, Inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris est jucundior aſpectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondeſque omnes virore ſuperat. Deinde ſolus gemmarum contuitu implet oculos, nec ſatiat: primo recreat obſcuratos alia rum rerum aſpectu, colligitque viſum. *Plin.* & *Sol.* 12, Ponit *Smaragdi* ſpecies.

Smaragdus, adverſatur veneno, & venenatis. Ferunt ſi venenati oculus alicujus animalis, recto aſpexerit illum, obcæcari. Præſervat ab Epilepſia, ſanat lepram, confortat viſum, memoriam, retinet coitum, & digito geſtatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, est duriſſimus & aſperimus. Annularii ſculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc ſcindunt certo artificio cum illo ipſo alios lapides. *Dioſc.* utilem dicit ad erodendum, & urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solater, est argentum vivum.

Solclaſar,

Soletasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinæ de una familiarius & frequentius usurpatur, quam de aletra, & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio est duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio & Dissolutio.

Solfequium, est sulphur.

Sorus, vel sory, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt sorum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in calchanthum leucon, quo pingunt fullones. Sed sorus inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod fricanti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, seu ars spagirica, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barboel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, seu obex, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant,

currant, formales tamen excellunt, & illæ potiſſimum elaborando reſpiciuntur. Eſt & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, eſt Arſenicum citrinum.
Speculum album, eſt Arſenicum deſcenſum.
Speculum Indicum, eſt limatura ferri.
Specular, Lapis Lunæ, Affroſelinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, } Quinta eſſentia.

Spiritus, eſt aqua ſolvens e re ſimplici, & acri producta cum igneo halitus natura. Potiſſima ejus pars eſt halitus igneus, miſtus tamen parte vaporoſa. Itaque & conſiſtentia ſpecificam obtinet aqueam. In tali ſubſtantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præſertim in mineralibus. Et ſpiritus quidam ſunt oleoſiores, quidam aquoſiores. Alias ſpiritus nominantur etiam exhalationes earum, ſicuti fumi metallici, item ſtibii, ſtanni, flos ſalis, vini, &c. Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ ſunt 7. principales.
Spiritus fœtens, eſt ſulphur.
Spodion flos, eſt ærugo æris.
Spodius, } Eſt Tutia.
Succadus, }

Spodium, eſt cinis auri.
Spodos, 5. ſunt genera.

1 Spodos eſt fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2 Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla ſeparantur.

3 Subter-

3 Subterranea cineria.
4 Subterranea nigra.
5 Subterranea viridis.

Sponſus, eſt Mercurius.

Spuma, eſt Cialis.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, eſt ſulphur.

Sputam boletorum, Magneſia, aurum ſpiſſum.

Spongia, ſeu fungus marinus, attrahens & aſſervans aquam, eſt Zoophyton, neque animal, neque frutex, ſed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam ſic definit.

Spongia, eſt corpus marinum, laxum, rarum : quod cui adhæret ab illa non ſeparatur, habetque animas.

Dioſc. ponit 2. genera, ſc. { Marem, & Fœminam.

Mas exiſtit denſis, & exiguis fiſtulis, albis, cujus ſpecici duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis exiſtit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam ſpeciem, habentem intra ſe lapides duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in ſpongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi perſici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib. 32. cap. 11.* docet omnes *Spongias* naſci in petris, ac aſſi, conchis, piſciculis, limo : præterea in illis eſſe intellectum, quia cum ſentiunt avulſionem contractæ, multo difficilius abſtrahantur : & hoc idem faciunt fluctu pulſante, audire enim illas ſonum, & contrahi

contrahi ad illum: Probet etiam veſci, & ali ſpongiæ conchis, & avulſione emittere ſanguineum ſuccum, & ex radice renaſcantur, &c.

Stuc, vel Stoac, } Eſt coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum eſt pretioſius noſtro candido plumbo, ſicuti apud nos Biſemuthum quiddam plumbo pretioſius: aliud enim ſtannum eſſe, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymiſtæ ſtannum ſemper intelligunt Zinn noſtrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes ſtannum Jovem. Cum *Plin. l. 34. c. 16.* dicit plumbi nigri duplicem eſſe originem. Primo, quod proveniat in ſua vena, aut quod naſcatur cum argento, aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit ſtannum appellari, cum prius docuerit, album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Inſuper ſtannum adulterari docet, plumbo albo, ſeu candido, item albi plumbi nigriſque libris.

Eſt *Stannum* } Dives, Mediocre, Pauper.

Stibium, vel Stimmi, eſt Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spieſsglas*. Et Antimonium volunt eſſe ſubſtantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum eſt, ita ut non inſigne ſeparetur. Hoc ſi ſæpius liquefit, tranſit in plumbum. Vis ejus principaliter eſt reſtringere, & refrigerare.

Stipte,

Stipte, } Eſt alumen ſciſſum.
Stiptera, }

Stomomutos, eſt ſquama æris.
Stomoma, ſeu acies, eſt chalybis vena pura ex Nariſci, ſeu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul.* pag. 349, numerat varias ſpecies. 13.
Stella Occidens, eſt ſal armoniacus.
Stella terræ, eſt Talck.
Stercorium ezeff, eſt lythargirium.

Stratum, } Notum eſt Chymicis.
ſuper }
Stratum, }

Squillinum azira, eſt ſimus equinus.
Stupio, eſt ſtannum.
Subductio, eſt abſtractio per inferna.

Eſt duplex. { Filtratio, & Clepſidria.

Sublimatio eſt duplex, { Una per Diſtantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per diſtantiam, eſt cum inter ſublimandum, & caput mortuum aereum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat ſublimantur, ſed & corporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio conſiſtunt.
Subtilatio, eſt diſſolutio partes ſubtiliores a groſſis ſeparans.

Eſt

Subtilatio est duplex, { μακροχεήνικη, μακροχεήνικη.

Subtilatio μακροχεήνικη, quando corpora brevi spa temporis dissolvuntur.

Estque { Elevatio, vel Descensio.

Subtilatio μακροχεήνικη, est quæ tempore longi res dissolvit.

Estque { Exaltatio, & Digestio.

Succus, est essentia proxime e corpore consisten chiliformi extracta. Viciuior magisteriis succus & nonnihil copulentiæ secum vehit, quin si cum myst rio conferatur, corpus dici poterat, cum non sit ita e borata, sed adhuc rudior essentia, & non raro myste orum est materia. Habet secum aliquid humidi, p minus, pro rerum natura. Id cum sit vaporabile, exhalabile, facile fieri potest ut succus liquidior pau tim per digestionem inspissetur, ut concrescat, unde s cus concretus vel respissatus nominatur. Veterum R Sirupi, decocta, sapæ, tinctus, quorum fermentatio fit extractum potentiale.

Succina, seu Succinum, Succinæ gravidæ, Rul. enum rat 7 species, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, seu pellucidæ, species 13. *p gin.* 45.

Succi

Succinæ craſſæ, ſpecies 11. *pag.* 452.
Succinæ mixtæ, cum aliis ſuccis, ſpecies 10. *pag.* 453.

Oleum *Succinæ* efficax remedium eſt in
- Epilepſia,
- Paralyſi,
- Morbis frigidis capitis,
- Et multis aliis morbis.

Sulphur, *Chybur*, Pars lapidis Philoſopherum, principium, & pater metallorum, calidum & ſiccum quarto gradu. Nihil aliud eſt quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque indurata fuerit, & ſicca facta. Sulphur generatur ex puriſſima ſiccitate terræ, vel terreſtri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et eſt quaſi vapor calidus & ſiccus, cauſa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, eſt terra calore excocta, & in ſubſtantiam Sulphuris mutata, aquoſis, terreſtribus, & igneis tranſeuntibus. *Rul.* a *pag.* 456. ad 459. Sulphuris ſpecies.

Sulphur, eſt principium formativum, partim aereum, partim igneum, ætheræ naturæ particeps, per quod virtus eſt, & vita rebus ineſt. Quare & balſamus naturæ appellatur. Ita ſal terminator eſt, Sulphur informator, vim plaſticum habens. Mercurius vapor unctuoſus eſt, qui ab illis patitur: formam eſſentialem Chymici Phyſicis conſiderandam relinquunt. Alii iſta principia deſcribunt. Quamvis viva, mobilis, & ſpirituoſa ſpecies, quæ in halitum attenuari poteſt, eſt Mercurius: ſicca, conſervans, & acuens eſt Sal. Urens, calida & puriſſima eſt Sulphur. Notabis hic

peculiarem significationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non est Galenica, aut Aristotelica, Sed Chymica, quæ respicit crasin unde sunt facultates & vires. Et aliud est Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, est oleosum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, est arsenicus.

Sumbi, est { Acetosus, & Crocus.

Superficies, est album ovorum.

Simar, est { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id est virtus a substantia separatur.

Sortilegium, est præsagium spirituum.

Spagyrus, vel Spagyricus, dicitur quicunque novit optime discernere verum a falso, a bono sequestrare malum, & impurum a puro segregare, separare, & abjicere binarium, unitate servata.

Spara, est vis mineralis ex Ilech primæ substantiæ ex primo ente, id est. ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyster uterinus.

Sperma aquæ fortis, est ejus fœculentia.

Sperniolum, vel sperniola, est cruor, liquor est sperma ranarum, viscosa & muscilaginosa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, est vis animæ, per quam corpus appropin-

appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apostema colli.

Stannar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

Stybium, est Antimonium, alias Sulphur nigrum. vide Antimonium.

Stiptica, sunt medicamenta constipantia & exiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus, est spiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormicadum inter, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succus albus, est argentum vivum.

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella etuta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, est sulphur a vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ noctu fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylvestres, aut sylvani, sunt aërei homines, & spiritus aërei, sylvestres homines nemora desertaque loca sylvarum inhabitantes, nobis statura multo proceriores ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis a Germanis mercatoribus captus, quem non usque

adeo strictè retinuerunt secum, cibum & potum apponentes, edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculsus & anxietate continua post tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non posse perhibetur, ut monstrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præsertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus est vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita stricta, morbus est phantasticus ambulonum noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturæ convenientia quædam, a conservatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnantia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmica Aeris hujus & illius, cum hoc vel illo sive concors continuatio, sive discors dissensio, de pestilenti & salubri dico. Quod de Aqua item habendum est: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam aiunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum. in Africa tum frequentes, tum immanes sunt bestiæ reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterum, qualis est parium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium, & nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone, amicitia & inimicitia; vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium

odium vero inter hominem & viperam. Eſt etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam eſt pugna quædam acrior, quæ a paſtu arcent alia, tametſi ea non veſcuntur eodem, talis eſt canis & lupi, vel aliud animal alterius eſca eſt; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infeſtiſſimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus eſt: idem vero murem adeo cedit, ut a pabulo abhorreat etiam, in quo murem conſpexerit. Canis cum homine mirabiliter conſociatur: Lupis & hominibus inter ſe perpetua contentio.

Eſt etiam rerum inanimatarum inter ſe pugna vel amicitia: ut in teſtudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Eſt etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Eſt etiam vegetabilium mutua *Sympathia*, & *Antipathia*, Ineffabilis eſt familiaritas inter oleum & myrtam, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice ſociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis aſſurgit. Magna eſt aſparagi ſocietas cum arundine, ſed vitis laurum non amat. Eſt & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Perſicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralyſis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia ſua certa tempora producendi.

Eſt etiam mineralium concordia & diſcordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non tranſmittit & ſuſtinet, auro cedit, ut ſubſidat: Innatant ipſi omnia metalla, excepto auro, id ſolum ad ſe trahit, & complectitur. Stupendam Sul-

phuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædam insunt Magneticæ peculiares, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli excusi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appoplexium & Paralysin valent.

T

Talk, & talcum, eſt materia pellucida ſplendens & clara unionum ſimilitudine, tenuiſſimis foliis compacta, & ſciſſilis, cujus quatuor ſpecies exiſtunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Taſſus, eſt lumbricus.

Tartarum, eſt vini calculus, aut lapis vaſorum lateribus adhræens.

Tartarus, a ſimilitudine dicitur a Paracelſo calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ cauſam ponit.

Tereniabin, eſt pinguedo mannæ. Eſt etiam mel ſylveſtre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus, ſed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate menſibus æſtivis, *Junio, Julio, & Auguſto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, eſt omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut eſt vinum aduſtum vel aqua ardens.

Tabaiſir, Arabice, eſt ſpodium.

Tabula ferrea, eſt inſtrumentum ſcrobibus hæmiſphæricis, ſeu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effuſiones.

Tabergeta, eſt albificans.

Talc, est vinum coctum.

*Tarith. Rusc*ias, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis.

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans sta lulas micantes. Chymici fossores metallorum, ita cog nominant lapidem coagmentatum ex foliolis, se squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Ha rum squamæ aquis sæpenumero dissolvuntur & in duntur; quod argentum, cattarium, vel talcum di citur.

Tefra, est cinis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris & osti pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne oper polluantur favillis, utque calor eo temperatius mate am elaborare possit formatum. Quidam hanc tegu lam cum fundo connectant; alii fundum ab illo segre gatum faciunt: quod positum est in cujuslibet a bitrio.

Tema, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebatur, colo re similis Eretriæ cinereæ aspera tactu, crepitans dent pumicis modo, vim habet alumniosam. *Dioscor.* Est la pis quo solent vulgo abstergere barbitonsores pelve Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit specula, & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra ei genda est, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, qu facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampelitis, quasi vinaria seu pharmacitis nasci tur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitu mini similima, affulosa, carbones referens æquabi splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & re frigerandi.

Terra

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ sunt similes, sed sola siccitate, unde fiunt distinguuntur. Quædam est candida, quædam nigra, quæ est nigicis, quædam lutea, quæ est ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, seu rubea, quæ est sandaracha, quædam est viridis, quæ est chrysocolla, quædam est cinerea, quædam est cærulea, Græcis hyanon, Latinis cæruleum.

Terra Lemnia, sic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram sigillatam, & lutum sigillatum dicit, quia a Sacerdotibus *Dianæ* signabatur imagine *Dianæ*, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino sanguine miscebatur; Unde sphragida argos (id est) sigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina signata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, e contra homo in terram solvitur, & terra illi contra venena, & morbos gravissimos pro antidoto est, & volunt illam ipsam terram, *Lemniam* maxime conformem esse in temperamento humanæ naturæ quod etiam constat.

Est *Terra sigillata, Cesariæ* Majestati, & candida, & rubea scorpione insignita, quæ ab ipso Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

Terra Eretriades, Dioſc. ponit duas species terræ. Albam, & Cineritiam, quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima est. Vim astringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & sanguinolenta conglutinandi habere docet *Plin. lib. 35. cap. 16* laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & crustosa, est similis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa cõmendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra

Terra Samia, secundum *Dioſc.* eſt duplex.

1 Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhæreſcens, mollis, ſuccoſa, friabilis, cujuſmodi eſt quam alii collyrion appellant.

2 Altera cruſtacea, cotis modo prædenſa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis ſunt vicinæ. Siſtunt ſanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, proſunt teſtium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus ſerpentum.

Terra Selinuſia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ reſplendet. Vel ut *Plin* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime diluitur.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Dioſc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida ſentitur. Vis eſt diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, eſt bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, eſt Sulphur.

Terra foliata, eſt Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat *Rul.* a *pag.* 468. ad *pag.* 470.

Terdine, eſt valeriana. *Terdiola.*

Teſtudo, eſt ſpuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, eſt Cuprum.

Themianthus, eſt aurum.

Thiſma, Minerarum Venæ & progreſſio.

Tephi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. ſpecies. Vide *Pumex.*

Thyites, lapis eſt ſubviridis coloris, veluti Iaſpis repertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud ſcriptores

ores constat.

Tin ,stifatum, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Ptisana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in ui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia appareat, tanquam esset aër perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurimum ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra, sanguinem spiritum & colorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in superficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quæ a centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor, virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda, antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion,

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula, *Plin. lib.* 37. *cap.* 8. refert hanc gemmam primum allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & reddere eos homines castos, & animatos.

Tratha, est Capsa.

Tricor, est aurum.

Trigias, est Tartarum, trigia, id est fæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est cœlestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Toruscula, dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbith minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo

roſivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachſat, eſt metallum in ſua minera adhuc exiſtens.

Traames, umbrarum ſunt & ſpectrorum inviſibiles, auditæ tamen, actiones.

Triferies, dicuntur ſpiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, eſt ſpirituum aſtrorum tranſmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit, ſuperni Planetæ ſuam conjunctionem ſemper habent in igneo ſigno, donec trigonum hoc durabit, ſic de reliquis.

Tronus, & Tronoſſa, dicitur cœleſtis ros ex aëre natus, omnium dulciſſima ſpecies mannæ, denſa, tenax, & albiſſima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & ſeparata prorſum ab omni ſulphure & ſale, vere & æſtate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, eſt occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in ſuum eſſe prædeſtinatum.

Tranſudatio, eſt ſi in diſtillatione deſcenſoria eſſentia prolectata tranſudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore ſurpa admoto. Focus enim ſupra eſt circa ergaſtaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno ſit deſcenſorio, balneo deſcenſorio, arena deſcenſoria, & ſimili arte.

Tripes ferreus vas eſt, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Tritorium, (vulgo infundibulum) eſt vas tranſmittens in ſuperficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, eſt terra.

Tumbaba, Timpabar, eſt ſulphur vivum.

Turpethum,

Turpethum, est coagulum specificum fixum, quo circa etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate segregatis, in imo vasorum consistit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum essentia, & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ, seu radicem signant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformem fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V *Vegetabi-*

V

Vegetabilia, ſunt viridantia radicem in terra defixam habentia, ꝙruncum & ramos in aëre, ut ſunt herbæ, plantæ, & arbores.

Verto, eſt quarta pars libræ.

Viltrum Philoſophorum, eſt alembicus, abſolute tamen poſitum, eſt manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, eſt alcool vini.

Vinum eſſatum, eſt quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affuſum fuit.

Viriditas ſalis, eſt liquor aut oleum ejus viride.

Viſcaleus, eſt viſcus ramoſus arboribus innaſcens, ut viſcus quercinus, malorum &c.

Viſcus proprie, eſt { Pix decocta ex cimis, vel Locuſtis arborum.

Viſcus ſecundæ generationis, eſt cruor qui deſcendit a ſalibus.

Viſio, dicitur ſupernaturalis ſpirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conſpicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, eſt vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit

quit amplius, vel a minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum, est vitriolum album.

Vitriolum Romanum, est quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Vnquasi*, } Est argentum vivum.

Valrat, *Ulcac*, } Est folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, est vas novum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inservit subtiliationi vel fusioni.

Subtiliationi inserviens, est } Ahenum, vel Vesica.

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia, quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel facilliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, *Veneris*, } Est verbena.

Venas

Venas corio nudare, & venam aperire.
Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, saxis, assere, palo tegere.
Vener, est Mercurius.
Venenum, Giffi, Mercurii lapis.

Venus, } Est Cuprum.
Murpur, }

Venter equi, est fimus equinus.
Ventus albus, est Mercurius.
Ventus rubeus, est auripigmentum rubeum.
Ventus Citrinus, est Sulphur.
Venti, sunt spiritus,

Vermiculum, est { Elixir, seu Tinctura.

Vermilion, est { Cinebrium, vel Minium.

Vernece, est Vernix guttosa.
Ulraeh, est sanguis Draconis.
Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latitudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi possint, ne minimum inde expirare queat. Impositum capitellum e suo vertice canalem, duorum aut trium pedem altitudinis

emittere debet, qui in ſummitate aliud capitellum ab aheno aliquo ſemper frigidam continente, qua ſpiritus in alembicum elevari, refrigeſieri, & condenſari poſſint, circundatum ſuſtinent. Ex hoc capitello, epiſtomium, ſeu canalis procedit, qui vapores condenſatos guttatim in vas ſuppoſitum deducit.

Hujus *Veſicæ* uſus, in vegetabilibus non eſt negligendus.

Viride æris,
Viride Græcum,
Vel *Hiſpanicum,*
} Eſt ærugo æris.

Vitrum, vitri 5. genera ſunt.

1 Ex *vitris Europæis*, præſtantiſſima ſunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chryſtallo.

2 *Vitra Aſiatica*, fuerunt pretioſiſſima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3 Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4 Recrementa *vitri* rubentia.

5 *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, eſt combuſtio, calces & cineres in tranſparens vitrum convertens.

Vitri fel,
Spuma vitri,
} Ger. Glaſgall.

Vitrum nigrum, Smalta.

Umbilicus Veneris, Lapis eſt ſeu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum ſit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quaſi pomum,

mum, & *umbilicum* formoſæ puellæ refert. Verum Germani magis reſpicientes ad formam ejus, quam refert a latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quaſi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Ungoſa, ſunt hominum pecudumque excrementa.
Ungula, Morbus oculi, clavus.
Unguentum Crocum, eſt Elixir.
Urina puerorum, eſt mercurius.
Uſſida, eſt Scoria auri.

Urſub,
Uſrub,
Uzurup,
} Eſt Saturnus.

Uva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Eſt autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum ſub terra tempore veris, ex humore radicum forſitan ſuperfluo: ſaporis omnino ſtiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quaſi lactifero. In æſtate uva illa perit, & quaſi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra ſiccari, & deinde pulveriſari. Illo pulvere nihil eſt præſentius in dyſenteria, & in omni ſanguinis fluxu. *Rul.* affirmat ſe aliquos ſanaſſe ægros dyſentericos cum illa unica uva quercina

Uvæ Hermetis,
Diſtillatio,
Solutio,
Sublimatio,
Calcinatio,
Fixatio.

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyrurg. magna folio, 463. *pag.* 2. S. *Vni morbus* describitur a *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere leviſſima quævis & facile ſurſum lata materia, ut cinis, pulvis, & ſimilia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod ſurſum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, vel Vulcanici, dicuntur operarii vel artifices ſemper circum ignem verſantes cudendo, liquefaciendoque.

Vlcus æſtiomenum, eſt cancroſum apoſtema depaſcens.

Vliſſipona, eſt herba ſerpentaria, præſtantiſſima ad colicam.

Vmbragines, dicuntur pygmei.

Vmbratiles, aut vmbratilia, corpora tranſmutata ſunt in hominum conſpectum ab aſtris, & ſuis aſcendentibus occultis oblata, quæ non ſecus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Vndæ, vel Vndenæ, dicuntur homines aerei, terrenique ſpiritus.

Vndoſa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Vnitas Trithemii, eſt ternarii in vnionem reductio per abjectionem binarii, eſtque ſupernaturalis & ſpagyrica : Fundamentum abſtruſarum rerum indaginis. Hæc poſteriore Philoſophiæ parte, fit tranſitus ad priorem, per medium Philoſophiæ moralis.

Vrina, eſt ſal reſolutum, generatum in hepate, per ſuum emunctorium, ut ſuperfluum excrementum ſalis a natura pulſum.

Vrina vini, eſt acetum, uſurpatur pro hominis urina

na vinum assiduo bibentis.

Uzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Uritur*. & *Uzifar*.

W

W *Amas*, *Warnas*, } Est acetum Philosophorum.

Wismat, *Wismadt*, } Est Leprosum non tractabile, vel malleabile, rude stannum.

X

Xenechtum, eſt preſervativum externum contra peſtem collo appenſum, ut argentum vivum avellanæ concluſum, & ſimilia.

Xeni nephidei ſunt ſpiritus, quibus jucundum eſt, atque pro deliciis habent, deliteſcentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam eſt conceſſum.

Xilinum, *ſeu* *Xiſſum*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, Alii prima virginis menſtrua intelligunt.

Xenechton Paracelſo, eſt tabella arſenici, ſeu arſenicum contra peſtem, quamvis iſta compoſitio non ſolum habeat arſenicum, ſed etiam rubetas, dictamnum & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiſton, eſt ærugo raſa.

Y *Yarin*,

Y

YArin,
Yaria,
Jaria, } Est flos æris.

Ydrargiros, est argentum vivum.

Yelion,
Yalos, } Est Vitrum,

Yomo,
Yos,
Yn, } Est viride æris.

Ygropisos, est { Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis,
vel
Yride, } Est auripigmentum.

Yris, Ferrum.
Yxir, est bona medicina.

Yfir, eſt pulvis.

Yrcus,
Lagides,
Daſypus,

Eſt cuniculus maſculus, cujus ſanguine vitra molleſcere putantur, & etiam ſilices, modo rebus diaphoreticis impaſtetur quod ab imperitis, falſo hyrco ſnaguini aſcribitur.

Z *Zaibar*,

Z

Zaibar, est Mercurius.

Zaidir, est { Venus, aut Viride æris.

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet,

Ziniar, est viride æris.

Zonnetti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zuvitter, *vel* *Zytter*, } Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zaffran, { Est Ochra, vel Ocrea.

Zacool,

Zaocel, est Taxus.

Zaibac,
Zaibuch,
Zaibar,
Zeida,
} Est argentum vivum.

Zaubiron, est crocus orientalis.
Zaras, est aurum.
Zarfu, est Stannum.
Zandick, est aqua foliata.

Zarnich,
Zarnec,
Zarneck,
} Est auripigmentum.

Zatanea,
Zuccar,
Zuccaria,
} Est flos agni casti.

Zebeb,
&
Cbara,
} Est stercus.

Zebd, est butyrum.

Zub,
&
Zubd,
} Est butyrum crudum.

Zec, est dragacanthum.
Zefer, est pix.

Zegi,
Zet,
Zeti,
} Est vitriolum.

Zebereth,

Zeherech, *Alchas*, } Eſt flos æris.

Zeitrabra, eſt fluxile.
Zemech, eſt lapis lazuli.

Zengifur, *Zemaſarum*, } eſt Cinobrium.

Zingar, *Zymar*, *Zynſer*, } Eſt viride æris, vel flos æris.

Zericum, eſt arſenicum.
Zeriſari, eſt aqua Caſei.
Zinias, eſt fermentum.
Zoroba, eſt vitriolum.
Zimar, Philoſophicum.

Zenexton, preſervativum contra peſtem. Inſervit duntaxat ut necet, & annihilet ſpecificum virus, quod tam in acre externo, quam intus in Archeo eſt conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont*, *pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelſi*, annectere judicium Doctoris *Franciſci Herring*, Medici doctiſſimi, circa geſtationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea ſententia eſt, has Arſenici placentas, circa regionem cordis geſtatas, nihilominus efficiunt, quam preſervationem geſtatorum, imo potius pernitioſæ & nocivæ ſunt gerentibus, & hanc ſententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus

Gerardus Columbus M. D. affirmat se sæpius observasse hujusodi placentarum gestatores, super salefactionem corporum incidisse in subitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidosa accidentia, quæ non desierunt, donec sacculi vel placentæ fuissent remoti; & etiam observasse alios, licet non in instanti, brevi tamen tempusculo post in malignas, & pestilentiales febres incidisse, a quibus mortem obierunt.

Franciscus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat se vidisse arsenici in sacculo gestatorem, pilæ palmariæ certatione se minus calefacientem, morte subitanea periisse.

Mattheus Hessus, refert se etiam cognovisse multos, qui licet argentum vivum avellanæ concusum, collo appensum portaverunt, nihilominus peste objerunt, licet agyrte amuletorum istorum gestatores sospites & incolumes reddere sese juramento astrinxerunt.

Legimus etiam *Theophrastum*, magnum (non sine causa) Periclem haud sanæ mentis judicasse, quoniam amuleta gestasset.

Et ipse *Franciscus Herringius*, affirmat se vidisse multos *Loudini* in thoracibus fœda cava habuisse foramina, ex gestatione illarum placentarum.

Vocabula

LEXICON CHYMICUM.

Continens Vocabula Chimica in priore Libro omissa, multis vocabulorum Chymicorum Characteribus adjectis e *Basilio Valentino*, *Theophrasto Paracelso*, *Oswaldo Crollio*, altisque Authoribus Chymicis collectis.

Opera & Industria GULI. JOHNSONI Chymici, apud *Amen Corner*.

LIB. SECUNDUS.

LONDINI,
Excudebat *G. D.* Et prostant venales apud *L. Sadler*, ad insigne *Lunæ quasi*, in vico vulgo vocato *Little Britain*, 1653.

LEXICON CHYMICUM.

Lectori Candido Salutem.

SCiat Lector ingenuus me hæc collegisse, non pro ignavis & invidis, sed studiosis; non pro Misochimicis, sed vere Spagiricis, qui magis igni quam excrementis consulunt, (licet eorum usus non sit prorsus despicabilis) quos si paulatim a propria, & communi via avertis, statim aversos & captiosos invenies. Confiteor me in hac adjectione multum debere viro doctissimo, & in re medica peritissimo, cujus adminiculo,

aucticus & accuratius librum perfeci. Expecto theoninos, potius quam æmulos, sed non refert quid de me sentiant garruli & jactabundi; multum jactantibus, & parum scientibus, hæc arcana non panditur: Hæc solum viris doctis & dignis dico consecroque, quorum acutis judiciis submitto. Non vocantur asini ad lyram, quam solummodo *Apollo* & filii artis tractare solent. Et mihi magno erit solamini, si hæc mea spicilegia, virum aliquem acutiorem exstimulabant ad hoc opus accuratius perficiendum, & eliminandum.

Guliel. Johnsonus Chymicus.

Ad

Ad Authorem.

Quos, Johnsone, tibi Medici solvemus honores?
Vel quæ sunt operis præmia digna tui.
Dat Galenus opes, sed dat Paracelsus honores
Æque debetur munus utrumque tibi.
Quicquid veridico quondam sermone notavit
Hermes, qui Trino nomine Magnus erat.
Quæ vox cumque latens Paracelsi condidit ore,
Nodosi & Speciem fert tenebrosa gryphi.
Clarius elucens generosum excellit Electrum,
Et visit nitidum te retegente diem.
Seu tibi Mercurius *Chymicum, seu dictat* Apollo,
Ingenio & pariter lumine floret opus.
Humanas inter sola hæc mirabilis ars est,
Orcestræ summum vendicat ista locum.
Æmula naturæ, naturam excellit, & ipsa
Pulchrior est vultu filia matre suo.

Illa poteſt rebus natas præſcribere formas
Materia, & veteri ſedula ferre novas.
Hic Diomedea eſt, & permutatio Glauci,
Ærea qua dedens aurea reddit opus.
Hic videas Chymicam, mutantem Protea vultum
Dum ſumunt faciem cuncta metalla novam
Quamvis inſulſo Momus latrabit ore
Hic ſapiet Chymico, ſi ſale ſparſus erit.

Edward Stubbe.

M. B.

Ad Zoilum.

Quæ Paracelſe *tuis arcana recondita velis,*
Non dum diſcipulis ſunt pateſacta tuis;
Tu reſeras Johnſone tua feliciter arte,
Et gratis nobis —— oſtia clauſa patet
Si non magna tuis præſtetur gratia ſcriptis;
Vel file, vel promas his meliora, precor.

S. H.

LEXI-

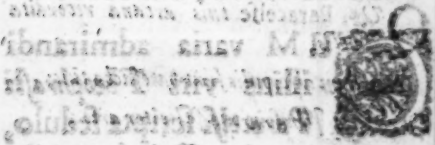

Encomium prosapiæ, & vitæ, viri doctissimi, & rei medicæ peritissimi,

THEOPHRASTI PARACELSI.

CUM varia admirandi illius viri *Theophrasti Paracelsi* scripta sedulo, & intente perlegissem, & in illo multa arcana Spagyrica summa observatione digna non cursim prætereunda, observassem, & varias contra illum calumnias immerito aspersas audivissem, non potui sine indignatione aliqua, quin virum tam celebrem, jam inde ab incunabu-

lis

lis ita delinearem, ut non solum illum a malevolis ejus adversariis vindicarem, sed toto mundo illius doctrinam, nunquam nimis laudandam, & admirandam publicarem.

Natus fuit *Paracelsus* in *Einzidlen*, regionis *Helvetiorum*, a Patre *Gulielmo* ab *Hohenheim* fundamenta habuit adeptæ Philosophiæ. Dicitur generosus, in omnique scientiarum genere, expertissimus; sed natalium illius splendorem propter locorum intervallum, & regionum discrimen non æque agnoscitur ac nostras esset. sed nos potius ad virum quam ad progeniem & proavos spectamus.

In

ſn Libro Labyrinthi latino ejus effigies expreſſa eſt, Anno ætatis 45. ſtaturam oſtendit proceram, faciem gravem, cum fronte ampla, ſyncipite calvo, mediocri capillo, circa quam erat inſcriptio ei familiaris, quam frequenter ſolebat uſurpare,

Alterius non ſit, qui ſuus eſſe poteſt.

Sed ne nimis diu, exteriori inſiſtere videamur; interiorem ſpeculemus virum.

Primo audiamus *Leonem Suavium*, in Epiſtola ſua ad *Lodovicum Sangelaſium Lenſaci* Dominum, Equitem *Torquatum*, Se-

natorem ſacri Conſilii, *Auguſti* cubiculi præfectum, Duci C. Virorum, Aulicorum, de *Theophraſto* ſic ſcribentem.

Theophraſtum itaque noſtrum, laudare par eſt, atque admirari, qui eam partem Medicinæ tractarit maxime, quæ a ſuperioribus Medicis, vel neglecta perperam, vel minime intellecta videbatur; nempe de endelechiis & quintis rerum eſſentiis e quibus mira remedia, ab *Ægypto* & *Arabia* profecta, Græci Latiniſque nova atque inuſitata eliciuntur, quorum mihi non nulla uſu & experientia comperta ſunt. Audiamus etiam eundem *Leonem Suavium*, in Epiſtol

ſtola alia, ad *Renatum Perotum*, virum nobilem *Cenomanienſem*, de *Theophraſto*. De hoc autem ſcriptore, ut dicam quod ſentio, noſtro ſæculo graviorem Medicum, ſubtiliorem Philoſophum vidi neminem. Nam diligentes homines, rerumque reconditarum ſtudioſi (quibus ſolis hoc opus cuditur) ex uno diſcent omnia, & quod lumen in unum locum inferetur, ad alia quoque eadem caligine circumſepta tranſmittetur.

Quod ad librorum *Paracelſi* copiam attinet, audio a *Germanis* prope trecentos recenſeri. O fœcunditas ingenii, quod ad operam ejus Medicam & Chyrurgi-

rurgicã, præter quotidianarum ægritudinum curationes *Norembergæ* ſpecimen præſtantiſſimæ artis, edere voluiſſe : Oblatos e publico leproſos duodecem, in priſtinam valetudinem reſtituiſſe : rem quidem multorum fide majorem, iis tamen non incredibilem factu, qui conſiderant rara, & inaudita illius remedia, ex floreCheiri,etAnthos,Arcano Corallino, de eſſentia auri, miſterio Antimonii, & quamplurimis hujus generis, Medicis vulgaribus, ne nomine quidem adhuc notis

Leo Suavius etiam, ſic de Autoris vita, & operibus ſcribit. *Theophraſtus Paracelſus* ab *Hohenheim*,

heim, in compluribus librorum inſcriptionibus Eremita nuncupatur, necnon ab *Eraſmo Roterodamo* in Epiſtola ad eum conſcripta, quam quidem teſtem ſingularis illius doctrinæ, hic inſerendam judicavi. A quibuſdam, ut *Adamo a Bodenſtein*, dicitur Philoſophiæ, & utriuſque Medicinæ Doctorem fuiſſe, ut Chyrurgiam hoc nomine comprehendant, quæ magno publico malo hodie ſeparantur, & diſtinguantur. Legit *Baſiliæ* librum ſuum de Tartaro, quod exponit fæces omnes humorum interiorum, a quibus varii morbi emanant: Ibi *Frobenium* typographum inſignem morbo

periculoſiſſimo liberavit, de quo gratias agit *Eraſmus* ille virtute, & eruditione inclitus, opemque in adverſa valetudine implorat, cum teſtificatione luculenta, raræ illius novæque in medendi arte peritiæ. Nova enim poſuit artis fundamenta, veteraque diruit & evertit, *Hipocratis* & *Galeni Græcorum*, *Avicennæ*, *Raſis*, *Meſueſque Arabum*, in maximamq; partem remediorum ex officina metallica deprompſit.

Rei

Rei Medicæ peritissimo Doctori *Theophrasto* Eremitæ *Erasmus Roterodamus.*

NON est absurdum Medico, per quem Deus nobis suppeditat salutem corporis, animæ perpetuam optare salutem. Demiror unde me tam penitus noris semel duntaxat visum. Ænigmata tua non ex arte Medica, quam nunquam didici, sed ex misero sensu verissima esse agnosco. In regione hepatis jam olim sensi dolores, nec divinare potui quis esset mali fons. Renum pinguedines ante complures annos in lotio conspexi. Tertium quid sit, non satis intelligo, tamen videtur esse probabile mihi, id molestum esse quod dixti. Hisce diebus aliquot nec medicari vacat, nec ægrotare, nec mori: totus studiorum laboribus obrutus. Si quod tamen est quod circa solutionem corporis mihi possit lenire malum, rogo ut cõmunices. Quod si distraheris, paucissimis verbis ea, quæ plus quã Laconice notasti fusius explices, aliaque præscribas remedia, quæ dum vacabit

queam

queam sumere. Non possum præmium arti tuæ, studioque par, certe gratum animum polliceor. Frobenium ab inferis revocasti, hoc est dimidium mei, si me quoque restituceris in singulis utrumque restitues. Utinam sit ea fortuna, quæ te Basiliæ *remoretur. Hæc ex tempore scripta vereor ut possis legere.*

Bene vale.

Erasmus Roterodamus

Suapte manu

Petrus

PEtrus *Haſſardus* in præfacione libri Chirurgiæ majoris attribuit *Paracelſo*, libros in Philoſophia 136. in Medicina 70. in Theologia, Juſtitia, Politicis, & Magia complures.

Quorum pleroſque jam *Adamo* a *Bodenſtein* debemus, alios a *Ioanne Sculteto* Montano propediem ſperamus. In libro de Tartaro Aureolus Prænomine dicitur, & *Petrus Haſſardus* nomen etiam *Phillippi* illi addit. Verum eſt *Paracelſus* invento principiorum novorum, conatus eſt vetera funditus evertere; unde magnas ſibi a Medicis ſuæ regionis æratiſquæ contentiores excitavit, quos paſſim in omnibus libris ſuis vehementi ſtylo perſtringit. Sed præcipue teſtimonio eſt libellus 7. defenſionum, a quo reſponſum adverſus *Wierum* petere licebit.

In tractatu Philoſophiæ illius ad *Athenienſes* (qui quidem plenus eſt myſte-

myſteriorum magnorum, primorum, ultimorum: Meloſiniæ (verbo tenus) pyrõantiæ necromãciæ chyrõantiæ &c. Titulus eſt *Philoſ. Theoph. Bomb.* ab *Hohenheim* Suevi Arpinæ Germani, Eremi ad *Athenienſes*. Nec licet ſilentio præterire judicium *Valentii* Antra-Paſſii Silerani de *Theophraſto*. Quam magni Philoſophi & Medici *Theophraſti* libros de Medicina atque Philoſophia latine ſcriptos, necnon *Arabum*, *Chaldæorum*, atque *Græcorum* ſcripta legendo percurriſſem, deprehendi *Theophraſti* ſcripta, *Avicennæ*, *Hippocratis* atque *Galeni* ſcriptis longe firmiora, certiora, & ſolidiora; ipſius præterea recepta, firmioribus atque certioribus rationibus, & experientiis niti, quam Raſis, Meſuæ, aliorumque veterum medicorum.

Quinimo *Theophraſti* ſcripta inſtar argenti igne probati, probatiſſima ſunt, & exploratiſſima: & tota ejus practica atque theorica, multa ſingularia intellectu

tellectu digna complectitur. Novus quidem eſt Medicus, & verus medicinæ inventor, qui non ex veterum ſcriptis, ſed ex ſingulari quodam Philoſophico fundamento deprompta atque deſumpta literis mandavit. Et niſi ipſius libros reipſa, & ſapientia cæteris multo utiliores, & fructuoſiores inveniſſent: *Athenienſes* cum minime deſtructorem omnium errorum, verumque ad ipſum medicinæ fundamentum Ducem appellaſſent. Quam ob cauſam Hebræi ipſum alterum *Rabi Moyſen* vocant, & *Rabino* ſuo *Moyſe* multo acutius & ſubtilius ſcripſiſſe confitentur.

A *Peſſulanis* denique *Germanus*, *Hippocrates*, novuſque *Eſculapius* appellatur.

Alexander Perſius etiam in quadam epiſtola teſtatur, noſtra memoria nullus præſtantior extiterit, & talis nullus unquam natus ſit: Græci eum Monarcham perpetuum appellaverunt

laverunt propter acutissima ipsius atque subtilissima scripta, in quibus vix minimum aliquod ejus verbum reperitur, quod sit nota aut reprehensione dignum: Quia autem veterum viam sectatus non est, nonnulli prout intelligunt ea æstimant.

Petrus Bonzevolus ipsius doctrinam Evangelia naturalia, veritatisque promptuaria haberi vult.

Nec vero de medicina solum 53. libros, verum etiam 236. volumina de Philosophia conscripsit, cujusmodi *Sabeas Datus*, nulla unquam audita fuisse, eaque *Aristotelis* scriptis æquiparanda esse affirmat.

Carbuetus Theophrastum præ *Aristotele*, haud secus æstimat, atque literas aureas præ cæcis, aut lumen præ Carbonibus, in cujus philosophia omnis *Aristotelica*, & *Platonica* doctrina repudiata est, quorum philosophorum duas sectas, *Cyperinus Flænus* claudicantes, *Randus* opinabiles appellat

pellat. Libri ejus in varias linguas, communis utilitatis gratia quam in omni sua vita spectavit, non immerito transferuntur. Jam, jam invidi, Misochimici, ecce hominem vestrum despicabilem, virum suspicite, & in terram cum pudore, & pœnitentia despicite, & doctrinam & arcana ejus cum stupore agnoscite.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM.

A

Drop, eſt Plumbum.
Amatura, eſt petra Matura.
Aludel, eſt vaſ fictile.
Alcharit, eſt argentum vivum.
Alchazanon, eſt lutum rotæ fabrorum.
Acanor, eſt Olla perforata in lateribus, & fundo.

Altum, eſt Uſtus.
Averich, eſt Sulphur.
Alchitura, eſt pix liquida.
Almiſarub, eſt Terra.
Arſiora, eſt Ceruſſa.
Ayborzat, eſt Galbanum.
Arubus, eſt Butyrum crudum
Azom, eſt Butyrum coctum.
Aſmum, eſt Pondus.
Argentum populi, eſt Sal amarum.
Altafor, eſt Camphora.

Almiſa

Algatia, est Cibetta. *Lullius*
Almisa, est Muscus.
Angelus, est Confectio.
Anatum, est testa Ovorum.
Adebessi, est Testudo.
Agrabi, est Frigida.

Azoch,
Abluit Sordes a Latone,
Laton, Semper sunt simul.
&
Azoch,

B

BHacta, est terra rubea.
Boleson, est Balsamus.
Bacar, est Pondus.
Bdellerum, est Sanguisugæ. *Kyranides*
Bitrinati, est Vitreatum.
Bolesis, est Corallus.
Bolus judaicus, est Althea.

C

CAlufal, est Oleum Indicum.
Cosmet, est Antimonium.
Corbai, est humor Croci.
Calidus, est Trochiscus de arsenico.
Catellia, est pondus novem unciarum.

Cam-

Cambil, est Terra.
Comidi, est gummi Arabica.
Cassibor, est Coriandrum.
Carsia, est aqua salis panis.
Cardia, est Mars.
Carvinum, est lac quoddam,
Calcitea, est Dragantum.
Casibo, est Cyprus.
Cicorea, est mira solis.
Cerebrum, est Aqua.
Cor, est Ignis.
Corona, *Cælica*, quod est extractio a vino albo vel rubro. *Lullius*

D

Danati, est pondus sex granorum hordei.
Dabestia, est Testudo.
Darau, & *Damatau*, } Est Gumma.
Daveridon, est oleum Nardinum.
Dabar, est Vis.
Denequor, est Borax.

E

Elkalei, est Stagnum.
Elei, est Medicina.
Ezeph, est Sol.

Es

Es, eſt Corpus.
Eper, eſt Acr.
Elidrium, eſt Maſtix.
Epoſilingi, eſt ſquamma ferri.

F

Fideuon, eſt Crocus.
Firſir, eſt Calor.
Facinum, eſt Æs.
Phebus, eſt puer Virgo.

G

Gazar, eſt Laurus.
Gluten, eſt fel taurinum.
Gazar, eſt Galbanum.
Gerſa, eſt Ceruſa,
Giſentera, Terræ inteſtinæ, ſeu Lumbria.

H

Heltabatoni, eſt Terebinthina, & Hetalibat.
Habras, eſt Staphiſagria.
Huuc, vel Huut, } Eſt Jupiter.
Hermes odorifera, eſt Alkermes.

I

Ipocidos, eſt barba Hircina.
Incuda, eſt ſponſa.

K

Kaib, eſt lac acetoſum.
Kiſt, eſt Opoponax.

L

Lapis Helpheſtionis, i. e. Vulcani, qui & Pyrites dicitur. *Kyranides.*
Laum, eſt Amigdala amara.
Luben, eſt Thus.
Lor, eſt Urina.
Lamaty, eſt gumma Arabi.
Lamere, eſt Sulphur.

M

Maſal, eſt Lac Acetoſum Melc.
Madic, eſt Lac poſtquam extrahitur Butyrum.
Maſardegi, eſt Plumbum.
Machinar, eſt ex quo vitreantur vaſa.
Maltribio, eſt Opium.
Malhadoram,

Maladoram, est Sal gemmæ.
Macra, est Terra rubea.
Moz, est Mirrha.
Magra, est Corneolus.
Maruch, est Oleum.
Metal, est Dragma.
Milcondat, est Sanguis Draconis.
Metalla, solum componuntur ex Sulphure & argento vivo.
Momordica, est morsus Diaboli. *Lullius*

N

N*Equi*, est stagnum æneum.

O

O*Tap*, est sal armoniacus rubificatus, per aquam vitrioli rubei.
Osatur, est Organum.
Oscieum, est Apium.
Oubelcora, est Cucurbita.

P

P*Eludo*, est Mel coctum.
Patris, est Satyrion.
Presmuohim, est Cerusa. & *Presmuchis*,
Ponderis causa, est Densitas.

R Reil

R

Reilli, eſt ſal aceroſum.
Raari, eſt ſal Armoniacum.
Rænigi, eſt Colophonia.
Recham, eſt Marmor.
Riaſtel, eſt Sal.
Rayb, eſt Lapis.

S

Sale, eſt Pulchrum.
Sachin, eſt Vitriolum.
Sezur, eſt Aurum.
Sedem, eſt Vas.

T

Tifacum, eſt Argentum Vivum.
Tirſiat, eſt armoniacus.
Tuſiaſi, eſt ſulphur vivum, & Tifarum.
Tricalililibar, eſt Spuma Maris.

Y

Vercia, eſt Piſcis.
Ycar, eſt Medicina.
Yſir, eſt pulvis, Lapis, Aqua Mercurii.

Z

Zarfrahor, est Argentum vivum.
Zaucre, est Auripigmentum.
Zerci, est Vitriolum.
Zerobilem, est Zodiacus.
Zeco, est Dragacanthum.
Zafaram, est limatura ferri, in vase æreo asata.
Zarca, est Stagnum.
Zimen, est Vitriolum.

LEXICON CHYMICUM.

A

Adeps, in animalibus coagulatur, propter copiam ſalis quam habet, ratione cujus condenſatur, ſi diſtilletur adeps, diſtillatione aſcendit pars Sulphuris, & Mercurii, & remanet in fundo ſalis pars, unde adeps, poſt diſtillationem non coagulatur, cum privetur diſtillatione ſale quo turget ad coagulationem ſuam, & tunc eſt oleum adipis, & nunquam amplius adeps dicitur. Et idem dicere poſſumus de reſinis gummis & terebinthinis omnibus, quæ ex vegetantibus effunduntur, congelantur, & coagulantur frigido, ope ſalis quo turgent. At ſi diſtillentur, non amplius coagulantur frigido, quod tale priventur per diſtillationem, & tunc amittunt ſuum proprium nomen, & olei nomen ſuſcipiunt. *Fab.*

Ablutio Chymica, Hanc ablutionem occultarunt Antiqui ſub Ænigmate Salamandræ, quam igne vivere

& ſe purificare narrarunt, & etiam ſub lino albeſtino, quod igne albeſcere, & maculas ſuas deponere contendunt, & ſic verioiſſimum eſt materiam noſtram igne, & aqua indigere, ut ſe a maculis, & ſordibus naturalibus ſuis, quibus ſcatet, vindicare poſſit.

Ablutio ergo Chymica noſtra, non differt a calcinatione & ſolutione noſtra, & putrefactione, & inhumatione, dum calcinamus, diſtillamus, ſolvimus, putrefacimus, & inhumamus noſtram materiam; tunc ipſam abluimus a ſordibus ſuis, & in quantum hæ operationes abſtergunt materiam noſtram a fæcibus & ſordibus ſuis, in tantum hæ operationes dicuntur *Ablutio Chymica*, de qua Antiqui ſeparatim tractarunt.

Alberas, Id eſt Saphiſagria.
Alcanna, eſt Ichthiocolla.
Algeroth, eſt pulvis Mercurius vitæ.
Acidum Tartari, eſt Chriſtallus Tartari.

Flos æris,
Æruge æris,
Stercus æris,
} Ferrum rubeum.

Ænigma, eſt involucrum allegoricum verbum, ſeu oratio obſcura, rem totam quam ſignificat ambagibus tegens. Antiqui ſolebant arcana ſua ſub ænigmatibus, & hieroglyphicis, & involucris tegere, ut nulli niſi filii artis ea intelligerēt. Et medici etiā aliquādo his uſi fuerunt. E.g. Rec. adipem infantis deformis & lachrymā vitis Dionyſiacæ. pulveriſatæ. Miſce. Pe infantem deformem, urſam intelligunt, & per lacrymam vitis Dionyſiacæ, gummi hederæ. Alterum ſolummodo, adjiciam. Recipe ſpheræ microcoſmicæ pulveriſatæ, & pœoniæ planetariæ maſcul. pulveriſatæ

ſatæ, Miſce: per ſpheram microcoſmicam intelligunt cranium humanum inhumatum, præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini uſtio mihi arridet) per pœoniam maſcul. planetariam intelligunt pœoniam, collectam Sole & Luna in Leone exiſtente, poſt plenilunium.

Aizoi, eſt ſempervivum. *Ruland.* de luis Hungariæ curatione, *pag.* 100.

Amethyſtum, Multi vocant gemmam Veneris.

Liquor Alchaheſt, Univerſale illud menſtruum eſt, quod omnia totius univerſi corpora tangibilia perfecte reducit in aquam diaphanam, abſque ulla ſua mutatione (*i. e.* quoad formam eſſentialem ſive nativam ſeminis dotem) viriumve diminutione. Hujus ſtupendi Magnalis præparationem, a *Paracelſo*, vel *Baſilio Valentino Monacho*, olim inventam, & ab *Helmontio* veluti Arcanum, nemini niſi dato prius ſacramenti pignore revelandam, ſubdole deſoſſam, me aliquando, ubi dabitur occaſio, coram mundo libere promulgaturum ſpondeo. Huc uſq; Dom. Dr. *Charlton*, in libro de defluxionibus. *Pag.* 71.

Alchaheſt, Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & Theophraſti Paracelſi, & *Alkaheſt* Baptiſtæ Vanhelmont, ſingulis eorum deſcriptionibus, mihi videtur eſſe idem.

A *Mart. Rulando*, ſic deſcribitur.

Alchaheſt, Mercurius dicitur præparatus: Nonnulli volunt eſſe Tartarum, (forſitan ex aliorum opinionibus, quorum ſcriptis *Ioannes Baptiſta Vanhelmont* in libro de Febribus pag. 118. quodammodo videtur aſſentire.) Diſcite Medentes diſſolvens aliquod quod ſit homogeneum immutabile, diſſolvens ſua objecta in materiam primam liquidam & nacti eritis intimas rerum eſſentias. Quod ſi ad iſtud ignis arcanum non

pertingatis, discite salem tartari reddere volatilem ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis. Men tamen Autoris deprehenditur e præparationis descri ptione.

Michael Toxites sic describit *Alchaheſt*.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepati & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membr rum principalium, ubi a *Theophrasto Paracelso* i describitur.

Est liquor *Alchaheſt* magnæ virtutis in hepate, a custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus ſp ciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur aute sic.

Alchaheſt post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmutatam, ut pr cessus ipsius est per congelationem & resolutionem quod si sui simile uniat, tum est medicina hepa super omnes alias medicinas; & etiamsi hepar, ip fractum esset, ipse est loco hepatis, ac si nunquam f ctum fuisset, quare vobis Medicis summopere op est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut atis præparationem *Alchaheſt* propter multos morb qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracel*

Et inde mittit Lectorem, pro præparatione *Alc heſt* Mercurii ad tabulam libri quarti de gradibus, caput septimum, ubi sub titulo hepatis vocat hunc quorem mysterium Mercurii, *Paracelsus*.

Et in lib. secundo de natura rerum *Cap.* 3. *P* 482. vocatur *Alchaheſt*, Mercurius præparatus hepate.

A *Baptist. Vanhelmont*, sic describitur: *Alchaheſt* nomine *Altaheſt*.

Liquor *Altaheſt Paracelsi*, omne corpus visibile solvit in sui primam materiam, servata seminum

testate. De hoc aiunt Chymici, Vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Alio loco, *Altahest Paracelsi* cuncta naturæ corpora penetrat, & subtiliando transmutat. *Vanhelmont.*

Ex quibus omnibus apparet, quod in hoc hi omnes authores conveniunt & concludunt, *Alchahest Rulandi, Toxitis*, & *Paracelsi*, seu, *Altahest Ioannis Baptistæ Vanhelmont.* Est Mercurius præparatus, pro medicina contra morbos hepatis; Et expressis verbis a *Theophrasto Paracelso*, & a *Baptista Vanhelmont*, vocatur liquor. Sed hæc sufficiant pro præsenti de *Altahest*, seu *Alchahest.*

Acediæ furnus, sive *Incuriæ furnus*, ubi uno igne, & parvo labore, diversi furni foventur.

Vocatur a Germanis,
- Piger Henricus,
- Antimonium,
- Fæx Plumbi,
- Mercurius noster,
- Marcasita,
- Plumbum de Minera,
- Plumbum Minerale,
- Plumbum Mortuum,
- Terra nigra.

Aqua Ovorum gallinarum, vocatur aqua de testudine, Oleum animalis.

Aqua Philosophica, sive *Regia* vocatur, Vocatur aqua pugilum, quia nitrum & sal Armoniacum, licet sint hostes infestissimi, primo contactu statim congrediuntur.

Regia dicitur, quia aurum solvit, quod est Rex inter metalla. Et ab his Sal armoniacus vocatur *Aquila*, quia *Ganimedem*, seu aurum secum elevat, qui deinceps

ceps facile separatur per aquam. *Beguinus*, *Pag.* 124.

Aqua amoris, fit ex sanguine humano, ad conciliandum amorem inter uxores & maritos. *Beguinus*, *pag.* 447.

Aqua sudorifica Microcosmi, sic paratur.

Recipe sanguinis humani, sine phlegmate *lib.* j. salis tartari depurati tantundem, vini circulati ad eminentiam duorum digitorum, fiat digestio per mensem, deinde distilletur; Illa tria distillata, liquor flavus, cum pauco, oleo, & sale, sunt ab invicem separanda: tunc recipe liquorem, solummodo addendo foliorum hellebori nigri, & mellissæ, *ana. q. s.* rectifica vicissim distillando, odoremque gratum distillat, compara cum ambræ grisæ, *gr. j.* Mosci, *gr. ij.* fiat liquor pretiosissimus, & vehiculum cum quo aurum potabile, aurum vitæ, & essentiæ appropriantur. Milius.

Aurum fulminans, seu *Ceramo Chryson*, est auri pulvis aqua regis dissoluti, & præcipitati, qui facile concipit ignem: dicitur a Germanis aurum fulminans, quod instar fulminis dissiliendo acutissimum fragorem edit, a *Crollio*, *p.* 212. vocatur aurum volatile.

Arcanum Cardui benedicti, habeas apud D. *Hermannium* in sua Spagyria, usus ejus est a guttis sex ad octo.

Arcanum, solis cum Mercurio Antimonii, habeas apud D. Milium, *Lib. j. fol.* 78. in *Basilica Chym.*

Auri præcipitatus diaphoreticus, ex Regulo Antimonii, & Mercurii habeas in Milii *Basilica Chim. Lib.* 1. *fol.* 12.

Aurum cum oleo vitrioli, & spiritu Saturni, habeas descriptum in Milii *Basilica Chim. lib.* 1. *fol.* 69. 70.

Arcanum

Arcanum Theophrasti, contra philtra describitur a Crollio.

Oleum Cinamomi, & oleum Succini, magni sunt usus in illo morbo.

Arcanum & *Tinctura*, reipsa non differunt, siquidem arcanum *Paracelsi* proprie vocatur id remedium, quod aliis multis præcellit. Nomen itaque arcani quælibet medicina magnetica & virtuosa cujuscunque speciei meretur.

Arcanum Corallinum Paracelsi, est Mercurius sublimatus rubeus, non corosivus; licet *Libavius* negat *Paracelsum* hujus *Arcani* fuisse authorem: apparet tamen per Huserum, qui scripta *Paracelsi* edidit, *Paracelsum* ejus fuisse inventorem, & *Rhenano* in libello sois de Puteo emergentis aliquota parte emulgatur.

Argentum, vocatur
- Corpus album,
- Diana,
- Fermentum album,
- Lumen minus,
- Luna,
- Mater sicut Aurum Pater,
- Uxor oderifera, *Toxites.*
- Scoria Argenti,
- Argenti recrementum
- Spurcities metalli,
- Fæces argenti,
- Lythargyrus.

Argentum vivum, vocatur,

- Servus nequam,
- Servus Citrinus,
- Servus fugitivus,
- Servus ambulans,
- Spiritus ambulans,
- Spiritus fatuus,
- Spiritus Volans,
- Sperma Lunæ,
- Sperma acerrimum,
- Argentum Martis,
- Aqua noſtra,
- Aqua Philoſophorum,
- Aqua congregationis,
- Aqua mortis,
- Vomica liquoris æterni
- Fel draconis,
- Anima mineralis,
- Aquila volans,
- Dominus elementorū,
- Coagulum,
- Draco,
- Filius fugitivus,
- Lapis noſter,
- Lac virgineum,
- Miniſterium,
- Mors,
- Oculus auri,
- Oculus argenti,
- Occultum ſcientiæ,
- Pater mirabilis,
- Scorpio caudatus,
- Serpens venenoſus,
- Totum ſecretum,
- Sputum acerrimum.

Aureus

Aureus Syrupus, ſic paratur,

Recipe ſyrupi de Cortice Citri mali lib. ſemiſs. quintæ eſſentiæ Cinamomi, unc. ſs. Tincturæ auri, dr. ij. Miſce, fiat ſyrupus aureus, ſecundum hunc modum paratur, vel alias.

Recipe Mivæ Coroneorum, unc. iiij. olei Cinamoni dr. ij Tincturæ auri vitæ tantundem, Miſce, fiat ſyrupus aureus.

Aurum vitæ, Dr. *Eglini*, deſcribitur in *Baſilica Chymica, lib.* 1. *cap.* 8.

Attincar, vocatur
- Auri gluten,
- Borax,
- Auri fames,
- Capiſtrum auri,
- Ignotum Lunæ,
- Lumen amabile,
- Oleum aurificum,
- Sal tincar,
- Sal ſapientum,

Aurum vitæ, Hujus varia deſcribuntur genera.

1 Aurum vitæ ſuper Alembicum, deſcriptum eſt in *Baſilica Chymica, lib.* 1. *cap.* 2.

2 Aurum vitæ, ſeu pulvis vitrioli ſolis, deſcribitur in *Baſilica Chymica, lib* 1. *cap.* 2.

Aureus vitæ ſpiritus Rulandi, Nihil aliud eſt, quam eſſentia trochiſcorum Alhandarli cum ſpiritu vini a vino Malvatico diſtillata, cujus extractionis doſis eſt ad unc. ſs. ad unc. unam.

Aurichalcum,
- Orichalcum
- Corpus majus,
- Cuprum,
- Venus,
- Coronarium æs.

Auri-

Aurichalcum uſtum, { Eſt { Calx Veneris, / Cuprum uſtum.

Æs uſtum, eſt { Calx Cupri, / Calcinatum æs, / Venus aduſta, / Venus calcinata, / Cyprium æs.

Axungia vitri, Cremor ſeu flos Criſtalli.

Arſenicum, vocatur lapis Falconis, *Realgar.*

Arſenicum rubeum, vocatur, { Auripigmentum rubeum, / Terra rubea, / Tinctura rubea, / Ventus rubeus.

Athanor, eſt furnus philoſophicus, & arcanus dicitur, eſt furnus compoſitus philoſophorum, lapidi arcano elaborando calorem, ubi ignis ad vas non pertingit convenientem tribuens.

In *Rhenano*, *pag.* 17. formam hujus exactam videre poſſis.

Aſphaltum, vocatur, { Bitumen Judaicum, / Linimentum Judaicum, / Napta, / Stercus dæmonis, / Stercus tenax, / Stercus maris mortui, / Terra lenta, / Taurus.

Aurum

Aurum, —:
- Apollo,
- Corpus rubeum,
- Filius ſolis,
- Filius unicus diei,
- Homo ſenex,
- Lumen majus,
- Lapis aureus,
- Lapis animæ,
- Leo, ut plerique.
- Ophir,
- Pater ignis,
- Rubeus filius,
- Sol,

Toxites.

Aurum coctum, vocatur, —:
- Aurum limatum,
- Aurum malleatum,
- Aurum laboratum,
- Aurum bracteatum,
- Aurum ſignatum,
- Aurum cœlatum,
- Lamina ſolis,
- Auri folia.

Toxites.

Aqua ſanitatis, Componitur ex ſanguine humano ſano, florum Chelidoniæ, melle virgineo cum aromaticis variis: Hoc arcanum vocatur a Parcelſo balſamum ſuper omnia balſama; & in Medicina vehementer commendat.

Album Græcum, Flores Melampi, ſtercus canis, ſafiri albi.

Aer,

Aer Chymicus, Differt ab elementari, quæ compositionem mixtorum communium ingrediuntur. Aerem enim Chymicum dicimus aquam igne coagulatam, & in flores tenuissimæ terræ sublimatam, quam Hermetis Avem & Aquilam dicunt, & aerem vocant, quia omnia secum elementa in se coercent: volatilia tamen & aerea quæque in terram igneam fixam & permanentem continuatione coctionis convertenda sunt, ut hinc arcanum vitæ absolvatur, & mysterium sacrum elementorum omnium perfectum & absolutum habeamus: Et sic *Aer Chymicus* cætera elementa in se coercens in ignem convertimus Chymicorum, fixum & permanentem, & reliqua elementa in se continentem, qui totum absolvit, & claudit vitæ arcanum, quo vitæ cujuscunque rei perfectissime fovetur, nutritur & conservatur, cum vitales & seminales virtutes, quæ in elementis coercentur, perfectissime digestæ & concoctæ, & maturæ sint in ipso vitæ arcano.

Alexander clamat, quando habuerim aquam ex aere, aerem ex igne, & ignem ex terra, totam & perfectam possidebis artem.

Aristoteles inquit, habenda est aqua ex aere, & ibi docet ex quo fonte nostra aqua sit exhaurienda. Habita hæc aqua convertenda est in ignem, ex quo deinde eliciendus est aer, ex igne siquidem Chymico fixo, cum aqua nostra sit aer, qui deinde aer, convertendus est in ignem, ex quo continuata opera fit terra, ex qua deinde ignem habemus: Et sic vere omnia convertimus elementa, in quorum conversione consistit opus; converte elementa, & quod quæris invenies.

In conversione enim elementorum aerem Chymicum invenies, qui nihil aliud esse comperies quam aquam

aquam igne coagulatam, & in flores tenuiſſimos & ubtiliſſimos terræ converſam.

Ranarum aqua,
Rodoſtoma,
Rodoſtagma,
Hydrorhodina,
} Eſt aqua roſarum.

Aqua vitæ, } eſt { Vini latex,
Vinum ſublimatum,
Vinum igni eliquatum,

Acetum, { Alcalhal,
Halcal,
Hel,
Amar,
Acrum Vinum.

Apium riſus, { Botrachium,
Herba ſcelerata,
Unguis leproſus.

Apium aquaticum, { Ambroſia aquatica,
Batra,
Caper ſylvaticus.

Acetum Rhizoticum, Deſcribitur apud *Minſec. pag.* 327.

Anima Vitrioli componitur apud hunc modum.

Recipe aliquot magna capacia fictilia, quo majora & capiciora, ea meliora; imple illa aqua pluviali, & in unumquodque fictile, duos tres vel plures manipluos communis vitrioli immitte: vitriolum autem metire, adauge vel imminue pro fictilium quantitate: vitriolum in aquâ colliqueſcat, & aliquoties circumfuſum,

fusum, in sole vel aere immotum consistat, ita tamen ne pluvia, vel res immunda in fictilia incidat: Tunc videbis animam vitrioli instar Iridis, vel caudæ pavonis in aquæ superficie natare, vario colore, quem colorem quam subtilissime cochleari, ab aqua, aliquoties in die exime, aquam circumfunde; & mox in illa quiescente, vicissim apparebit anima, quam recipe, & tantum illius pedetentim collige quantum putabis sufficere: Et, nota quando colores non magis apparent in aqua, quod exempta sit anima, quæ immisso recenti vitriolo est restauranda. Abstracta anima sub initio, est limo terræ simillima, quam sigillo immitte, & in fortissimo igne sine excandescere, tunc illa sanguinis colore tincta, erit fixa, & perdurabit in flamma, nec illi minimum decrescet granum, licet plures dies ignis sentiat comburium. M.

Aqua Castitatis, invenies descriptum apud *Adrianum Myrsecht*, *pag.* 286.

Aqua dominarum, invenies descriptum apud *Myrsecht*, *pag.* 289.

Aqua narcotica, Recipe succi. florum papaveris erraticor. depurati aqua solani dissolat. Unc. ij. Corticis radicis Mandragoræ, Croci orientalis, vel nostri *ana*, Unc. ss. Styracis Calamitæ. dr. ij. Ligni Aloes, dr. j. Misce & in *B. M.* distillentur ad tertium cohobium

Aqua Cinamomi Buglassata, componitur ad hunc modum.

Recipe Aquæ Buglossæ, *lib.* vj.
Florum Violarum Rosarum, *ana*, *lib.* ij.
Cinamomi optimi acuti, *lib.* j.
Corticum radicum Buglossæ, uncias tres.
Florum Boraginis, Melissæ, *ana.* Unc. j.
Species, Diarrhod, abbatis, Unc. ss.

Misce,

Miſce, & poſt debitam digeſtionem in *B.M.* diſtillentur, & pro uſu reſerventur.

Aqua febrifuga, Recipe ſpecier. febrifugar. de *Myneſch*, Unc. iiij.

Herbæ Centaurææ minoris,
Cardui benedicti,
Quinque folii abſinthii. } *Ana*, unc. iij

Macerentur in ſero caprino, & in arena diſtillentur ad tertium cohobium.

Aqua Opthalmica, ex *Crollio* in ſua *Baſilica Chymica decantata*, ſed non ibidem revelata præparatur in hunc modum.

Recipe cancrorum fluviat. vivorum menſe *Junio*, Sole & Luna in Cancro exiſtentibus, numer. circa 31. & pro pondere horum adde tantum herb. Chelidon. cum toto contunde hæc una, & iiſdem ſemin. fœniculi contuſi, Unc. j. Fabarum marinar. præparatar. Camphoræ, *ana*, Unc. ſs.

Caryophillorum
Aloes hæpaticæ,
Tutiæ præpar. } *Ana*. dr. ij.

Miſce & divide in tres æquales partes.

Primamque partem in *B.M.* diſtilla, deinde partem alteram immitte cucurbitæ, & diſtillatam illam a parte prima aquam affunde, rurſumque abſtrahe ut prima vice: tum tertiam quoque partem infer & aquas antea diſtillatas, omnes iterum ſuperinfunde, & tertia vice illas diſtilla.

Et ſic vere præparabitur aqua illa, de Cancris, & de Chelidonia famoſiſſima.

Qui placet ex fæcibus calcinatis ſalem poteſt extrahere, & majoris efficaciæ ergo admiſcere.

Aqua

Aqua acetosa, stomachalis, componitur in hunc modum.

Recipe Sacchari purissimi, *lib.* j.

Conser. Rubrar. optim. Aqua Rosar. rubrar. *ana* unc. iiij.

Spiritus Vitrioli bene rectificat, unc. ss.

Fiat mixtura, postea fac colaturam, & tunc servetur in usum: exhibetur cum vino granatorum, syrup. limorum vel acetosi Citri, aut vino Malvatico.

Dosis est saporis in acidum mutatio.

Aer, trium elementorũ seorsim non capitur, sed vel Mercurio, vel Sulphure, vel Aqua permixtus manet vel evanescit prorsus.

LEXICON CHYMICUM.

B

BAlſamum, quod antiquitus magno in pretio fuit apud Ægiptios, colligitur ex arboribus inciſis Terebinthinæ propemodũ inſtar: Sunt enim hæ arbores, ex quibus colligitur, magnæ magnitudinis, & ad radicem uſque ramoſæ, duplici ſeptæ cortice, primo duro, & craſſo, ſecundo tenui & delicato, quod educitur ex harum arborum inciſuris, alba & limpidiſſima eſt lachryma, ſuaviſſimi odoris, & mirabilis virtutis in cicatriſandis vulneribus recentibus, & in aliis multis morbis curandis, tam internis quam externis.

Et ſunt quamplurimæ arbores, diverſæ ſpeciei in hoc novo orbe quæ balſamum fundunt, variaque balſama efficiunt plurimarum virtutum: Et hæc omnia balſama nihil aliud ſunt quam pinguedo aquæ et aeris, ſeu elementorum ſulphur decoctum & digeſtum in viſceribus, & in poris harum arborum, quarum tempore vernante, & æſtivo, copioſo fruuntur alimento, copioſum effundunt balſamum, nam illud

ex alimento dependet, ex pinguiori ejus parte.

Beiæ, & *Garbilii* conjugium quid producunt, in veniespag. 703. apud *Fab.*

Balneæ. Sunt Maximi & prægrandes pisces, qui in Mediterraneo Mari brumali tempore reperiuntur, vivunt præda & rapina aliorũ piscium, quos persequuntur, ut ex eorum carne sumant alimentum, sed habent aliud spirituale, & subtile, quod expiratione, transpiratione suscipiunt magnetica sua trahendi facultate, tum pulmonum vi, quibus decoratur, tum colore suo naturali, & primogenio, qui spirituale illud alimentum, ad se trahunt ad eorum sustentationem.

Est autem illud alimentum humidum pingue aquæ & aeris, quod invisibiliter, aquis & aeri immixtum est, ad omnia sustentanda, siquidem omnia egent hoc invisibili alimento. *Fab.*

Bezoartica, varia sunt.
- Bezoarticum Solare,
- Lunare,
- Joviale,
- Martiale,
- Veneream,
- Mercuriale,
- Ex Auro,
- Argento,
- Stanno,
- Ferro,
- Cupro,
- &
- Mercurio confecta:

Omnes horum descriptiones, in *Basilica Chymica Crollii*, per *Hartmanum* recensentur.

Bechium, est Tussilago.

Belleregi, ſunt Mirabolani.

Benerau, eſt Verbena.

Bolus, vocatur,
- Arenat,
- Armenum,
- Bolus armenicus,
- Bolus romonus,
- Lutum Armenum,
- Terra Armeniaca,
- Terra aſtra,
- Terra rapta.

Butyrum Antimonii, *Mercuriale*, Liquor eſt ex Mercurio & Antimonio ſimul diſtillatis per retortum, in quo Mercurius vitæ continetur, donec præcipitatione. —— Aqua diſtillata adjecta ſeparatur.

Bitumen, Limus tenax.

Bitumen avium, & *Viſcus avium*, Gluten viſcatum.

Berinbruch, est lapis, quem prope Spirani, Darmstadii ad Rhenum incolæ, ab effectu *Berinbruch*, Medici vero Osteo collam nominarunt, cujus stupendam virtutem qui non audierit, legat *Quercitanum*, & *Anselmum* de *Bood*, *Archiatr. Imperatorium* & *Crollium*.

C

Cobaltum, eſt Cadmia nativa.

Cabalatur, eſt Sal nitrum.

Calaïa, eſt lapis pretioſus habens in ſe maculas grandini ſimiles.

Calatiæ, Homines laſcivi & impudentes. A *Calco* nuncupantur.

Cranii humani extractum, optimum apud Chymicos paratur, inhumati.

Calx Chymica, eſt pulvis tenuiſſimus, ablutione ſuperfluæ humiditatis (præſertim ex mineralibus) factus.

Quando vero pulvis vel calx redditur plane impalpabilis, ad ſenſum inſtar tenerrimæ farinæ, tum *Alcohol* appellant Chymici.

Hoc vocabulum, ad ſubtiliſſimum vini ſpiritum reiteratis diſtillationibus ſæpiſſime rectificatum, & omni humiditate privatum commodè exprimendum transferunt, eum *Alcohol* vini vocant.

Carbo humana, eſt ſtercus humanum.

Cardel, eſt Sinapi.

Carab, eſt Siliqua.

Cyſteolythos, eſt lapis ſpongiæ.

Cinnabaris Antimonii, ſubſtantia eſt rubea inſtar Cinnabaris mineralis in collum retortæ ſublimata inter diſtillandum Mercurium vitæ.

Berinbruch, est lapis, quem prope Spirani, Darmstadii ad Rhenum incolæ, ab effectu *Berinbruch*, Medici vero Osteo collam nominarunt, cujus stupendam virtutem qui non audierit, legat *Quercitanum*, & *Anselmum* de *Bood*, *Archiatr. Imperatorium* & *Grollium*.

C *Cobal*

C

Cobaltum, eſt Cadmia nativa.

Cobalatur, eſt Sal nitrum.

Calaïa, eſt lapis pretioſus habens in ſe maculas grandini ſimil s.

Calatiæ, Homines laſcivi & impudentes. A *Calco* nuncupantur.

Cranii humani extractum, optimum apud Chymicos paratur, inhumati.

Calx Chymica, eſt pulvis tenuiſſimus, ablutione ſuperfluæ humiditatis (præſertim ex mineralibus) factus.

Quando vero pulvis vel calx redditur plane impalpabilis, ad ſenſum inſtar tenerrimæ farinæ, tum *Alcohol* appellant Chymici.

Hoc vocabulum, ad ſubtiliſſimum vini ſpiritum reiteratis diſtillationibus ſæpiſſime rectificatum, & omni humiditate privatum commodè exprimendum transferunt, eum *Alcohol* vini vocant.

Carbo humana, eſt ſtercus humanum.

Cardel, eſt Sinapi.

Carab, eſt Siliqua.

Cyſteolythos, eſt lapis ſpongiæ.

Cinnabaris Antimonii, ſubſtantia eſt rubea inſtar Cinnabaris mineralis in collum retortæ ſublimata inter diſtillandum Mercurium vitæ.

Catillus Cinereus, est vas fusorium ex cinerum, de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum, partibus duabus, &c. Vide *Rhenanum*, *pag.* 28.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pili rotundi, cum margine trium aut quatuor digitorum ex terra tenaci factum. In confortativo quoliber, non est curandum, calidane res sit an frigida, sed vis arcani considerandæ est.

Si conservare vitam velis, non solum Cor in esse suo conserves, sed etiam Cerebrum, Hepar, & Pulmonem, reliquumque quidvis in esse suo.

Nam quamvis Cor sit centrum ipsius corporis, atque radix, quodlibet tamen membrum principale destructum affert mortem.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, Cæ membrorum, Hepar, sanguinis.

Proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia, conservasti.

Membra enim principalia, non per se, sed per accidens quoddam patiuntur; auser ergo accidens, & sanabis ægrotum. *Paracels*, in prim. tomo.

Ceraunos Crison, est aurum fulminans.

Chelonia, est lapis simili oculo viperæ Indicæ.

Clyssus, Inter Medicos cœtaneos mentio facta est, de spiritu ex Antimonio, Sulphure, & Sale nitri, aut, præpar. quem vocant *Clyssum*, & magni æstimant, non sine merito, quia recte dispensatus multum ægris fert commodi, *Glauberus*, *pag.* 99.

Cucullatum majus, Aqua vitæ.

Circulatorium vas, est vas vitreum ubi liquor infusus, ascendendo & descendendo, quasi in circulo vocatur usus ejus est in subtiliationibus, & circulationibus est potius.

Varia

Varia hujus generis vasa a variis ingeniis sunt excogitata: Ex quorum numero duo duntaxat magis momenti & usus, nobis placent, Pelicanus nimirum & Dyota. De quibus videas sub suis titulis.

Caliditatem tollunt hæc quæ sequuntur,
1 Opiata,
2 Anodyna,
3 Styptica,
4 Laxativa,
5 Acetosa.

Frigiditatem tollunt,
1 Pontica,
2 Amara,
3 Cicatrisantia,
4 Absterstiva,
5 Laxativa.

Paracelſ. tom. prim.

Calcinatio corporis nostri mineralis, seu fortis ejus dessiccatio, non fit solo igne, ut calcinatio vulgaris, sed etiam cum aqua nostra, quæ ignis dicitur, cum eo potissimum igne calcinatur corpus nostrum, & in pul-

verem albiſſimum redigitur, quod tunc temporis cenſetur calcinatum, & non antea, de hoc corpore ſcribit Morienus Romanus. Si corpus immundum perfecte non mundaveris & deſecaveris, & ipſum bene dealbaveris, & in illud animam non miſeris, & ejus fœtorem non abſtuleris, donec poſt ſuam mundificationem tinctura in illud incidat, nihil penitus hujus Magiſterii direxiſti.

Calor cœleſtis, cum ſit multo ſubtilior & tenuior calore centrali terræ, ſic habet aquam ſubtiliorem quæ moderatur, quam habeat calor centralis terræ, qui cum ſit craſſior & multo pinguior cœleſti illo calore, habet craſſiorem etiam aquam & pinguiorem qua refrigeretur & moderatur.

Calor enim craſſus & ponderoſus craſſum & ponderoſum expoſtulat refrigerium.

Calor autem tenuis & ſubtilis tenuem & ſubtilem expoſtulat aquam, qua refrigeretur in corde Microcoſmi, ubi ambo reperiuntur Calores. Cœleſtis ex aſtrorum influxu & radio, & terrenus ex alimentis; ambo etiam reperiuntur refrigeria. Aer intrat per bronchia pulmonum ut refrigeret, & temperet calorem innatum ſeminalem & cœleſtem; aqua vero in pericardio ſtagnatur, ut calor fixus in eodem corde terreno reſpondens ab eodem aqua moderetur, ne corrabeſcat, & ſicceſcat continuo, & perpetuo illo fixo & fluenti calore.

Carbo lapideus, producitur ex eadem materia, ex qua Bitumen & Naptha: nam non aliud eſt quam Bitumen congelatum, & induratum a copioſo ſale quod turget carbo lapideus, & quo differt ab ipſo bitumine.

Cerebrum & cor cervi, Converte terram in ignem & habebis magiſterium; terra autem non poteſt con-

ver-

verti in ignem, nisi prius terra convertatur in aquam, & aqua in aerem, qui Cerebrum cervi nostri dicitur, qui deinde facili non negotio convertitur in ignem, & sic cerebrum, & caput & cor cervi nostri canibus præbetur devorandum. Dum substantia interior, & purior materiæ nostræ, traditur igni nostræ digerenda, & coquenda, ut tandem perficiatur & convertatur in igneam substantiam, quæ est ultima perfectio venationis nostræ; corpus, anima & spiritus differunt accidentaliter ratione tenuitatis, subtilitatis & crassitiei quibus pollent, non ratione essentiæ, cujus ministerio, unum & idem sunt.

Caloris, species a *Rhenano* enumerantur cum eorum descriptionibus.

1 Calor Naturalis.
2 Artificialis.
3 Simplex.
4 Calor digerens.
5 Digestio in Athanoro.
6 Calor Fimi.
7 Calor separans.
8 Lenis calor.
9 Calor Veficæ.
10 Cinerum Calor.
11 Fortis Calor.
12 Calor impeditus.
13 Calor Arenæ.
14 Calor Scobis aut scoriæ ferri.
15 Calor Hyeræ.
16 Calor Carbonum.
17 Calor Flammarum.
18 Calor mixtus,

Qui balneum appellatur, quod duplex est. Balneum Maris, & Balneum Roris.

Con-

Compositorum, & rerum in receptacula jam dicta positarum tria sunt genera. Alia sunt Mineralia, alia Animalia, alia Vegetabilia; & his Analoga. Et quodlibet horum trium in tres quasi species subdividitur: Mineralium enim tria sunt, Metalla, Succi, & Lapides: Animalium tria, Terrestria, Aquatilia, Volatilia. Vegetabilia vero.

Tria compositorum genera Aquæ competunt; ut Aquatilia animalia, & duo mineralia, Metalla & Succi.

Tria terræ competunt, ut Plantæ seu vegetabilia, Lapides, Terrestria, Animalia.

Inter quæ etiam unum sit perfectius, & difficilis resolutionis.

Ut in Cœlestibus stellæ:

In Terrestribus lapides pretiosi:

In Aquatilibus Metalla.

Aliud imperfectius facilimæ resolutionis & brevioris vitæ:

In Cœlestibus Meteora.

In Terrestribus, Plantæ.

In Aquatilibus, Succi.

Media ratione se habent, Animalia, Cœlestia, Terrestria, & Aquatilia.

D *Dactyl-*

D

Dactylideus, est Lapis Lincis.
Dudaim, est Mandragora.

Dem, *Debim*, } Est sanguis hominis.

Draco mitigatus, est Mercurius sublimatus, dulcis factus purgans.

Driff, Est { Arena, seu Terra Virginea.

Vanhelmont.

N. B. de *Dysenteria.*

Si digestio est bona, & non est separatio, tum adest dysenteria.

Si est separatio, & est nulla digestio, tunc est Lienteria.

Si neque separatio, neque digestio, tunc est Diarrhœa.

Si adest putrefactio materiæ stomachi, tunc est fluxus ventris cum variis coloribus.

Draco Chymicus, est materia lapidis Philosophorum.

Dicitur

Dicitur *Draco* multis de causis quod venenosa, & malignitatis plena sit hæc materia, quod multis tingatur coloribus, viridi, nigro, lucido & leucophæo, & multis aliis coloribus varietur *Draconum* modo, & quod in vase suo, dum ignis ipsam materiam agitat, & alterat, horrida appareat, & fœtet quasi *Draco* mortuus & fœtidus, & quod igneas & calidissimas emittat exhalationes, venenatas prorsus & malignas, veluti *Dracones* & *serpentes*, dum putrefiunt in aliquo loco

Diana & *Apollo*, dicti uno partu progignuntur. *Latona*, nihil aliud sunt quam terra ipsa & spiritus Mercurii, & anima Sulphuris una cum spirituale sale, quod animã Sulphuris. & spiritũ Mercurii simul convertit, & dum spiritus Mercurii prævalet cum spirituali sale, id *Diana dicitur*, & *Sulphur album* & *natura*, & *Luna Chymica*.

Dum vero anima Sulphuris prævalet in eodem subjecto, & colorat illud in rubeum colorem, tunc dicitur *Apollo noster*, *Aurum nostrum*, *Rex noster*, *Rubicundus Maritus*, & *Sulphur naturâ rubeum*: de quo clamant Philosophi. Rubicundus maritus candidam ducit uxorem, quod sulphur illud debet conjungi cum albo Sulphure, & simul incarcerari cum aqua sua, ut in eo carcere putrefiant, moriantur, & tandem resurgant in vitam incorruptibilem, ut reliquis imperfectis corporibus, perfectionem integram, & absolutam queant communicare.

E

Elmantes, ſunt Lumbrici terreſtres.

Elixir, eſt Liquor ſpirituoſus infuſione imprægnatus.

Eleagnon, eſt agnus caſtus.

Ens morborum quintuplex ſtatuitur a Paracelſiſtis.

1 Deale, quod immediate a Deo profluxit.

2 Aſtrale, quod ab aſtris in cœlo, vel iis, in homine ſubjectis aſtris exoritur.

3 Naturale, quod ex naturæ vitio pullulat.

4 Pagoycum, ſive mentale, quod morbos ex imaginatione intus, vel ad extra ſuſcitatur.

5 Ens Veneni, quod continet omnia venena.

Elerſna, eſt Molybdena, plumbago.

Epilathera, eſt particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet conſiderari, quod in omnium minutiſſima gutta quaque anatomia microcoſmi conſiſtat.

Quilibet enim Spagyricus gradus virtutis ſuæ tinctura eſt.

Et cuilibet medico intelligendum venit, in unaquaque gutta, quotquot etiam ſunt, tot etiam eſſe integras anatomias, ut in Microcoſmis, & in Elementatis.

Evestrum, eſt corpus hominis ſydereum, quod nobis aut mortem futurum aut aliud malum indicat.

Para-

Paracelsistæ, quicquid imaginationem nostram commovendo curationes miras premovet: Singulariter Ens pagoium vocare solent.

Esse, primus actus vitæ.

Sit *esse*, secundus vegetare.

Tertius gradus, sentire.

Quartus & ultimus, est ratione uti & intelligere.

Quod si Peripatetici non attribuant vitæ nomen nisi secundo, tertio, & quarto vitæ gradui, ridendi sunt ipsi, quod obliti sint vitæ primi gradus; nam si esse simpliciter sumat originem a substantia vitali calidi innati, & a vita ipsa, quæ est rerum omnium fundamentum & basis, & centrum e quo omnia deducta sunt, esse erit primus vitæ gradus, & esse vivere erit.

Elementum, Omne quod sensibus nostris objicitur non est terreum elementum, sed excrementum terræ, seu potius est mors & destructio rerum, quam earundem principium. Ex excremento enim illo inferiora hæc omnia morti & destructioni sunt obnoxia. Fab. Et quod in terræ visceribus reperitur extra salis hujus naturam & essentiam est quid excrementitium, quasi menstruum terræ, quod natura suscipit ad generationem rerum terrenarum, ut cito pereuntes fiunt hæres omnes, reperitur in terræ globo: duplex terra, pura & impura.

Pura, est sal illud, quod est anima & forma terræ, & est terreum verum Elementum, ex quo cum reliquis elementis fiunt res omnes.

Impura vero terra, est excrementitium quid ex omnibus abyssi principiis separatum, & terræ globo permixtum, ut hinc una cum terræ puræ, seu salis puri partibus res omnes corruptibiles componantur.

Elementa sunt, ex quibus non solum res sunt, sed

in quæ etiam alia omnia, ut in receptacula, repoſita ſunt.

Et hæc ſunt duplicia : Materialia, quæ ſe in compoſito paſſive potius habent, & non tam eſſe, quam de bene eſſe ſunt ; & horum tria ſunt.

Terra, Aqua, Aer, inferiora ſc. Elementa : Et unum formale ſeu eſſentiale, Cœlum ſeu Æther ſuperius Elementum.

Tot enim rerum ſunt receptacula : & in reſolutione Chimica, tria inferiora elementa ſe exhibent in aere exhalante ; aqueo humore diſtillante terreo fæculento reſidente : Ignem vero quartum Elementum in Macrocoſmo alium non cognoſcimus, quam Cœlum ſeu Ætherem, ab *aithein*, ardendo, fulgendo, vel lucendo ſic dictum.

Et hæc tria, ut a Chymicis propter analogiam quandam ſic dicuntur : eadem ratione ab Hermete Triſmegiſto illo philoſophorum antiquiſſimo, corpus Anima & Spiritus dicta fuerunt. Sal ſc. per corpus deſignatum ; Sulphur per animum, Mercurius autem Spiritus eſt & ſpirituoſa ſubſtantia : Nam ut duo extrema & remotiſſima Corpus & ſpiritus per unum medium Animum ſc. in unam rem ſubſiſtentem conjunguntur, ita Sal & Mercurius per medium Sulphur.

F

Facula, est sedimentum succi cujusque radicis, post residentiam, effusis tenuoribus partibus exiccatum.

Filius unius diei, est Lapis Philosophicus.

Filius unicus diei, est ovum recens.

Furnus apertus, est { Cujus pars superior, est apertus. Et est probatorius, vel Ventosus.

Furnus tectus, { Est { Vel Simplex, Vel Compositus.

Furnus Simplex, est qui absolute sine adminiculo alterius constat. Et est vel Calcinatorius, vel Dissolutorius.

Furnus Calcinatorius, est qui rebus Calcinandis inservit. Et est vel Cæmentatorius, vel Reverberatorius.

Furnus Cæmentatorius, est in quo ignis ad res cæmentandos dextre commodatur.

Furnus

Furnus Reverberatorius, est in quo imposita materia a flamma reverberante calcinatur.

Furnus ascensorius, est quando ascendendo dissolvimus.

Furnus vesicæ, est quæ rei in vesica dissolvendæ inserviat.

Furnus balnei, est ubi in aheno calidam continenti dissolvimus.

Furnus descensorius, est cujus adminiculo, propellendo humorem deorsum rem dissolvimus. *Rhenanus.*

Fumus rubeus, est materia illa tenuis & subtilis, calida & sicca, quæ, fumi modo, & instar exhalationis, ascendit ex materia nostra, & salem nostrum rubeum seu solem nostrum rubicundum constituit.

Fumus albus, est materia illa tenuis & subtilis, quæ ex materia nostra fumi instar ascendit, & vaporis, & aquam nostram Mercurialem constituit, quæ cum sicciori, & crudiori materiæ nostræ parte conjuncta lunam nostram nobis commonstrat.

Flos Cœli, est species Mannæ, sed a Manna differt, quod non dulcescat, sed insipidi sit saporis. & quod Manna granulatim condensetur, & super arborescolligatur; hic vero flos acerbatim cumulatur super herbam, veluti magna quantitas muci narium; frigidissimæ est qualitatis & penetrantis substantiæ. *Cœli florem*, superius vidimus: *Aeris florem*, rorem nuncupamus: *Aquæ florem*, salis florem asserimus: *Terræ florem*, Ambarum dicimus. Sic omnia florent elementa.

Et hi omnes flores mirandas habent virtutes, & quasi dona, cum sint partes tenuissimæ & æthereæ corporum, e quibus Calore innato, foras propellente prodeunt. *Fab.*

Spagirici, quæ parietibus, locis concavis, & mon-

tium cavernis adnascitur, nitri florem, & Saturnum venerabilem canitie senem vocant. *Fab.*

Pater, Mater, & filius proprie apud Chymicos.

Ignea, & aerea, aquosa & terrestris substantia, quæ in tali mixto vigent & florent, patris & matris nomen a Philosophis sortitæ sunt. Cum autem ex his substantiis, per putrefactionem, mortem, & corruptionem harum substantiarum, exurgat nova quædam substantia purissima, a prioribus substantiis distincta, hæc substantia de novo exorta, dicitur filius exortus ex præcedentibus substantiis, quæ cum alterentur & corrumpantur, in exortu, & partu hujus novæ substantiæ; ideo dicuntur emori in partu hujus filii. Pater & mater a Philosophis, quem sanguine & cinere ipsorum enutriri coguntur parentes, ne intereat, sed ad perfectionem deveniat, sic enutritus & educatus hic filius; nisi enim tota præcedens substantia in novam & recentem convertatur, perfectio hæc Chymica exoriri non potest, *Faber.*

G

Galena,
Plumbago,
&
Molybdena.
} Unum & idem sunt, & Sic probatur.

Primum ex plumbagine nostra fossili, apud Friburg. in *Misnia*, & *Galaria*, & multis aliis locis, coquitur plumbum nigrum, & argentum etiam id quod in molybdena, & Galena fieri nequit. *Plin. lib.* 34. *cap.* 18.

Ergo *Plumbago nostra*, est } Galena, & Molybdena,

Secundo allusio vocabuli, testatur idem esse.

Nam quod *Plin. lib.* 33. *cap.* 6o. aut *Hispani Galenam* vocant; *Germani* glant, dicimus nitorem, aut splendorem. Non *Galena* vocatur a *Galecia*, nam nigrum plumbum non fit ex *Galecia*, *Plin. lib.* 34. *cap.* 16. quod tamen fit ex *Galena*.

Tertia *Plumbago* nostra, est caloris potissimum

plumbi, atque ob id Græcis molybdena, & merito Latinis plumbago dicitur, vel lapis unde fuit plumbum.

Galbanetum, est liquor ex Galbano, de terebinth. dilutus.

Gelseminum, est Jasminum.

Gelutta, seu *Gelata*, Est herba Carlina.

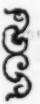

Gelutta, & Melissa, dicuntur a *Paracelso*, in libro ejus de vita longa renovare, & transferre morbum, sine omni virtute graduum, in reparationem vidclicet & renovationem, pristinæ juventutis.

Guaiacum lignum, vere lignum hebenum est. Tb. *Paracel.*

Ganimedes, est Sulphur album. Et verus *Ganimedes*, *pag.* 203. *Fabri. Panchymici*, quia in Cœlum rapitur, & extollitur seu sublimatur.

In primo gradu rerum, neque nocent, neque juvant res quælibet. *Paracel.*

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines naturæ cum.

Nam

Nam quæ ex terra proveniunt, primi ſunt gradus.

Quæ ex aere, ſecundi ſunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii ſunt gradus.

Quæ ex igne quarti ſunt gradus.

Porro qua virtute ſingulo gradu ſeorſum aliud ab alio vincitur, punctorum eſt non gradnum. *Paracelſus.*

Ganabe, Vim obtinent aſtralem in commovendis ſpiritibus & principiis Microcoſmi.

Garumna, eſt fluvius in Pyreneis montibus ortum habens.

Eſt aureo & argenteo ſpiritu plena, unde aurum, & argentum magna in copia circa ripas & arenas ſuas expiſcatur, non quod ex mineris auri, & argenti, ſeu fodinis terreſtribus aquarum fluxu erodatur, ſed quod ſpiritus ille vitalis naturæ, qui e centro terræ corporum ope, ſurſum effertur, percoquatur in ipſius aquis, & inter arenas, tum calore ſolis, tum calore ſui ipſius nativi, unde in omnibus aquis arenoſis, repetitur illud aurum & argentum, in tenuia folia deductum.

Quod ſpiritus ille aureus in aquis ipſis foliorum inſtar coaleſcunt dum coquitur.

Potus hujus fluminis eſt ſaluberrimus, modo limum, & ſaburram terræ lutoſæ depoſuerit, quam in illuvionibus ſuis ſæpiſſime excitatis extrahere ſolet. Faber.

H

Somni, & nostra si velimus observatione confirmetur, cum 24. horis quatuor quos vocant humores, seorsum comoveri : sanguinem ab hora noctis 9. ad horam diei 3. bilem flavam, ab hora diei 3. ad horam diei nonam : Bilem atram, ab hora diei 9. ad horam noctis 3. Pituitam denique ab Hora noctis tertia, ad horam noctis 9. nam tanto consensu ignis naturæ, qui in nobis est, cum igne Centrali Terræ : & ignis ille Centralis cum solari consentit. *Mysonnerus.*

In œconomia naturalis comparata est, ut bonæ plantæ adversaria nascatur proxima, & sic in aliis multis accidat, cum tamen utraque eodem tempore crescat, floreat, semina effundat & tandem marcescat: sic de spirituum natura, falsi spiritus non opprimunt, aut opprimendo, vel solvendo turbare Mercuriales possint, sed omnia moderata sunt, & sanguinis circulatio sic placate defluens a venis in arterias æquis intervallis per cor, non aliter ac fluvius.

Tacitis qui leniter undis
Cerdeus placidis per vada serpit aquis.

Halcyon, juxta Hermetem vera aquila est. *Paracel.*

Hara,

Hara, eſt Juniperus.
Harmas, eſt fructus Juniperi.
Hartwerk, eſt ſpecies panum æreorum.
Huſacium, eſt ſal armoniacum.
Hele, eſt Viſcus.
Helveſed, eſt Corallus.
Helunhai, eſt annulus Salomonis in arte Nigromantiæ.
Heſnic. eſt quarta pars libræ.
Hidus, eſt flos æris.
Hiſmat, eſt ſpuma argenti.
Hiſpanicum viride, eſt Viride æris.

Holſebon,
Helſebon, } Eſt Sal commune præparatum.
Helſazon,

Huns,
vel } Eſt Jupiter, Stannum.
Hucci,

Handel,
& } Eſt Colocynthis,
Handal,

Henricus piger, eſt ſpecies fornacis.
Heliotropium, Gemma naſcitur in *Æthiopia*, *Africa*, & *Cypro*, porracei coloris, *ſmaragdo* ſimilis, ſanguineis

ſanguineis tamen diſtincta guttis.

Heliotropium, verè dicunt, quia dejecta in vas aquæ, gemma ſolis fulgorem accedentem percuſſu ſanguineo mutat, ſed maximè *Æthiopica*.

Eadem gemma juxta aquam, ſpeculi modo accipit ſolem, deprehenditque defectus, ſubeuntem Lunam oſtendens

Humores, Non eſt quiſpiam hominum dicendus Melancholicus, Phelgmaticus, Cholericus, Sanguineus abſolute : Nam ſanguineus eſt homo omnis, cum ſanguis ſit pars corporis.

Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salinus a prædominatione.

Perinde notabis, ut quod *Galeniſta*, Choleram, Tu Sulphur rubeum dicito : Quod illi Phlegma, tu Sulphur album, cum ſalibus reſolutis : & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito.

Porro quod ipſi ſanguinem purgare dicunt, falſum eſt : ſed per ea Pharmaca purgant naturam ſalis de alumine, & Magalia genera.

Hydrophobia, eſt aquæ timor, ex mordicatione animantis, *Paracelſus*, rabidi prognatus.

Oleum ligni *Heraclii Rulandi* patris, a *Zacharia Breanelio*, adductis rationibus, cenſetur eſſe oleum extractum ex ligno *Guiacino*, ut apparet; in

in *Page*, 117. & 118. ejus libri de Chymia edit.

Quercetanus, *Page*, 775. affirmat oleum ligni *Heraclei Marvini Rulandi*, quo in ſuis Centuriis Epilepticos ſanitati reſtituiſſe, & dentium dolores ſedaſſe, oleum fuiſſe extractum diſtillatione ex ligno Buxi, non *Guiaci*, ut antea opinabatur.

Ioannes Beguinus in *Tyrocinio* ſuo Chymico, ſic ſcribit.

Paratur oleum Heraclinum, ex Corylo dum floret, non aliter, ac oleum ex ligno *Guiaco*, & creditur eſſe utiliſſimum ad præcavendam Epilepſiam, dentium dolores ſopiendos, & vermes a corporibus profligandos, *Page*, 173.

Et huic opinioni, major pars Medicorum aſſentire videtur.

Sed Medici uti poſſunt eo, quod magis illis arridet, oleo ſecundum placitum.

I *Jahorn*,

I

Jabora, est Mandragora.

Ignis rotæ, est Circulatio, per Circulatorium, quod est vitreum vas, ubi infusus liquor, ascendendo, & descendendo, quasi in circulo rotatur.

Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipua sunt majoris usus. Pellicanus nimirum & Dyota.

Ex *Jove* conficitur Sal, vel liquor Medicabilis.

Iupiter Diaphoreticus, conficitur { Ex Jove Anglico limato, & Ex Mercurio sublimato.

Beguinus. Page 334. & 335.

Intestina terræ, sunt Vermes terrestres. *Paracel. Pag.* 38. suæ Chyrurgiæ magnæ in folio.

Ignis elementaris, a Peripateticis in concavo Lunæ existere fingitur, nos autem cum Moyse, quarto die Creationis in solem concluſum esse asserimus. *Rhenanus. Casman.*

Igni

Ignis, ſunt octo gradus.

1. Ignis ventris equi, qui eſt calidus in primo gradu, & humidus in ſecundo.

2. Ignis ſolis, Calidus eſt in primo gradu, ſed ſiccus eſt in ſecundo.

3. Ut ignis furni poſt panis extractionem, eſt calidus & ſiccus in ſecundo gradu.

4. Ignis furni fixionis. Hic fundit & figit, non comburit, quia flamma non eſt, non differt a præcedenti, niſi quia in hoc eſt calor continuus, in illo non.

5. Dicitur flammalis, & eſt calidus & ſiccus in tertio gradu : Et hic eſt ignis in furno calcinationis.

6. Eſt calidus & ſiccus in quarto gradu, & hic eſt ignis furni fuſionis.

7. Ignis follium eſt in eodem gradu, qui corpora diſſipat, diſpergit, & fundit.

8. Ignis eſt qui fundit & calcinat, & eſt flammalis, quia in ea ſola flamma operatur, & non diſſipat, ſicut eſt ignis vitrearius, & hic ignis ſicut carbones & flamma, ſed in iſto ſola flamma lignorum.

Liquor, ſæpe apud Chymicos vocatur ignis.

Sic oleum e Sulphure Cupri, vocatur ignis Veneris, & ens Veneris.

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum.

Et ita ſcribit *Baptiſta Vanhelmont*: Aiunt Chymici vulgus cremat per ignem, nos vero per aquam, vide largius ſub titulo *Ignis*, in priore noſtro *Lexico Chymico*.

Latomus, A hewer or quarrier of ſtones.

Latomia, A quarry of ſtones.

Laruſus, eſt auricula Muris.

Lunaria, vel *Cerebella*, Sunt conſervantia Cerebrum.

Unde omnis herba confortans Cerebrum, hoc nomine vocari poteſt. *Paracel.*

Liquor Mummiæ, eſt pinguedo humana.

Liquor aquilegius, eſt vinum diſtillatum.

Liquidum reſolutum, eſt Quod ex primo ente, vel Ex ſua natura liquidum eſt.

Lilium Paracelſi, pro tinctura Antimonii reponatur.

Lilii Paracelſi vera compoſitio, ex libro ejus de vita longa peti poteſt, quæ tandem ad tincturam, inde extrahendum multum operæ conferre poteſt.

Et

Est diaphoreticum & hydropicum indigne magnarum virium. Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia, menstruo aliquo Idoneo in nobilissimam essentiam exalteur, contracturam inprimis ex podagra in articulis externis causatam curat fæliciter. Si observaris observandis ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie aut alternis diebus, gutta una, de tinctura exaltata, cum vehiculo appropriato in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in laconico procuretur (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & sic nulla contractura arthritica resistit.

Hujus tinctura Antimonii compositionem *Beguin.* docet, *fol.* 425.

Lupus, Antimonium est.

Laudanum, quasi *Laudatum* medicamentum, quod vim opiatum sive somniferam habet. 1. Quod compositum est, aliquando Laudanum vocatur. 2. Simplex Laudanum Minerale denominatur, cujus plures species, primas tenet Sulphur vitrioli narcoticum.

Lutus, est Tartarum humanum, & in fundis matularum, post longam urinæ residentiam plerunque conspicitur.

Laxativum, Quodlibet Laxativuum, duo in se habet mala. Alterum quod debilitat, alterum quod plerumque plus secum evacuat quam par est: Ea igitur utenda sunt cum magno cautione, vel omnino præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitatem laxativi.

In secundo gradu, conforta cum Cinamomo, gariophillis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu, per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

La

In quarto gradu, per terram ſigillatam, corallum album & rubrum, carabe, ſericum crudum, os de corde Cervi, & ſimilibus.

Ut mitiges laxativum utere anodynis, & narcoticis *Paracelſus*.

Lixivium, vocatur
- Aqua Saponaria,
- Aqua prima,
- Capitellum,
- Cauſtica ſpuma,
- Gutta prima,
- Saponaria gutta,
- Spuma Batava.

Lac Lunæ, eſt Agaricum ſaxatile. *Reſcenbo* *Page*, 30.

Latona, Terra eſt noſtra quam ſumimus ad Alch miam peragendam, & hæc terra Chymica, præ reb omnibus aliis creatis virtute, & energia excellit, a rum enim & argentum, & reliqua metalla, & lapid pretioſos omnes in ſe coercet, imo perfectionem o nium animalium & vegetantium in ſeipſa recludi Sed cum impura ſit & fæculenta, ut arti noſtræ proſi ejus impuritates, & fæculenta excrementa ſeparan veniunt, & hoc eſt apud Chymicos, facies. Laton dealbat

dealbare. Quocirca humiditatem ipsius terræ radicalem, seu sanguinem ipsius Latonæ, ex venis ipsis suis exhaurire oportet, ut ex essentia & puritate illius, faciem ipsius Latonæ dealbare valeamus, alioquin nihil utilitatis habemus ex Lotione Latonæ nostræ, nisi ex puritate ipsius sanguinis aquam faciamus, qua sola & non alia uti debemus ad dealbandam faciem ipsius Latonæ.

M

Asticot, est impropria cujusmodi calx præter Minium & Ceruſa *Billich. pag.* 41.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus.

Magale, vel *Magalium*, genus est: Quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest. proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Mercurii Manna, Componitur ex Mercurio, in aqua forti soluto, & postea in aqua Marino præcipitato, *Beguinus*.

Mercurius Emeticus, sursum præsertim, nonnunquam & deorsum movet, hic doceatur modus unus, vel alter si placet.

Fit ignitione per duas horas, per inferiora tantum purgat, longiori spatio diaphoreticus evadit. *Beguinus*.

Mellosi, sunt lumbrici terræ.

Melga, est Salamandra.

Matorium, est { Ammoniacum, vel Galbanum.

Medicina, Nullo utaris in medicina superfluo, in componendis receptis: Nam

Nam quo plura conveniunt in receptis ſimplicia, vel compoſita, eo indoctior Medicus præſcribens cenſetur: Nullum enim receptum ultra ſex ſimplicia, in ſe habere univerſaliter debet. *Paracelſus* de gradibus.

Miſtura, ex tribus ſpiritibus, eſt artificialis & Philoſophica commixtio ſpiritus Tartari correcti, aquæ Theriacalis Camphoratæ, & ſpiritus vitrioli rectificati.

Myagros, eſt herba Camelina, valens contra morbos oris.

Mumia ſecundum Paracelſum, eſt caro hominis violenta morte perempti, & aliquandiu in aere ſervati, cujus extractionem, ſed miſtican docet *Paracelſus*, *Lib.* 3. *Cap.* 10. de vita longa.

Alias vocatur ab illo Mumia patibuli, non liquamen illud in ſepulchris Ægyptiorum inventum, in quibus cadavera humana, aromatis condita multos per annos ſervata fuerint.

Mundi elementares partes, aliæ ſunt Continentes Terram & Aquam, ſcilicet, quæ Aere involvuntur: aliæ Contentæ, & hæ ſunt duplices; ſimplcies defluentes a continentibus, Mercurius ab Aere, Sal ab Aqua, Sulphur a Terra.

Aliæ compoſitæ inhærentes continentibus, a quibus ſeparatæ moriuntur.

Harum nonnullæ aeri, & ſunt vel imperfecte mixtæ, ut Meteora, vel perfecte, ut homo.

Quadrupedes, volatilia, & reptilia quædam : nonnullæ Aquæ vel imperfecte mixtæ, ut Zoophyta aquatilia: vel perfecte, ut Pisces.

Nonnullæ Terræ perfecte mixtæ, ut Plantæ, quæ a terra avulsæ marcescunt, & moriuntur, ut etiam Metalla & Lapides.

Mors, Mors & Mortificatio, non nisi Animæ a corpore existit separatio, & Corporis in elementa & principia resolutio ; nam axioma Chymicum est, Quando aliquid redit in id quod antea fuit (ut in resolutione Metallorum, quæ omnium difficillima est) sæpius accidet, signum illud esse ultimam resolutionem nondum factum, nec animam a corpore separatam.

Quando autem non redigi potest aliquid in id quod antea fuit, jam ultima resolutio, & mortificatio facta.

Et forma separata ab Elementis & principiis, & ultimum scopum assecutus est Chymista.

Animam tamen puram & omnino separatam non habebit, sed in tinctura aliqua, quam vocant, consistet.

N

Nectar, eſt Confectio albuminis ovorum.

Nepenthes, eſt Laudanum quoddam, videas compoſitionem in *Beguino*, *pag.* 232.

Nitri, calcinationem & ſpiritum videas in *Beguino*, *pag.* 151.

O

Oleum Metropium, *Oleum Thaſium*, *Oleum ex nucibus Græcis*, *Oleum amygdalarum*.

Oleum aliquando accipitur pro igne, uti a *Vanhelmonte*.

Elementum ignis Veneris, ſeu ens Veneris, ſumitur pro *Oleo* Sulphuris ex cupro.

Ovum, filius unicus diei, ſumitur pro Vitello ovi. *Toxites*.

Ovorum olei, } Compoſitiones habeas in *Beguino*,
Ovorum aquæ, } *Page*, 163. 164.

Opium, ſeparato Sulphure, *phlogiſto*, fœtido, & immaturo, eſt anodynum.

Opium Thebaicum, censetur esse optimum & præstantissimum, quod ex Cairo advehitur, albicatque, ut etiam vult *Galenus*.

Nec minoris virtutis est illud quod ex Cambala hodie affertur.

Ex *Syria* vero & *Alexandrina*, & aliis regionibus allatum, nigrum, & minus bonum est, *Beguinus*, *pag.* 238.

P Proteus,

P

PRoteus, eſt Mercurius, qui ſe in omnes formas vertit, & denuo propriam recuperat.

Aliquando huius nomine, vel characterio ☿ inſignitur.

Ploma, eſt herba verbaſcum.

Pœonia, recte collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ, *Paracel.*

Pavonis ſtercus, rite præparatum, valet Comitialibus.

Plumbum, vocatur
- Aqua omnium metallorum
- Capricornus,
- Corpus minus,
- Corpus immundum,
- Malipodium,
- Dominus terræ,
- Dominus Metallorum.

Toxites.

Opium Thebaicum, censetur esse optimum & præstantissimum, quod ex Cairo advehitur, albicatque, ut etiam vult *Galenus*.

Nec minoris virtutis est illud quod ex Cambaia hodie affertur.

Ex *Syria* vero & *Alexandrina*, & aliis regionibus allatum, nigrum, & minus bonum est, *Beguinus*, *pag.* 238.

P

PRoteus, eſt Mercurius, qui ſe in omnes formas vertit, & denuo propriam recuperat.

Aliquando huius nomine, vel characterio ☿ inſignitur.

Ploma, eſt herba verbaſcum.

Pæonia, recte collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ, *Paracel.*

Pavonis ſtercus, rite præparatum, valet Comitialibus.

Plumbum, vocatur
- Aqua omnium metallorum
- Capricornus,
- Corpus minus,
- Corpus immundum,
- Malipodium,
- Dominus terræ,
- Dominus Metallorum.

Toxites.

1. *Plumbum cinereum*, est quasi sui generis metallum.

Nobilius quiddam est plumbo, deterius argento & est quasi medium inter species plumbi & argenti

Metallum unde conflatur, est simile galenæ, unde coquitur plumbum nigrum, sed a galena differt in illo, quod inficit manus tractantis nigrore, nisi plane sit solidum.

Porro solidum cum est, friabile non est, ut galena ipsa, sed secatur.

Est nigrius aliquanto genere argenti rudis secundæ speciei, quæ est plumbei coloris, licet in se metallum illud cinerei plumbi, non raro aliquid argenti continet, & quo loco effoditur argentum, plerumque subesse significat.

Hoc metallum nescivere Arabes & Chymistæ, alias plura fecissent corpora metallica.

2. *Plumbum candidum*, improprie stannum dicitur, & non sunt idem.

Plumbum candidum nostrum, nigro plumbo est purius & perfectius quiddam.

Conflatur apud nos, ut plumbum nigrum, tum ex pyrite, tum ex galena.

Plinius & *Cæsar*, candidum plumbum in *Britannia* provenire testantur.

3. *Plumbum nigrum*, *molybdon*, excoquitur, vel ex galena vel ex pyrite fit.

Putrefactio, est resolutio commistorum, cum partes inter se commistæ reseratis claustris internis, operante calore per humorem, & resolvente discedunt.

Et hæc est via ad præstantissimas illius Alchymiæ operationes, factique non tam Elementa, quam essentias Cœlestes ab elementari compositione seperatas.

In

In his attendere oportet, ne fiat resolutio universalis, sed duntaxat eousque, quo capsulis rectusis exire essentia possit, in qua crasis substantialis radicata est. Hinc patet in mistis recedentibus magis ab elementari simplicitate, aliquid interius esse præter elementa, quod putant incombustibile, & a naturali putrefactione novam substantiam producit, dum consistit.

Resolutio istiusmodi duplex est. Putrefactio & resolutio per medicinam.

Pyrites, est parens sex succorum

1 In quo Chalcitis gignitur,
2 In quo Sory,
3 In quo Melanteria.
4 Cinereus, e quo atramentum continenter efflorescit,
5 Argentei Coloris in vena argenti vivi.
6 Cromenavius in *Moravia*, ex qua succus indies extillat, qui Sulphuri rubeo pellucido simile est.

Pyronomia, ars ex igne præsaga, cum ignis astra, se palam faciunt hominibus, ut inde veri notitia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspitione.

Exemplo sit, quod de buxo fertur, a foliis ejus in ignem projectis singulis eorum, de quibus habetur suspicio nominibus inscriptis, folium sentis crepitare, & exilire fertur.

Non aliter de conjecturis futurorum multorum simul fieri posse putat.

Q. Qualis.

Q

Qualitas, apud Spagyros, eſt omne id, quod membrum quodvis principale defendit, ut in Cerebro, inter piam matrem & Cerebrum.

Quinta eſſentia, Dicitur a quibuſdam Medicina κατ' ἐξοχὴν.

Ab aliis vocatur Elixar, ob inſignes virtutes quas in præſervatione corporis humani a variis morbis exercet.

Ab aliis cœlum duplicem ob rationem.

1. Quod ſicut cœlum non ex quatuor elementis, ſed materia quadam ætherea, & quinto quaſi elemento factum nec corruptioni ulli obnoxium eſt.

Ita & quinta eſſentia vera, ab omnibus fœcibus elementorum ſit ſecreta, & quamvis non plane incorruptibilis, ad eam tamen ſubtilitatem tenuitatem, & ſimplicitatem ſpiritualem, redacta, ut nihil heterogenei a quo corrumpi poſſit in ſe continere videatur.

2 Deinde

2 Deinde ſicut cœlum in hæc ſublunaria potenter agit, rebus omnibus vitam largiendo & conſervando.

Ita hæc quinta eſſentia corporis humani valetudinem conſervet, inventam extendat, ſenectam removet, & omne morbi genus abigat.

Quinta eſſentia,
- Corallorum,
- Metallorum,
- Mineralium.
- Marcaſitarum.
- Perlarum.
- Sanguinis humani,
- Tartariſat.
- Vini.

Compoſitionem horum habeas apud *Beguinum*, a *Pag.* 472. ad 459.

R *Ranath*

R

R *Axach*, est Ammoniacum.
Ramed, est Rhabarbarum.
Radix Metallorum, est Antimonium ♁.

Rosa vita, Fit ex ::
- Aquila vitæ,
- &
- Auro purissimo,
- Beneficio spiritus,
- Salis extracta,
- &
- Instillatione in sale Margaritarum.

Regulus Martis stellati compositio, describitur apud *Beguinum*, pag 297.
Rubinus arsenici diaphoreticus, describitur apud *Beguinum*, p. 390.

Resolutio,

Resolutio, quinque se offerunt in Resolutione.

1. Æthereum illud Corpus, spirituosa abstantia, Mercurius.

2. Sulphureum quoddam corpus, seu oleagineæ substantia sulphur dictum : quæ duo tantæ subtilitatis sunt, ut si non bene reserventur, sæpius evanescunt in auram.

3. Sal, quantumvis crassius, virtutem tamen non obscuram habet.

4. Phlegma est & aqueum Elementum.

5. Terreum est elementum caput mortuum dictum : quæ duo mortua sunt & nullarum virium.

S

Satyrionis radicem, *Paracelsus* appellat Buteonem, in libro tertio de vita longa, *Cap.* 11.

Sanguis Satyrionis, est liquor sanguineo colore ex radicibus Satyrionis cum pane pestis, & longa digestione, quasi in oleum sanguineum, liquescentibus.

Sal Petræ, Vocatur
- Flos parietis,
- Fæx nitri,
- Nitrum Græcum,
- Sal stolidum.

Sal

Sal alkali, vocatur
- Sapa ſapientum,
- Dominus lapidum, & fixorum, eſt
- Sal ex herbarum.
- Sal panum cinere factus.

Sal gemmæ, vocatur
- Criſtallus mineralis,
- Sal Chriſtallinum,
- Sal Cappodocium,
- Sal Lucidum,
- Sal Metalli.
- Sal Taberzet, id eſt, Album.
- Sal Adram,
- Sal Hungaricus.

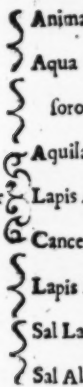

Sardon, est herba similis apio, quæ mordicata, maximum causat risum, unde mors sequitur.

Sacranus color, est Colõr purpureus.

Sarcion. est lapis coloris ruffi, *Carnation colour.*

Sarcoma, est superfluum carnis incrementum, quõ ultra modum corpora saginantur.

Sarcophagus, est lapis quidam vocatus Carniverus, quoniam cum cadavera in illo inhumantur, consumit corpora infra spatium quadraginta dierum, dentibus solummodo exceptis.

Non est absimilis Terræ figulinæ, vocat Acheldama in S. Scriptura *Sandes* in ejus relationibus, & *Baptista Vanhelmont*.

Septem, In igne sunt septem Planetæ.

In aqua septem Metalla.

In

In terra ſeptem Herbæ.

In aere ſunt ſeptem Tereniabin.

Et in animalibus ſunt ſeptem principalia membra, *Paracel.*

Separatio Elementorum, vide *Ruland. pag.* 430. Lexici Chimici.

Spiritus vitæ, eſt ſpiritus qui verſatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque verſentur.

Et omnia membra, ſive ſint nobilia, ſive non, unicum habent ſpiritum vitæ, cujus eſt eadem in omnibus, virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt.

Et in nobis vitæ ſpiritus vivit in forma fumi, ratione ſecundæ generationis, quæ fit poſt primam naturam. *Paracel.*

Spuma duorum draconum, eſt Butyrum Antimonii, vide ſupra.

Stannum, vocatur { Dominus æris, Plumbus argentarius.

Stibium in medicina, eſt virtutis recognitæ, & nunquam laudatæ ſatis, recte & Spagyrice tractatum, ut apud *Baſil. Valentinum*, & alios optimos authores, amplius inveſtiges, quicquid blaterant ignari Myſochymici.

Stillus, eſt Antimonium.

Sulphur, vocatur :: { Fumus acerimus, Ignis terræ, Inſidiator pervigil. Lapis Cherubinicus, Pyr Solis, Scorpio, Spiritus Vegetans, Terra fœtida.

Aqua

Aqua Sulphuris, vocatur
- Aqua rubea,
- Aqua crocea,
- Aqua fœtida,
- Aqua mortua,
- Sanguis animalis,
- Compositum album.

Sulphur Solis, describitur ab *Hartmanno*, pag. 119, 120.

Sulphur vivum, vocatur
- Sulphur fossile,
- Lapis pyroneus,
- Lapis sulphuris,
- Sulphur Judaicum,
- Sulphur sine igne.

Sulphur vitriolum, est Sulphur a vitriolo decoctione tractum per aquam communem cui innatat.

Sulphur, est
- Nativum,
- &
- Factitium.

Nativum

Nativum est fossile ex fodinis, vocatur apyron quasi sine igne, vel quod ignem non experiatur.

Estque Sulphur simplex naturales a vulgo vivum quod caulat, & est Elementum Metallorum.

Ruland., enumerat tres species; Natura calefacit, concoquit, & concutit.

Sulphur, concrescit in terram glebosam & solidam, & proprie Sulphur vivum dicitur, & eo solo utuntur Medici.

Transluceat, resplendet & viret, & est pingue, & ad excellit.

Spiritus, Omnis spiritus fixatur cum calce sui generis.

Sal peregrinorum, compositio fit ad hunc modum.

Recipe, Salis nitri, salis susi, salis gemmæ, *ana.* Unc. j Galangæ, Maceris, Cubebarum, *ana.* scrup. j. fiat pulvis.

Istius salis Unc. iiij. Alcool vini exiccati lib. ſ. Extrahatur sal Alkali, hujus accipe Unc. ij. Liquoris granorum Juniperi, cist. j. reduc in compositum.

Hæc est ejus præparatio in additione, quam *Hermes* in maximo pretio habuit, ad vitæ longæ conservationem. *Penetus.*

Sol cum igne naturæ, Luna cum Sale, Venus cum Sulphure. & Mercurius cum Mercuriali spiritu antipis naturæ harmonice consonat. *Mopson.*

Spiritus Mercuriales, Esurini dicuntur, quod esurire faciant, quod est de omnium Dogmaticorum consensu.

Sal prædominatur in pituita; Mercurius in Aere matrice sua in Liene continetur; Sulphuris sedes est in Hepate sub dominio Veneris, nam Hepar est vera terra ejus, & matrix in qua purificatur a suis excrementis, quæ Mars accipit in felle, ut Saturnus in sentina

Sulphur, conservat ignem naturæ.

Sapores, *Hippocrates*, advertens insignes differentias saporum admistas esse rebus, nec ex crasi elementorum eas esse, ipse dulci, acido, acerbo, amaroeas vocat.

His ortus morborum adscripsit, & absolvi curationes etiam dixit, qua sane in re ad veritatem propriùs accessit.

Theophrastus vero *Paracelsus*, artis chymicæ insigniter peritus, hujus ope invenit sapores hos insignes, & quicquid qualitatum, facultatum, & actionum rebus inest, ratione principiorum salis Sulphuris, & Mercurii inesse.

Et ab his Morborum ortus, & Medicamentorum, & curationis indicationes sumpsit.

T

Terra ſancta, *Martinus Rulandus* pater vocat Crocum metallorum terram ſanctam, *Beguin. pag.* 1.

Terra vitrioli dulcis, deſcribitur apud *Beguinum*, p. 375.

Uſus illius eſt in emplaſtris & hæmorragiis narium, habet enim vim emplaſticam & Stypticam, *Pag.* 375.

Eſt ſalis Colcotharis per calcinationem ad dulcedinem reductio, eluendo ejus ſalſedinem *Beguinus*, p. 374.

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, eſt incanodynum, reliquis omnibus merito anteferendum, quod *Paracelſus* ſummopere commendat, & maxime æſtimat.

Deſcribitur apud *Beguinum*, *Pag.* 432.

Terra Lemnia, vocatur etiam { Terra Saracenica, Terra ſignata, Rubrica Lemnia, Minii gleba, Minium Lemnicum.

Terra Eretria, est species quædam Ceruſæ.

Terra foliata Tartari, fit hoc modo.

Affunde acetum Tartaro bene calcinato, q. v. re luri extracturus esses ejus tincturam; Evapora in phlegma, & rursus affunde aliud acetum; idque m diu continua evaporando, & affundendo, donec senti acetum in evaporatione.

Tunc tuus Tartarus erit animatus & niger, affu ei aquam vitæ, tunc solve, filtra & coagula.

Hoc toties reiterato, usque dum terra reddit foliata, ac candidissima.

Theriaca, Invenies theriacarum varia genera C mica, & Galonica in Pharmacopæa Spagyrica Mi *Pag.* 349. & 350.

Tincturæ, vocabula Chimici, non intelligunt vulgus (opinatur) colores simplices a misto separ vel exaltatos.

Sed colores essentiæ rerum & qualitatibus for libus a concreto corpore extractis inhærentes.

Tinctura, nihil aliud est quam arcanum specifi cum essentia, & qualitatibus formalibus etiam e rem rei habens, ut in sui similem, naturam tin possit, adstipulante *Libavio*, Libro secundo, de Al mia, tractat. 2.

Tincturarum varia sunt differentia.

Aliæ paſſivæ dicuntur, quæ extrahuntur, ut tinctu-roſarum, &c.

Aliæ activæ, quæ ſcilicet paſſivas extrahunt, & eas tincturas communicant, ut magiſterium ſapi-tum *Crocus*, &c.

Item tinctura alia eſt naturalis:
Alia artificialis:
Quædam animalis:
Quædam Metallica:
Alia ſimplices:
Aliæ compoſitæ:

Quæ interdum olea dicuntur, interdum ſpiritus, interdum quintæ eſſentiæ, prout magis ab his partici-pant, vel cum aliis.

Tegula fornicata, eſt vas terreum ventilabris, & ſio pervium, oblongum, ad tegendum catillos, ne eræ polluantur favillis. utque calor eo temperatius laborare poſſit formatum.

Quidam hanc tegulam cum fundo connectunt, alii nium ſegregarum ab illo faciunt, ſecundum diver-m cujuſlibet arbitrium.

Teragolinien, eſt manu confecta.

Tereniabin, eſt Manna.

Terdina, eſt Valeriana.

Theriaca Germanorum, eſt compoſitio facta ex gra-

nis maturis & recentibus Juniperi, in mortario marmoreo contusis, cum aqua pluviali distillata, ut videlicet apud *Beguinum*, *pag.* 231.

Hoc medicamentum putant quidam a *Paracelso* nomine tributum esse, verum in ejus scriptis, id non invenitur.

Sed electuarium Juniperinum præponit Conr. Tomo 5. *pag.* 105. longe melius hac theriaca.

Talci, spiritus compositio recensetur a *Beguino*, *Pag.* 134.

Tincturarum, varia genera apud *Beguinum* recensentur.

Tinctura Antimonii, est ejus essentia fixata.

N. B. Inter veteres, *Hermes*, & *Pythagoras*:

Inter recentiores nostro ævo, :: *Arnoldus*, de villa nova, *Raymundus Lullius*, *Comes Trevisanus*, & *Theophrastus Paracelsus*, Palmam obtinuere. *B. V. Page*, 171.

Theriaca Mulierum, componitur ad hunc modum.

Recipe, Theriacæ Andromach. Unc. iij.

Bezoartici Jovial. Unc. ſs.

Cornu Alcis, & Cervi Spagyrice calcinat. *ana.* dr. j. ſs.

Extract radicum Angelicæ, Baulæ Campanæ, *ana.* dr. j.

Eſſentiæ Caſtorei, dr. ſs.
Magiſt. Matr. perlarum & Corallor. rubror, *ana.* ſcrup. j.

Olei ſuccini ſcrup. ſs. Miſce, & cum Rob. Baccar. Sambuc. fiat ſ. a. Electuarium.

Terra matrix, Sulphuris eſt.

Tutoie, eſt lapis, quem Bood, & experientia mille teſtimoniis in caſu a fractura, oſſa deſiccatia conſervare docent.

Terra pura, nihil aliud eſt quam Sal Coagulatum.

Sed Sal illud habet reliqua duo principia,

Sulphur,
&
Mercurium.

Ratione quorum producendi habet virtutem, & nutriendi efficaciam, unde Anima terræ vere dicitur, cujus ope & virtute suas exercet facultates, hinc si privetur suo sale, privetur etiam virtutibus omnibus, præcipue pullulandi, germinandi, & enutriendi.

Ut apparet in Vitro, quod vera terra est igne lota, sed emortua, & privata suo sale.

Unde sterilis, & infœcunda, nullasque virtutes & proprietates habet.

Hinc colligere licet virtutes omnes, quæ innumerabiles, hujusce terreni globi dependere.

A Sale, quod includitur intra terræ corpus & virtutes ipsius salis, quod est terreum verum Elementum, dependere tanquam ab argento præcipuo.

A spiritibus vitæ qui in eo sunt innati, & a spiritibus cœlestibus nutriuntur, & suo innato calore, sale corpus in terra indicant, & in centro ipsius virginem illam unicam Rheam dictam, cœli & terræ filiam producunt, quæ est rerum omnium productrix, & conservatrix. *Fab.* 42.

Tria principia, *Moses* in secundo Capite non saltem Mineralia intelligit,

Per, { *Sabah*, *Bdola*, Et *Schoham*,

Sed principia rerum etiam notat, { *Mercurium*, *Sulphur*, Et *Sal*.

Aurum

Aurum enim ſeu *Sahab*, abſolutiſſimus & perfectiſſimus *Mercurius* eſt.

Bdola, Margarita eſt ſeu Vnio, optimus & præſtantiſſimus ſuccus, ſeu oleaginitus, *Sulphur* denotans.

Schoham, Lapis concretus craſſioris inter principia Salis concreti ſignaculum exiſtit.

V

Vellus aureum, fit ex rore collecto Menſe *Maij*, et trhico ante ortum ſolis, cœlo ſereno, loco aperto, expanſo linteo, & in diſcum expreſſo, & in vas fictile effuſo.

Paratur citra vim ignis arte nova. *Beguinus.*

Venter equi, ſeu ignis ventris equi, ſolutionis corporum vel ſpirituum, inſtrumenta multa ſunt, quorum unum dicitur, *Venter equi*, & fit in duobus vaſis, in quorum uno eſt aqua, in alio fimus equi, ubi eſt phiala cum medicina, ſtatque in furnello, & deſuper comburitur levis ignis, ut aqua tantum evaporet & non bulliat: ibique eſt Canalis per quam additur aqua quando minuitur.

Proprietas hujus ignis eſt, quod non deſtruit oleum, ſed augmentat propter ſuam humiditatem.

Nam alii deſtruunt propter ſiccitatem.

Et uti puer ex calido & humido augmentatur, ſic equi ignis augmentat oleum ſua humiditate.

Ignis

Ignis equi non fundit, neque comburit, sed domat, & humidum augmentat.

Vitreum vas, quod tantum ex vitro conflatur, est — Phiala, & Circulatorium

Vide amplius de illis, in suis locis.

Vitrum, vocatur — Lapis omnium colorum, Leo viridis, Minor mundus, Ovum Philosophorum, Sager, Vas circulare, Vas secretum.

Unicornu solare, est medicamentum ex auro, ad perfectionem egregiam elaboratum.

Vomica liquoris æterni, est argentum vivum.

Vitriolum Romanum, Beguinus scribit Cyprium & Romanum merito suspecta esse debent, quod sint fere adultera, sophisticata, varia, & diversorum colorum,

rum, formarum, & virtutum, & quod Romæ nullum vitriolum fodiatur.

Vitrioli liquor, est
- Arcanum optimum in morbo caduco,
- Et est oleum de Colcothar.

Vitriolorum, sunt diversa genera.
- Jovis,
- Lunæ,
- Martis,
- Solis,
- Veneris,
- Veneris & Martis — *Hermophroditicum.*

Hæc omnia describuntur apud *Beguinum*, & alios Authores.

Unicorn

Unicornu Solare, Quemadmodum Unicornu in regno animali ab omnibus hominibus, præsertim a Magnetibus, magno habetur in pretio.

Ita *Unicornu Solare*, in regno minerali, magni est æstimandum propter maximam fixitatem, & solidam perfectionem, modum componendi proposuit *Hadrianus* a *Mynsecht*, *pag.* 5..

Unicornu Minerale, etiam invenies apud eum, *Pag.* prima.

Ventus Chymicus, Venti sunt thesauri naturæ, nec est aliquid in tota natura, ventis ipsis pretiosius & nobilius, vita siquidem & anima rerum omnium, ventis deportatur ad res omnes.

Est enim Ventus spiraculum vitæ temporalis, quod alio vehiculo deferri non potest rebus omnibus, nisi ventis.

Et Ventus nihil aliud est, quam tenuissima & subtilissima hujusce materiæ pars, quam ignis naturæ, seu lumen cœleste, quod huic materiæ inest, sursum elevat, & fit vapor & ventus qui summopere custodiendus est, alioquin tota Alchymia esset inutilis.

Custoditur autem ventus ille & vapor, si in vasis vitreis, per quam optime obturatis, dum erit a materia sua, & corpore contineatur, nam frigiditate vasis, & aeris in vase concluſi, ventus ille, & vapor fit tandem aqua, & pluvia Chymica, quæ terram suam irrigando fœcundat.

Non

Non ſecus ac in magno mundo, vapores & venti qui calore naturali terra ſurſum in aere pelluntur frigiditate aeris, & ipſius humiditate, convertuntur in pluviam & aquam, quæ ſuper terram decidit, & ſuo irrorata ipſam fœcundat, quia tenniſſima & ſubtiliſſima inferioris elementi pars, quæ reliquorum elementorum vires & energias in ſe coërcet.

Fuller.

Charactera

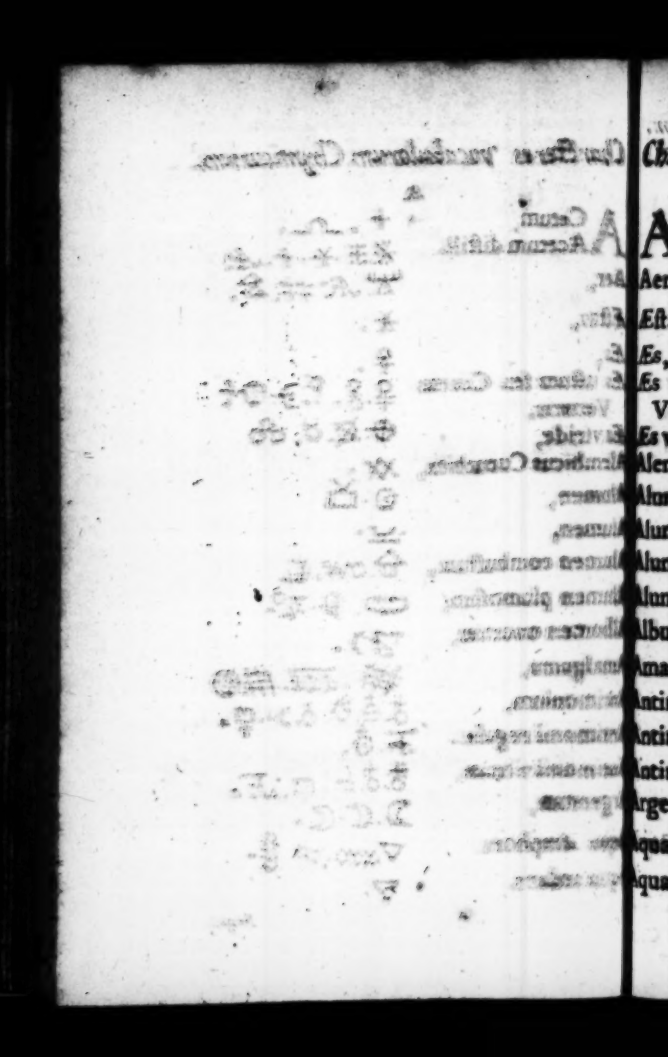

Characteres vocabularum Chymicorum.

A

Acetum,
Acetum diſtill.
Aer,
Æſtas,
Æs,
Æs uſtum ſeu Crocus Veneris,
Æs viride,
Alembicus Cucurbita,
Alumen,
Alumen,
Alumen combuſtum,
Alumen plumoſum,
Albumen ovorum,
Amalgama,
Antimonium,
Antimonii regulus.
Antimonii vitrum,
Argentum,
Aqua Amphora.
Aqua ardens.

Aqua fortis,

Aqua regis,

Aqua vitæ,

Arsenicum,

Sublimatum,

Atramentum,

Auripigmentum,

Aurum,

Aurum potabile,

Autumnus.

Arcitenens,

Aurichalcum.

B

Baln. Mar. s. Maris.

Bal. vapor. s. Roris.

Bolus communis.

Bolus Armen.

Borax.

C

Calx,

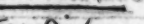

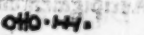

lx viva.	☿.ev.☾.♎.♄.
lx ovorum,	♎.
ncer,	♋.
per,	♄.
put mortuum,	♒.☉.
mentare,	♎.♓.
ra,	♐.☿.♎
ussa,	♑.♑.♏.♓.
alibs,	♂.♂.
eres.	☾:.♐.
eres clavellati,	♅.
nabaris,	♃.♁:♅.
gulare,	HE.
gulatum.	☉ ☿
cothar,	☉
tallus.	☾.
cus,	♁
tilus albus,	♐
tulus Rubeus.	♐r.
cibulum Tigil.	♐X.♑.♏.♐.

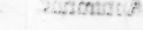

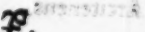

Cornu cerui,
Crocus Martis,
Cuprum.

D

Destillare,
Dies,
Decoctio,
Digerere.

E

Elementum, Elementa quatuor,

F

Ferrum vide Mars,
Filtrare,
Fixare,
Flos æris.
Flos vitrioli,
Fimus equinus,
Fornax.

G

Gradus.

...mmi.

H

...ra.

I

...is,

...is rotæ.

L

...um sapientiæ,

...eres cribrati,

...are,

...um commune.

...nia,

...is calaminaris,

...runellæ,

...æmatitis.

...rmenus,

...abulosus.

...Gratiatus.

...utiæ.

...a.

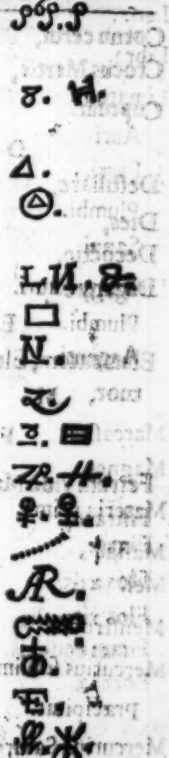

Leo. ♌.

Libra. ♎.

Limatum. ☉.

Auri. ☉.

Ferri. ♂.

Plumbi. ♀.

Sanni. ♃.

Lithargy. auri. ☉

Plumbi. ♄

Argenti. ☽.

M

Marcasita. ♂.

Magnes.

Materia prima.

Massa.

Mel.

Menstruum. ☿

Mercurius sublimatus ☿.

Præcipitat. ☿.

Mercurius Saturni. ♃

Jov

Jovis.

Æris.

Auri.

Lunæ.

Martis.

Stanni.

philosophorum.

Mortificare.

Multiplicare.

Minutam.

Me.

N

Nitrum.

O

Oleum.

Oppositio.

Oleum vitrioli.

Operatorum.

Ovum.

P Purifi-

Sulphur philoſoph.

Sulphur verum.

Sulphur nigrum.

T

Talcum.

Tartarus.

Tartarus calcinatus.

Tigillum.

Tumor.

Turbith.

Tutia.

V

Vivum.

Vitrum.

Vitriolum.

Virgo.

Vitriolum Roman.

Ulcus.

Urina.

Uncia.

Semiuncia.

Notæ

Notæ quatuor Elementorum.

Ignis.

Aer.

Aqua.

Terra.

Dies.

Nox.

Notæ metallorum.

Saturnus Plumbum.

Jupiter Stannum.

Mars ferrum,

Sol. Aurum.

Venus, Æs, Cuprum,

Mercur. argen. vivum

Luna, argentum.

Notæ Temporum.

Annus.

Mensis.

Hora.

Ana.

FINIS.

Errata.

PAge 3. l. 9. lege qui pro quis. p. 4. l. 4. lege ſquama. l. 12. lege lumbrici. p. 5. l. 5. lege Hepheſtionis. p. 10. l. 3. lege veriſſimus p. 11. l. 17. lege ſacramentum. p. 17. l. 23. lege Alhandali. p. 21. l. 26. lege manipulos. p. 22. l. 23. lege diſſolut. p. 24. l. 9. lege limonum. p. 26. l. 4. lege Balenæ p. 27. l. 6. lege romanus. l. 12. lege retortam. p. 32. l. 4. lege deſæcaveris. p. 38. l. 5. deleatur ſit eſſe. p. 39. l. 20. lege animam. p. 48. l. 17. lege Melancholiam. l. 25. lege Brendelium. p. 53, l. 17. lege opiatam. p. 46. l. 7. lege concenſu. l 9. lege œconomia. p. 57. l. 14. lege miſticam. p. 64. l. 3. lege ablato. p. 65. l. 7. lege Elixir. p. 68. l. 2. lege ſubſtantia. p. 70. l. 16. lege carniverus. p. 73. l. 3. lege naturalis. l. 23. lege Penotus. l. 26. lége Moyſon. l. 29. lege prædominat. p. 76. l. 13. lege Galenica. p. 77. l. 10. lege aliæ, p. 81. l. 4. lege oleagineas.

Cum Errata hæc pleraque omnia ſunt literalia, corrigas precor, Lector candide, tuo proprio calamo.

Liber 2.

Imprimatur *Fran. Prujeam* Collegij Medicorum, *Londinenſium* Præſes.

Concluſio Operis.

HOc faſciculo quicquid de *Paracelſi* ſcriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem ſectantibus, pro mei exigui temporis ſpatio, & exili ingenio, mutuo collexi, ut non ſemper opus ſit ad quoſlibet autoris libros recurrere, ſed ubique locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam

parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otioſis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi anſa in poſterum dabitur de obſcuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis diſperſa, & interſerta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut ſingula ſingulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, paſſim occurrentes, aliter quam definitæ & deſcriptæ ſunt, interpretetur. Nam ſi ad Græcam phraſim (cui conſonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab autoris ſententia

ſentia aberrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his univerſim diſperſos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelſum* ſophiſticis ſuis argumentationibus infidelem reddere cónantur, & quaſi impium, ſacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accuſant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inſcripſit, hiſce calumniis facile reſponſum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priſcorum Græcorum diſcipulos, illorum coryphæos pſeudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine ſunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed

tam

tam pertinaciter in verba magiſtrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum eſt, ſapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo ſtudioſe, & de induſtria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifeſtum confiteri; & uti equi conductitii e communi via, licet tutior, facilior, & magis expedita vobis monſtrabitur, deflectere recuſatis. Veremini ſane ea retractare, quæ per totam vitam profeſsi fuiſtis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, lucu-
(lentior igne alieno.

Fatentur

Fatentur *Paracelſum* excellentiſſimum fuiſſe medicamentorum purgatorum, uti qui probe novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (ſeparando pura ab impuris) elicere; non ſuos, cum Græcis, edocens diſcipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quam alimenta, in ſua medicina devorare; uti nullum eſſet diſcrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis paraſangis antecellit *Paracelſus Galenum*, quod ille tenero cibo & potu ſolidum corpus ægri nutriat; ille vero contra durorum metallorum virtutibus extractis, ſpiritus vitæ raros inſtauret

stauret & refocillet. In summa, Græci sibi ipsis totum munus, & officium adscripserunt, naturæ nihil. *Paracelsus* vero hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Ministrum facit, quo fundamento innitens, adversariorum innocuos, licet violentes impetus, non solum non reformidat, sed vilipendit.

FINIS.